

MARTS/APRĪLIS 2017
Nr. 3 (261)

LOGS

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS ELEKTRONISKAIS IZDEVUMS

Žurnālā – pavasara noskaņas un problēmas Latvijas pašvaldībās un vidē ap mums.

PRIEKŠVĒLĒŠANU POPULISMS PRET PAŠVALDĪBU DEMOKRĀTIJU

Nekas nevar kļūt bīstamāks demokrātijai par īstermiņa politiskajām interesēm. Priekšvēlēšanu gaisotnē tendence gūt īstermiņa priekšrocības politiskajā cīņā pieaug, tas daudzkārt palielina draudus ilgtermiņa pamatvērtībām.

Pašvaldības ir bijušas klāt gan pie Latvijas Republikas dibināšanas, gan pie tās atjaunošanas 1990. gadā. Latvijas vēsturē demokrātija valstī vienmēr ir saistīta ar pašvaldību demokrātijas esamību. Tāpēc pašvaldības ir jāaizstāv atkal un atkal, katrā vēlēšanu ciklā no jauna.

Stiprām pašvaldībām kā stipras valsts pamatam ir vairākas būtiskas iezīmes, pret kurām vēršas tie, kuri apzināti vai neapzināti darbojas kā Latvijas ienaidnieki:

- * **pašvaldību finanšu autonomija.** Valdības piedāvātā nodokļu reformu stratēģija apdraud gan pašvaldību ienākumu daļu kopējos nodokļu ienākumos, gan pašvaldībai neatņemamo (pašu ienākumu) daļu tās budžetā;
- * **pašvaldību īpašuma autonomija.** Gan kontrolējošās struktūras, gan mediji, gan likumdevēji uzbrūk pašvaldību tiesībām rīkoties saimnieciski, pašām lemt par savu komercsabiedrību lietderību un tiesībām izmantot savu īpašumu iedzīvotāju labā;
- * **pašvaldību politikas autonomija.** Atkal un atkal tos, kas domā par saviem iedzīvotājiem un uzņēmējiem, izdomā un īsteno patstāvīgu inovatīvu stratēģiju, cenšas padarīt par paklausīgām skrūvītēm, kuras vadītu no vienota centra;
- * **pašvaldību informācijas brīvība.** Izliekoties par “neatkarīgās žurnālistikas” aizstāvjiem, demokrātijas ienaidnieki cenšas aizliegt pašvaldības lēmumu un pašvaldības politikas pilnvērtīgu skaidrošanu. Tiek izvirzīta absurda prasība izslēgt žurnālistiku no pašvaldību izdevumiem.

Līdzīgi kā zaglis, kas sauc “ķeriet zagli!” par visiem skaļāk, arī pašvaldību demokrātijas apkarotāji izmanto gan nacionālo Sabiedrisko mediju, gan šķietami “neatkarīgos medijus” pašvaldību nomelnošanai cerībā, ka tādējādi būs vieglāk aizstāt pašreizējos politiķus ar citiem. Tomēr šāda “melnās kampaņas” metode vājina gan valsti, gan pašvaldību.

Lai garantētu demokrātijas saglabāšanu un attīstību, nepietiek saglabāt pašvaldību vēlēšanu esamību un formāli pievienoties starptautiskiem līgumiem par pašvaldībām, realitātē nepildot starptautiskajos līgumos pieņemtās saistības. Tā rīkojas ne viena vien valsts ar totalitāru režīmu.

Lai garantētu brīvību Latvijā, ir jāaizstāv īstas pašvaldības. Arī priekšvēlēšanu periodos.

Andris Jaunsleinis,
LPS priekšsēdis

MARTS/APRĪLIS ŠAJĀ NUMURĀ

Foto: Sniedze Sprōģe

REDAKTORE

Gunta Klismeta
67326634, 29428303
gunta.klismeta@lps.lv
skype: guntaklismeta

REDAKTORES VIETNIECE

Daina Oliņa
29130839
daina.olina@lps.lv
skype: dainolina

MŪSU ADRESE

Latvijas Pašvaldību savienība
Mazajā Pils ielā 1,
Rīgā, LV 1050

ISSN
2501-0271

Izdevējdarbības licence
Nr. 1740

Bez redakcijas atļaujas
pārpublicēt aizliegts

Publicētie raksti ne vienmēr
pauž LPS viedokli

Gunta Klismeta
redaktore

Daina Oliņa
redaktoreš vietniece

Bauskas novada Īslīcē pie SOS bērnu ciemata

LATVIJĀ UN PASAULĒ

[MARTS VĒSTURĒ](#) 2

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

[MARTS LPS](#) 7
[7. NOVADU DIENA - ĪSLĪCĒ](#) 18

APSVEICAM!

[LATVIJAS LABĀKIE SOCIĀLIE DARBINIEKI](#) 20

EIROPĀ

[BRISELES ZIŅAS](#) 21

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀIJĀ

[IZPILDDIREKTORI MADONĀ BIJA GAIDĪTI](#) 24

PROJEKTI

[KONFERENCE MADONĀ PAR JAUNATNES IZGLĪTOŠANU](#) 28
[KONFERENCE LĪVĀNOS PAR TRANŽĪTU UN VIDES AIZSARDZĪBU](#) 34

MARTA AKTUALITĀTE

[SAPNIS - DZĪVE BEZ AIZSARGĀJAMĀM TERITORIJĀM](#) 38

LATVIJAS DABAS SIMBOLI 2017

[GADA DZĪVNIEKS - ZUTIS](#) 43

PROJEKTI

[URBACT PROGRAMMA - KĀ VEICAS LATVIJAS PAŠVALDĪBĀM?](#) 44

“SABIEDRĪBA AR DVĒSELI - LATVIJA”

[MAZO PROJEKTU SKATE LĪVĀNOS](#) 47

APSVEICAM!

[KALDABRUŅAI -
STARPTAUTISKĀ “LOCAL UP BALVA”](#) 53

ANEKDOTES

[ATPŪTAI, ATELPAI, SMAIDAM](#) 54

LIELĀ TALKA

[VITAS JAUNZEMES VIDEOUZRUNA](#) 3. vāks

Marts (latīņu valodā: *mensis Martius*) savu nosaukumu ieguvis par godu otrajam nozīmīgākajam romiešu dievam – kara dievam Marsam.

Senie latvieši martu sauca par **sērsnu** vai **baložu mēnesi**.

Marts ir pirmais pavasara mēnesis, un martā notiek pavasara ekvinokcija, kad diena izlīdzinās ar nakti un tās ir vienāda garuma. 2017. gadā **pavasaris** iestājās **20. martā** pulksten **12:29**.

Marta pēdējā svētdienā notiek pāreja uz vasaras laiku (pulksteņi tiek pagriezti vienu stundu uz priekšu), šogad – naktī no 25. un 26. martu.

1. marts – pirms 145 gadiem (1872) ASV tika nodibināts pasaulē pirmais nacionālais parks – **Jeloustonas nacionālais parks**. Tas ir slavens ar geizeriem, karstajiem avotiem un citiem ģeotermāliem veidojumiem – aptuveni 10 000 dabas brīnumiem. Parks iekļauts UNESCO Pasaulē dabas un kultūras mantojuma sarakstā.

Šajā dienā pirms 25 gadiem (1992) **Bosnijā un Hercegovinā** notika referendums, kurā 98% balsstiesīgo iedzīvotāju nobalsoja par neatkarību no Dienvidslāvijas, un 3. martā Bosnija un Hercegovina pasludināja **neatkarību**. Taču turpmākajos mēnešos un gados notika sadursmes un bruņoti konflikti starp serbiem un bosniešiem un horvātiem, līdz 1995. gada nogalē tika noslēgta Deitonā vienošanās, saskaņā ar kuru Bosnijas un Hercegovinas sastāvā izveidoja divas autonomas teritorijas – Bosnijas un Hercegovinas Federāciju un Serbu Republiku.

Šī diena pasaulē tiek atzīmēta kā **Starptautiskā dažādu ādas krāsu sieviešu diena** un kā **Vispasaules kaķu diena**.

2. marts – pirms 100 gadiem (1917) (pēc jaunā stila) **Krievijas** impērijas galvaspilsētā Petrogradā (tagad – Sanktpēterburga) sākās **Februāra revolūcija**, un cars Nikolajs II atteicās no troņa par labu brālim

Mihailam. Divas dienas vēlāk arī brālis atteicās no Krievijas cara titula, un vara pārgāja Pagaidu valdībai ar liberālo kņazu Georgiju Ljovu un vēlāk – sociālistu Aleksandru Kerenski vadībā. Kareivji nodibināja savu Padomi, kam piederēja reālā militārā vara. Valstī izveidojās nedroša divvaldība.

Šajā dienā pirms 25 gadiem (1992) **Armēnija, Azerbaidžāna, Kazahstāna, Kirgizstāna, Moldova, Tadžikistāna, Turkmenistāna, Uzbekistāna** un **Sanmarīno** pievienojās **Apvienoto Nāciju Organizācijai (ANO)**.

3. marts – pirms 950 gadiem (1067) hronikās pirmo reizi parādījās **Minskas** jeb tolaik Meneskas vārds. Mūsdienās Minska ir Baltkrievijas galvaspilsēta un valsts centrs ar gandrīz diviem miljoniem iedzīvotāju.

Pirms 145 gadiem (1872) dzimis latviešu ārsts un politiķis, ilggadējs Saeimas priekšsēdētājs, Latvijas Valsts prezidenta vietas izpildītājs (1944–1945) **Pauls Kalniņš** (miris 1945. gadā).

Šajā dienā pirms 145 gadiem dzimis arī gleznotājs, mākslas pedagogs, Latvijas Mākslas akadēmijas dibinātājs un ilggadējais rektors **Vilhelms Purvītis** (miris 1945. gadā). Viņš izaudzinājis vairākas latviešu gleznotāju paaudzes. Purviša mākslu raksturo dziļa dabas izjūta un izkopta kompozīcija, darbos dominē agra pavasara motīvi – palu ūdeņi, kūstoša sniega klājumi, bērzu birzis u.c.

3. marts ir nacionālie svētki **Bulgārijā** – **Brīvības** jeb **Atbrīvošanas diena**. Šajā dienā 1878. gadā Sanstefano (tagadējās Stambulas piepilsētā) tika parakstīts miera līgums starp Turciju un Krieviju, un Bulgārija, viena no senākajām valstīm Eiropā, pēc 500 gadiem Osmaņu impērijas pakļautībā no jauna parādījās uz pasaules kartes savās vēsturiskajās robežās. Taču prieks bija īss – tā paša gada 13. jūnijā Berlīnes kongresā lielvalstu spiediena rezultātā līgums tika koriģēts, un lieli bulgāru apdzīvotie apgabali kļuva par kaimiņvalstu sastāvdaļu.

4. marts – pirms 500 gadiem (1517) aizsākās **maiju valsts iekarošana**. Pirmie eiropieši, kas izkāpa Jukatanas pussalas krastā (mūsdienu Meksikas teritorijā), bija spāņu konkistadora Fransisko Ernandesa de Kordova vadītā 110 vīru komanda.

Pirms 140 gadiem (1877) dzimis krievu avantūrists, kurš mēģināja ieņemt Rīgu, – Krievijas armijas virsnieks **Pāvels Bermonts-Avalovs** (miris, iespējams, 1973. gadā).

Šajā dienā pirms 95 gadiem (1922) dzimis dzejnieks **Arvīds Skalbe** (miris 2002. gadā). Viņš ir dzejoļa “Dziesmai šodien liela diena” autors, kam Pēteris Barisons komponēja mūziku, un šī dziesma kļuva par dziesmu svētku himnu. Dzejnieks atstājis padsmiots skaitāmu grāmatu virkni. 2001. gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Pirms 70 gadiem (1947) dzimis latviešu komponists **Pēteris Plakidis**. Rakstījis simfoniskos darbus, instrumentālos koncertus, kameramūziku, kora un solodziesmas, tautasdziesmu apdares, mūziku teātra izrādēm un kinofilmām.

Pirms 60 gadiem (1957) dzimis jurists un uzņēmējs, Latvijas Juristu biedrības prezidents **Aivars Borovkova**. Viņš pazīstams kā pārliecināts eiro skeptiķis. Kopā ar biznesa partneri Ainaru Brūveli veido pasaules personu enciklopēdisko un kultūrvēsturisko enciklopēdiju *nekropole.info*.

Pirms desmit gadiem (2007) **Igaunijā** notika parlamenta vēlēšanas, kurās pirmo reizi pasaulē iedzīvotājiem bija iespēja **balsot arī elektroniskā veidā**.

5. marts – pirms 455 gadiem (1562) **beidza pastāvēt Livonijas valstu savienība**, un Livonijas ordeņa mestrs **Gothards Ketlers** nolika savas pilnvaras sakarā ar Viļņas ūnijas ratifikāciju un Rīgas pilī Polijas kņazam Radzivilam oficiāli nodeva Livonijas ordeņa varas atribūtus, pretī saņemot Kurzemes hercoga kroni, tādējādi kļūstot par **pirmo Kurzemes hercogu** un Polijas vasali. Šajā dienā pirms desmit gadiem (2007) Latvijā pirmo reizi **tikko dzimušam bērnam** bez skalpeļa tika veikta **sirds kambara paplašināšanas operācija**.

6. marts – pirms 80 gadiem (1937) dzimusi PSRS kosmonaute **Valentīna Tereškova** – pirmā sieviete, kura lidojusi kosmosā.

Pirms 60 gadiem (1957) **Gana** kļuva par pirmo valsti koloniālajā Āfrikā, kura ieguva neatkarību. Šī ir Ganas **Neatkarības diena**. Divas dienas vēlāk Gana iestājās ANO.

Šajā dienā pirms 50 gadiem (1967) PSRS diktatora Staļina meita **Svetlana Alilujeva**, uzturoties Indijā, griezās ASV vēstniecībā Deli ar lūgumu sniegt politisko patvērumu. Dzīvojot ASV, viņa publicēja memuārus un izdeva grāmatu par PSRS režīmu.

Pirms 25 gadiem (1992) dibināta **Baltijas jūras valstu padome** (BJVP), ko veido 11 Baltijas jūras reģiona valstis – Dānija, Igaunija, Islande, Krievija, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Polija, Somija, Vācija, Zviedrija, kā arī Eiropas Komisija. Latvija ir prezidējusi BJVP divas reizes. Nākamā Latvijas prezidentūra BJVP plānota 2018.–2019. gadā.

7. marts – pirms 105 gadiem (1912) norvēģu polārpētnieks **Roalds Amundsens** paziņoja pasaulei, ka viņa ekspedīcija sasniegusi **Dienvīdpolu** (to viņi sasniedza 1911. gada 14. decembrī). Sacensībā ar britu Robertu Skotu viņš pie galamērķa tika par 35 dienām agrāk.

Pirms 75 gadiem (1942) Vācijas austrumu lietu ministrs Alfrēds Rozenbergs izdeva direktīvu par **pašpārvaldi Latvijā**. Šī direktīva konkretizēja Latvijas, Lietuvas un Igaunijas ģenerālapgabalu pārvaldi un noteica, ka tiešais zemes pārvaldes darbs jāveic no vietējiem iedzīvotājiem izveidotām iestādēm.

Albānijā šajā dienā svin **Skolotāju dienu**.

8. marts – pirms 60 gadiem (1957) maršals Kliments Vorosilovs paziņoja, ka Padomju Savienībai ir **atombumba**.

Daudzās valstīs šī ir **Mātes diena** (Albānijā, Bulgārijā, Rumānijā u.c.) un **Starptautiskā sieviešu diena** (Albānijā, Armēnijā, Azerbaidžānā, Baltkrievijā, Bosnijā un Hercegovinā, Bulgārijā, Gruzijā, Itālijā, Kamerūnā, Kazahstānā, Kirgizstānā, Krievijā, Kubā, Ķīnā, Maķedonijā, Melnkalnē, Moldovā, Mongolijā, Serbijā, Tadžikistānā, Ukrainā, Uzbekistānā un Vjetnamā).

9. marts – pirms 65 gadiem (1952) šajā dienā dzimusi pasaulslavenā latviešu basketboliste, divkārtējā olimpiskā čempione, daudzkārtējā Eiropas, pasaules un PSRS čempione, tagad Latvijas Olimpisko sociālā fonda vadītāja **Uljana Semjonova**.

10. marts – pirms 50 gadiem (1967) reģistrēts pirmais gadījums, kad pasaulē (Meksikā) nākuši **astonīši**.

11. marts – pirms 110 gadiem (1907) ar Antona Čehova lugas “Tēvocis Vaņa” iestudējumu darbu uzsāka vecākais latviešu profesionālais teātris – **Liepājas dramatiskās biedrības teātris**.

Lietuvā šī ir **Neatkarības atjaunošanas diena** (Neatkarības deklarāciju Lietuvas PSR Augstākā padome pieņēma 1990. gada 11. martā).

12. marts – pirms 435 gadiem (1582) Polijas karalis **Stefans Batorijs** svinīgi ienāca **Rīgā** kā **pirmais kronētais valdnieks** pilsētas vēsturē. Tajā pašā gadā Batorijs izdeva Pārdaugavas hercogistes iekārtas likumus – Livonijas konstitūcijas. Lai palielinātu karaļa kases ienākumus, Pārdaugavas hercogistē sāka muižu redukciju un ieviesa Rīgā jaunu muitas nodokli – portoriju. Stefans Batorijs bija pārliecināts kontrreformācijas piekritējs, tāpēc Kalendāra nemiers (1584–1589) nostājās Rīgas rātes pusē, kā arī aicināja uz bijušo Livoniju jezuītus un ievada katoļticīgus zemniekus no Dienvīdvaldijas.

Pirms 70 gadiem (1947) dzimusi latviešu gleznotāja **Vija Maldupe** (mirusi 1996. gadā). Viņas darbiem raksturīga tonāli izsmalcināta krāsu gamma, ikdienas dzīves jutīgs tēlojums un dabas visuresošā klātbūtne.

Pirms desmit gadiem (2007) **Rēzeknes Mākslas kolekcijas kopmītnē** Raiņa ielā 9b izcēlās **ugunsgrēks**, uz kura dzēšanu ieradās četras VUGD brigādes. No

kopmītnēm evakuēja 32 cilvēkus, no kuriem 12 tika nocelti pa autokāpnēm no ceturtā stāva.

Laika vērotāji pēc šīs dienas, kas kalendārā atzīmēta kā **Gregora diena**, nosaka turpmākos laikapstākļus: ja pūpoli atveras vai atvērušies vairāk no galotnes – laba būs agrā sēja; ja nav atvērušies – laba būs vidēja sēja; ja sniegpulkstenišiem zvaniņi – pēc divām nedēļām varēs zemi art.

Maurīcijā šī ir **Neatkarības diena**.

Pasaulē šajā dienā tiek atzīmēta **Glaukomas diena**, lai pievērstu sabiedrības uzmanību bīstamajai acu slimībai, kas var izraisīt aklumu.

13. marts – pirms 110 gadiem (1907) dzimis latviešu tautsaimnieks, vēsturnieks, Indiānas pavalsts universitātes profesors, Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) goda doktors, mecenāts un Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris **Jānis Labsvīrs** (miris 2002. gadā). LZA izveidota Jāņa Labsvīra vārdā nosauktā ikgadējā stipendija vēstures specialitātes studentiem, kas tiek pasniegta kopš 2004. gada.

Pirms 90 gadiem (1927) dzimis latviešu karikatūrists **Ēriks Ošs**, kurš līdz 1995. gadam zīmējis karikatūras satīriskajā žurnālā “Dadzis”, bet tagad “Latvijas Avīzē”.

Pirms 70 gadiem (1947) šajā dienā dzimusi latviešu estrādes dziedātāja **Nora Bumbiere** (mirusi 1994. gadā). Septiņdesmitajos gados viņa bija populārākā Latvijas dziedātāja, dziedot gan solo, gan duetā ar Viktoru Lapčenko. Pirms pieciem gadiem pie Jelgavas kultūras nama tika atklāts Norai Bumbierei veltītais tēlnieka Kārļa Īles piemineklis.

Pirms 25 gadiem (1992) **Turcijas** austrumos notika 6,8 ballju **zemestrīce**, kurā gāja bojā vairāk nekā 500 cilvēku.

Taizemē šajā dienā svin **Nacionālo Ziloņa dienu**. Tur ziloņus godā par svētajiem dzīvniekiem, tāpēc viņiem gatavo milzīgus cienastus un ved uz svētku mielastu. Savukārt **Luksemburgā**, kur katra gada trešā mēneša 13. datumu uzskata par visveiksmīgāko raganu un burvju dienu, 13. martā tiek svinēti nacionālie pagānu svētki – **uguns svētki** (*Burgsonndeg*). Šajā dienā ar lieļiem uguns kuriem sagaida pavasari un jaunas Saules dzimšanu.

14. marts – pirms 50 gadiem (1967) Latvijas PSR pārgāja uz **piecu dienu darba nedēļu** strādniekiem un kalpotājiem (līdz tam padomju cilvēki strādāja sešas dienas nedēļā, arī skolās un augstskolās brīvdiena bija tikai svētdiena). Nedēļā tika noteiktas 42 darba stundas.

Šajā dienā **Albānijā** tiek svinēti **Vasaras svētki**.

Japānā, Dienvidkorejā un Taivānā šī ir **Baltā diena**, kad vīrieši apsveic sievietes. Japānā, piemēram, sievietes dienu svin divas reizes: pirmo reizi tā tiek atzīmēta 3. martā ar nosaukumu *Hina Matsuri* (Meiteņu svētki jeb Persiku ziedēšanas svētki); otrā sievietes diena ir 14. martā – Baltajā dienā (vēl to mēdz dēvēt par taisnības dienu, jo šajā dienā tiek apdāvinātas tikai tās sievietes, kuras apdāvināja savus vīriešus 14. februārī – visu mīlētāju dienā). Šo dienu 1965. gadā

ieviesa Japānas zefira ražotājkompanija “Marshmallow company”, tā izdomājot, kādēļ jāpērk zefirs. Tā nu reklāmas kampaņa pārvērtās par savdabīgiem svētkiem. Tāpēc, ka zefirs ir balts, 14. martu arī sauc par Balto dienu.

Pasaulē šajā dienā tiek svinēta **Pī skaitļa diena** – neoficiālie matemātiķu svētki. Šie ir vieni no nepārstākajiem svētkiem pasaulē, kas kopš 1988. gada tiek atzīmēti katru gadu 14. martā. Maģiskais skaitlis 3,141592... ir bezgalīgs, un zinātniekiem par to ļoti tik runāt, vēl jo vairāk tādēļ, ka sena leģenda vēsta, ka pī skaitlis tika izskaitļots tajos senajos laikos, kad būvēja Bābeles torni. Mūsdienās zinātnieki – matemātiķi neceļ vis Bābeles torņus, bet gan cep milzīgas tortes, kuras garnē ar pī skaitļa ornamentiem.

15. marts – **Ungārijā** šī ir **Nacionālā piemiņas diena**, pieminot 1848.–1949. gada revolūcijas un brīvības cīņu sākumu. Pirms 169 gadiem šajā dienā Peštā studenti uzbruka Budas cietoksnim, lai atbrīvotu politīeslodzītos, un pieprasīja brīvību un no Hābsburgu impērijas neatkarīgu ungāru valdības izveidošanu. Revolūcija pārtapa par brīvības cīņām, ko apspieda 1849. gadā, bet ungāru alkas pēc brīvības vairs nevarēja aplāpēt. Pirmā Ungārijas Republika gan tika pasludināta tikai 1918. gadā.

Pasaulē šajā dienā atzīmē **Starptautisko dienu pret policijas brutalitāti un Starptautisko patērētāju tiesību dienu**. Šogad, pievērsoties patērētāju tiesību plašākai un detalizētākai izpratnei un aplūkojot, kā patērētāju tiesības attīstījušās Latvijā un kā veidojušies to būtiskākie aspekti, tapusi pirmā grāmata Latvijā par patērētāju tiesībām **“Patērētāju tiesību aizsardzības pamati”**.

16. marts – Latvijā šī ir **leģionāru piemiņas diena**, kurā godina tos, kas Otrā pasaules kara laikā latviešu leģiona rindās cīnījās pret Padomju savienību, cenšoties nepieļaut Baigā gada atkārtošanos.

17. marts – pirms 125 gadiem (1892) dzimusi gleznotāja **Aleksandra Beļcova-Suta** (mirusi 1981. gadā), darbojusies galvenokārt stāģlezniecībā. Darbi: portreti Mirdzai Ķempei, Linardam Laicenam, režisorei Annai Lācis, arī pašportrets; žanriskās kompozīcijas: “Balerīna pie spoguļa”, “Koncertā”, “Interjers ar čellisti”; ainava: “Iela Rīgā”, klusās dabas “Lauku ziedi”, “Puķes”; guvusi panākumus arī ar porcelāna apgleznojumiem.

Senlatvieši šo dienu sauca par **Ķertrūdes jeb Kustoņu dienu**, jo šajā dienā no miega sāk mosties dzīvā radība. Atkarībā no apvidus to dēvēja arī par Ķērda, Ķērdača, Čūsku, Kūņu vai Kāpostu dienu.

Īrijā šajā dienā svin Īrijas aizbildņa – **Svētā Patrika dienu**. Pēc leģendas, svētais Patriks atveda uz pagānu salu kristietību un padzina visas čūskas. Cita leģenda vēsta, ka svētais Patriks ar āboliņa palīdzību paskaidrojās Svēto trīsvienību. Tā nu zaļais trīslapu āboliņš un zaļā krāsa kļuvusi par svētā Patrika un arī Īrijas simboliem.

Pasaules Veselības organizācija šo dienu izsludinājusi par **Miega dienu** (marta mēneša otrās pilnās nedēļas piektdienā, šogad – 17. datumā), mudinot aizdomāties par šā dzīvam organismam vitāli tik svarīgā stāvokļa lielo nozīmi.

18. marts – pirms 400 gadiem (1617) Žečpospoljitas karaļa komisija izsludināja Kurzemes un Zemgales hercogistes likumu krājumu "**Statuta Curlandica**", kas bija hercogistes civilo un kriminālo normu kopojums un bija spēkā līdz 1865. gadam.

Pirms 75 gadiem (1942) Vācijā notika pirmās **ballistiskās raķetes V-2 izmēģinājums**, bet netālu no starta laukuma raķete eksplodēja. Veiksmīgs izrādījās tikai trešais izmēģinājums 1942. gada 3. oktobrī, kad raķete nolidoja 193 km, sasniedzot 96 km augstumu.

ASV šo dienu atzīmē kā **Nacionālo biodīzeļa dienu**.

19. marts – pirms 320 gadiem (1697) Krievijas cars **Pēteris I** uzsāka vairāk nekā divus gadus ilgo "**lielo viesošanos**", dodoties Eiropas apceļošanas turnejā. Šis ceļojums sākās Rīgā, bet vēlāk misija apciemoja arī citas Latvijas pilsētas, tostarp Jelgavu, kur neoficiālā vizītē Pēteris I tikās ar Kurzemes hercogu.

Pirms 125 gadiem (1892) dzimis gleznotājs, mākslas teorētiķis, publicists, pilskalnu pētnieks, pedagogs **Ernests Brastiņš** (miris 1942. gadā). Glezniecībā viņš sludināja forismu, uzsverot laimīga gadījuma nozīmi. Pievērsās tēlotājam un lietišķajai mākslai, latviešu vēstures izpētei, tautastērpu un rotu ornamentikai, kultūrpolitikai. Dievturu mācības pamatlicējs. Pēc Latvijas okupācijas apcietināts, deportēts un noslepkavots PSRS. 2006. gada 28. oktobrī Rīgā, Kronvalda parkā līdzās Kongresu namam, pie pilsētas kanāla viņam tika atklāts piemineklis. Straupes pagastā pie Lapaiņu mājām, kur viņš dzimis, uzstādīta piemiņas zīme.

Pirms desmit gadiem (2007) ogļu raktuvēs **Kemeros** apgabalā Krievijā **metāna eksplozijā** bojā gāja 108 cilvēki.

Spānijā, Portugālē un Beļģijā šī ir **Tēva diena**.

Valensijā (Spānijā) šajā dienā svin **Falles svētkus**, kad tiek sadedzinātas milzīgas dažādu sižetu papjēmašē lelles.

20. marts – **Starptautiskā astroloģijas diena**, kad sākas ne tikai astronomiskais, bet arī astroloģiskais pavasaris, un **Veģetāriešu diena**.

21. marts – pirms 160 gadiem (1857) **zemestrīcē Tokijā** (Japānā) gāja bojā vairāk nekā 100 000 cilvēku.

Pirms 90 gadiem (1927) dzimis fiziķis, LZA korespondētājloceklis un akadēmiķis, organisko cietvielu fizikas pamatlicējs **Edgars Siliņš** (miris 1998. gadā). Lielu ievēribu guvusi viņa grāmata "Lielo patiesību meklējumi", kurā populāri stāstīts par pasaules izzināšanas un izpratnes vēsturisko attīstību.

Senie latvieši šajā dienā atzīmēja **Lielo kukaiņu dienu** jeb **Benedikta dienu** (Bindus, Bimbuļu diena, Binduksis), kad visi dzīvnieki, īpaši tārpi un skudras, kas nepamodās Čiedacī, to dara šajā dienā.

Austrālijā šī diena tiek atzīmēta kā **Harmonijas diena**, bet **Namībijā** – **Neatkarības diena** (kopš 1990. gada, kad Namībija ieguva neatkarību pēc 75 gadu ilgas Dienvidāfrikas pakļautības).

Pēc 1999. gada UNESCO Ģenerālās konferences 30. sesijas lēmuma ik gadu 21. martā tiek atzīmēta **Pasaules dzejas diena** ar mērķi pievērst plašāku sabiedrības uzmanību dzejai.

Vēl pasaulē šajā dienā atzīmē **Starptautisko rasu diskriminācijas novēršanas dienu**.

22. marts – pirms 70 gadiem (1947) dzimis Latvijas sporta šāvējs **Afanasijs Kuzmins**, olimpisko spēļu zelta un sudraba medaļas laureāts, daudzkārtējs Eiropas un pasaules čempions. Apbalvots ar IV pakāpes Viestura ordeni.

Pasaulē kopš 1993. gada šajā dienā atzīmē **Pasaules ūdens dienu**, organizējot dažādus izglītojošus un informatīvus pasākumus, lai pievērstu uzmanību ūdens svarīgajai lomai mūsu dzīvē. Latvijā Pasaules ūdens diena tiek atzīmēta kopš 1996. gada.

23. marts – **Zambijā** šajā dienā atzīmē **Āfrikas dienu**, **Pakistānā** – **Republikas dienu**. Jāatgādina, ka 1956. gadā Pakistāna kļuva par pirmo islāma republiku pasaulē un oficiālais tās nosaukums ir Pakistānas Islāma Republika.

Apvienoto Nāciju Organizācija šo dienu pasludinājusi par **Starptautisko meteoroloģijas dienu**. Kopš 1961. gada to svin katru gadu ar konkrētu svētku tematiku. 2017. gada Pasaules meteoroloģijas dienas tēma ir – izpratne par mākoņiem, lai uzsvērtu mākoņu milzīgo nozīmi uz laika apstākļiem, klimatu un ūdeņiem. Šogad šī diena iezīmīga ar jauna izdevuma – "**Starptautiskā mākoņu atlanta**" (*International Cloud Atlas*) iznākšanu un jaunas lappuses atšķiršanu atlanta garajā vēsturē. Pirmo reizi atlants izveidots digitālā formātā.

24. marts – pasaulē šajā dienā atzīmē **Pasaules tuberkulozes dienu**. 1882. gada 24. martā vācu ārsts

Roberts Kohs pasaulei paziņoja par tuberkulozes ierosinātāja – tuberkulozes mikobaktērijas atklāšanu. 1905. gadā viņš par šo atklājumu tika apbalvots ar Nobela prēmiju. Par godu Koha atklājuma 100 gadu jubilejai 1982. gadā Starptautiskā tuberkulozes un plaušu slimību savienība ieteica 24. martu atzīt par Pasaules tuberkulozes dienu.

25. marts – pirms 60 gadiem (1957) sešas Eiropas valstis – Beļģija, Francija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande un VFR parakstīja Romas līgumu **par Eiropas Ekonomiskās Kopienas jeb Kopējā tirgus izveidi**. Līgums stājās spēkā 1958. gadā, un tas kļuva par pirm-sākumu ceļā uz Eiropas Savienības izveidošanu.

Latvijā 25. marts ir **Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena**. 1949. gada 25. marta naktī Latvijas dzelzceļa stacijās 21 ešelonā iekrāva 41 811 cilvēkus, un 13 537 ģimenes bija spiestas pamest savas mājas, iedzīvi, lopus. 1949. gada marta deportācijas bija Padomju Savienības okupācijas iestāžu veikta mas-veidīga Baltijas valstu iedzīvotāju izsūtīšana uz attā-liem PSRS reģioniem.

Senie latvieši šo dienu dēvēja par **Māras dienu**, arī par Pavasara Māru, Māriņas dienu, Māršu dienu, Kāpostu Māru, Kāpostnieci, Gavēņu Māru, Atmodas dienu, Zāļu dienu, un svinēja par godu pavasara atmodai.

Griekijā šajā dienā atzīmē vislielākos nacionālos svētkus – **Neatkarības dienu**, kas tiek svinēta jau 196 gadus. Šajā dienā 1821. gadā sākās nacionālās atbrīvo-šanās cīņas pret osmaņu jūgu.

Savukārt **Zviedrijā** tiek svinēta **Starptautiskā vafeļu diena** (*Vaffeldagen*). Šajā dienā zviedri atliek savus ziemas darbus un pāriet uz pavasara nodarbēm, no kurām visievērojamākā ir vafeļu cepšana.

25. martā šogad iekrita arī **Zemes stunda** – Pasaules dabas fonda organizēts starptautisks pasākums, kad marta pēdējās sestdienas vakarā no plkst. 20:30 līdz 21:30 pēc vietējā laika dalībnieki tiek aicināti uz vienu stundu izslēgt gaismu un maznozīmīgās elektriskās iekārtas. Simboliskās akcijas mērķis ir aktualizēt kli-mata pārmaiņas un popularizēt elektroenerģijas tau-pīšanu ikdienā.

26. marts – pirms 730 gadiem (1287) norisinājās **Garozas kauja** jeb kauja Garozas silā (arī kauja pie Garozes vai Griezes), kas bija viena no lielākajām kaujām Ziemeļu krusta karos, kurā Livonijas ordenis cieta smagu sakāvi. Tā notika starp Livonijas ordeņa mestra Villekīna vadīto krustnešu karaspēku un zem-gaļiem. Kaujā ordeņa karaspēks tika pilnīgi sagrauts, kaujā krita ordeņa mestrs un vairāki komturi, tomēr bojā gāja arī zemgaļu karavadonis, kura vārds palicis nezināms.

Pirms 205 gadiem (1812) **zemestrīce** iznīcināja **Kara-kasu** Venecuēlā.

Pirms 200 gadiem (1817) **Kurzemē atcēla dzimtbū-šanu**. Ar zemnieku brīvlatīšanu tika ievadīti tā sauktie kļaušu laiki.

Pirms 75 gadiem (1942) Otrajā pasaules karā **Aušvices koncentrācijas nometnē** Polijā tika ieslodzītas arī sievietes.

Pirms desmit gadiem (2007) Latvijas Ministru pre-zidents Aigars Kalvītis un Krievijas premjerministrs Mihails Fradkovs Maskavā parakstīja 1997. gadā para-fēto **Latvijas un Krievijas robežlīgumu**. Tajā noteikts, ka savulaik Latvijai piederošais Abrenes apriņķis ietilpst Krievijas Federācijas teritorijā.

Bangladešā šajā dienā tiek svinēta **Neatkarības diena**.

27. marts – **Angolā** šajā dienā atzīmē **Uzvaras dienu**.

Pasaulē un arī Latvijā svin **Starptautisko teātra dienu**, ko 1961. gadā iedibināja UNESCO Starptautiskais teātra institūts. Par godu šiem svētkiem tiek organizēti dažādi nacionāli un starptautiski pasākumi. Viena no nozīmīgākajām tradīcijām ir izplatīt Starptautiskās teātra dienas vēstījumu pasaulei, ar kura palīdzību kāda ietekmīga un pasaulē zināma persona dalās savās pārdomās par teātri kā miera kultūru.

28. marts – pirms 90 gadiem (1927) dzimis komponists, diriģents, mūziķis, pedagogs, vairāku Dziesmu un deju svētku orķestru virsvadītājs **Gunārs Ordelovskis** (miris 1990. gadā). Bijis Operetes teātra diriģents, pūtēju orķestra "Rīga" galvenais diriģents un tiek uzskatīts par vienu no latviešu pūtēju orķestru mūs-dienu skolas pamatlicējiem. Kopš 1995. gada Aucē notiek ikgadējais Gunāra Ordelovska starptautiskais pūtēju orķestru festivāls.

Slovākijā un **Čehijā** šajā dienā tiek svinēta **Skolotāju diena**.

29. marts – pirms 50 gadiem (1967) dzimis latviešu basketbolists un treneris **Ainars Bagatskis**, savulaik izcilās precizitātes dēļ guvis iesauku "Zelta roka". Savas karjeras laikā sešas reizes kļuvis par Latvijas čempionu, tāpat viņa panākumu sarakstā ir divi Lie-tuvas čempiona tituli, vienreiz uzvarējis Norvēģijā un kļuvis arī par Baltijas Basketbola līgas (BBL) čempionu.

30. marts – pirms 150 gadiem (1867) ASV valdība no Krievijas impērijas nopirka **Aļasku** un **Aleutu salas** par 7,2 miljoniem dolāru jeb 4,19 dolāriem par kvad-rātkilometru šīs zivju, kažokzvēru un dabas resursiem bagātās, taču klinšainās un mežainās zemes. Pašreiz Aļaska ir lielākais ASV štats.

31. marts – pirms 100 gadiem dzimis aktieris, režisors, pedagogs, rakstnieks, teātra kritiķis un publicists **Kār-lis Pamše** (miris 2015. gadā). Viņa darbība pārsvarā bija saistīta ar Drāmas (Nacionālo) un Operetes teātri, un par šiem un citiem teātriem viņš kā teātra dzīves aprakstītājs devis spilgtu atmiņu apkopojumu. Sarak-stījis grāmatu par Ludmilu Špilbergu "Nemiers ar sevi" un daudzas publikācijas.

Pirms 20 gadiem (1997) Lielbritānijas aviokompānija "British Airways" veica pirmo **lidojumu no Rīgas uz Londonu**.

Maltā šī ir **Brīvības diena** (pēdējie Apvienotās Kara-listes karavīri pameta Maltas salas 1979. gadā).

Sagatavojis **Aivars Janelisītis** un **Gunta Klismeta**
Foto: **Sniedze Sprōge**

LPS Valdē

Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) Valde **7. marta** sēdē apsprieda aktuālo jautājumu par **nodokļu sistēmas reformu**. LPS padomniece finanšu jautājumos **Lāsma Ūbele** analizēja Finanšu ministrijas iecerētās nodokļu reformas ietekmi uz pašvaldību budžetu. Valde vienojās, ka šis jautājums jāizskata LPS Domē. Tāpat Valde ieteica Domes sēdē apspriest situāciju ar grants seguma ceļiem, klāt pieaicinot Satiksmes ministrijas pārstāvjus.

Vēl Valdē tika apspriests nākamgada XXVI Vispārējo latviešu dziesmu un XVI Deju svētku programmas projekts, uzmanību vēršot uz iecerī svētku gājienu šoreiz rīkot 1. jūlijā, nevis svētku noslēgumā.

LPS Domē

15. martā LPS Domes sēdē ievadīja satiksmes ministra **Ulda Auguļa** uzstāšanās par **ceļu stāvokli**, ko viņš vērtē kā pūrā saņemtu samilzušu mantojumu, nevis pēkšņas problēmas, jo par sliktiem un ļoti sliktiem valstī uzskatāma trešā daļa galveno, gandrīz puse reģionālo un apmēram tikpat vietējo ceļu. No šiem bēdīgā stāvoklī esošajiem autoceļiem 44% ir ar asfalta segumu un 43% – ar grants segumu.

Šogad valsts autoceļiem atvēlētais finansējums ir 286 miljoni eiro, ko veido valsts budžets (159 milj.) un Eiropas Savienības fondi (127 milj.). Par šo naudu Latvijā šosezon tiks veikti būvdarbi 101 objektā.

Ministrs uzsvēra, ka, sākot ar 2018. gadu, ceļu sakārtošanai un uzturēšanai novirzīs “virsplāna” ienākumus no akcīzes nodokļa par naftas produktiem (ja tie būs lielāki par konkrētajā gadā prognozēto) un, sākot ar 2020. gadu, valsts budžeta programmai “Valsts autoceļu fonds” novirzīto finansējumu palielinās par vismaz 5% gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (ja iekšzemes kopprodukta prognoze attiecīgajam gadam pieaugs ne mazāk kā par 5%).

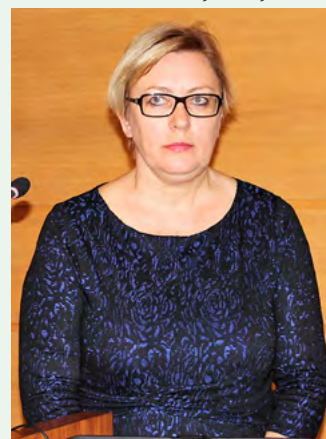
U. Augulis arī pastāstīja par dienu iepriekš atklāto jauno ceļu remontdarbu sezonu, kurā kā katru gadu tiks veikta gan greiderēšana, iesēdumu, bedru un citu defektu novēršana, gan izskalojumu un caurteku remonts un atsevišķos ceļa posmos arī grāvju atjaunošana. Viņš atzīmēja, ka valsts akciju sabiedrība “Latvijas Autoceļu uzturētājs”, veicot ikdienas uzturēšanas darbus, gatava ņemt vērā novadu domju izteiktās maršrutu prioritātes.

U. Auguļa prezentāciju skatiet šeit: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3539-lps-domes-sede-asas-diskusijas-par-celu-stavokli-latvija-un-planoto-nodoklu-reformu>.

Pēc plašas diskusijas LPS Dome pieņēma **lēmumu “Par ceļu sakārtošanu kā priekšnosacījumu citām reformām”**, aicinot valdību pārtraukt pakalpojumu koncentrācijas pasākumus līdz valsts vietējo autoceļu sakārtošanai. Dome uzskata, ka, atjaunojot valsts investīciju programmu kā ES programmu papildinošu finanšu instrumentu, būtisks finansējums jāparedz valsts vietējiem ceļiem.

Noslēgumā satiksmes ministrs Uldis Augulis pasniedza **Ministru kabineta Atzinības rakstu** par ieguldījumu Latvijas attīstībā, sekmējot Eiropas transporta tīklu prioritārā projekta “Rail Baltica” īstenošanu, 15 pašvaldībām – Baldones, Bauskas, Garkalnes, Iecavas, Inčukalna, Ķekavas, Limbažu, Mārupes, Olaines, Ropažu, Salacgrīvas, Salaspils, Sējas un Stopiņu novadam un Rīgas domei.

Apspriežot valstī iecerēto **nodokļu reformu**, LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Lāsma Ūbele** sēdes dalībniekiem izklāstīja Finanšu ministrijas (FM) nodokļu reformas piedāvājumu, uzsverot, ka LPS no FM gan nav saņēmusi aprēķinus par plānoto nodokļu politikas izmaiņu fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem, taču aptuvenais samazinājums varētu būt ap 400 miljoniem eiro.

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

Pašvaldības ar to, protams, nav mierā, jo tādējādi pamatīgi cietīs to budžets. Tāpēc LPS Dome pieņēma lēmumu "Par valsts nodokļu politikas piedāvājumu", ierosinot likumā noteikt, ka pašvaldību nodokļa ieņēmumi veido ne mazāk kā 19,6% no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valstī un absolūtās summās ne mazāk kā iepriekšējā gadā. Dome uzskata, ka turpmāk viss iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) būtu jānosaka par pašvaldībām piekrītošu un prognozētie IIN ieņēmumi pašvaldību budžetā jāgarantē 100% apmērā. Tāpat LPS Dome ir pārliecināta, ka IIN ieņēmumu samazinājumu pašvaldību budžetā nedrīkst kompensēt ar lielākiem nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem un ka trūkstošie līdzekļi pašvaldību budžeta nodokļu ieņēmumu proporcijas saglabāšanai nodokļu ieņēmumos valsts konsolidētajā kopbudžetā jānodrošina, ieviešot ikgadēju atskaitījuma likmi no PVN, kas izmantojama kompensācijas nodrošināšanai. LPS gaida no Finanšu ministrijas aprēķinus par plānoto izmaiņu fiskālo ietekmi uz pašvaldību kopbudžetu, kā arī prognozi ietekmes sadalījumam pa 119 pašvaldībām.

Domnieki apstiprināja LPS Revīzijas komisijas ziņojumu, ko sniedza komisijas priekšsēdētāja **Elita Eglīte**, un laikposmā no 5. jūnija līdz 18. augustam, kad Alūksnē notiks LPS 28. kongress, Latvijas Pašvaldību savienības Domes funkcijas deleģēja LPS Valdei.

Vairāk par Domes sēdi un lēmumiem lasiet šeit: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3539-lps-domes-sede-asas-diskusijas-par-celu-stavokli-latvija-un-plano-to-nodoklu-reformu>.

LPS komitejās

Veselības un sociālo jautājumu komitejā

14. martā Veselības un sociālo jautājumu komitejas sēdē, ko vadīja LPS padomniece **Ilze Rudzīte** un komitejas priekšsēdētājs **Aivars Lācarus**, plaši diskutēja par **neatliekamo medicīnisko palīdzību** un tās pieejamību visā Latvijā.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) Operatīvās vadības centra vadītājs **Aleksejs Baranovs** informēja, ka Latvijā ir 192 ātrās medicīniskās palīdzības ekipāžas un pieci reģionālie centri. Kopš 2014. gada darbojas divi operatīvās vadības centri – Rīgā un Daugavpilī. Pērn izsaukumu skaits mazliet

krities, bet joprojām daudz ir tā saucamo sekundāro izsaukumu, kad nepastāv dzīvības briesmas, tomēr pa telefonu to nav iespējams noteikt, tāpēc brigāde dodas pie pacienta. "Mūsu mediķi daudz paveic izsaukuma vietā, un bieži vien izrādās, ka stacionēšana nav nepieciešama," skaidroja Rīgas reģionālā centra vadītājs **Aksels Roshofs**. Abi speciālisti kā vienu no aktuālākajām problēmām NMPD darbā minēja autoceļu sliktos stāvokli, kas liedz laikus nokļūt pie pacientiem.

Otrais jautājums komitejas darba kārtībā bija **starpinstitucionālā sadarbība vardarbības un tās risku novēršanai**. Tieslietu ministrijas (TM) iniciatīvu par vardarbības upuru aizsardzības likuma veidošanu skaidroja ministrijas Civiltiesību departamenta Starptautisko un procesuālo tiesību nodaļas juriste **Elīna Feldmane**.

Likumprojekts paredz izveidot vienotu un visaptverošu iesaistīto institūciju un nevalstisko organizāciju sadarbības sistēmu vardarbības un tās risku novēršanai, kā arī pašvaldībās izveidot starpinstitucionālas sadarbības grupas. Komitejas dalībnieki asi debatēja par jaunās iniciatīvas salāgojumu ar pašreizējo sistēmu pašvaldībās un par pieejamajiem resursiem.

Vēl komitejā apsprieda ikgadējo **sarunu tematus ar Labklājības un Veselības ministriju**, kas vēl tiks papildināti un precizēti.

Plašāka informācija un TM un NMPD prezentācijas atrodamas šeit: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3568-lps-veselibas-un-socialo-lietu-komiteja-spiez-par-neatliekamo-palidzibu-un-tas-pieejamibu>.

ILZE RUDZĪTE, padomniece veselības un sociālajos jautājumos:

– 21. martā Ministru kabineta (MK) sēdē tika apstiprināts Veselības ministrijas izstrādātais noteikumu projekts par kārtību, kādā īsteno Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu **ārstniecības**

personu pieejamības veicināšanai reģionos.

Atzīstami, ka identificēta virkne problēmu cilvēkresursu piesaistē: ārstu reģionālais izvietojums; cilvēkresursu novecošanās, it īpaši ģimenes ārstu vidū – tiek prognozēts, ka 2020. gadā 481 ģimenes ārsts būs pensijas vecumā; grūtības atrast ģimenes ārstu; māsu trūkums u.c.

Pozitīvi vērtējamas Veselības ministrijas iniciatīvas risināt šīs problēmas, tomēr pieejamais finansējums 9,9 miljonu eiro apmērā nav pietiekams visu nepieciešamo ārstniecības personu piesaistei, tādēļ, izstrādājot politikas plānošanas dokumentu – cilvēkre-

sursu piesaistes plānu, paredzēts noteikt prioritāri atbalstāmās specialitātes un ārstniecības iestādes un piesaistes nepieciešamības izvērtēšanas kārtību. Taču jāņem vērā, ka projekta aktivitātes ir īslaicīga “lāpīšanās” un nepieciešami risinājumi ilgtermiņā.

Jāatrisina arī virkne jautājumu attiecībā uz ģimenes ārstu prakšu nodošanu jauniešiem speciālistiem – ģimenes ārsta prakses juridiskais statuss un īpašumtiesības, prakses pārņemšanas juridiskais mehānisms, pacientu pārreģistrēšana jaunā ģimenes ārsta praksē u.c.

Sekosim līdz šim projektam un piedalīsimies cilvēkresursu piesaistes reģionālos konsultatīvajā darba grupā, kurā līdz ar Veselības ministrijas un Nacionālā veselības dienesta speciālistiem novērotāju sastāvā tiks pieaicināti pārstāvji no Latvijas Ārstu biedrības, Latvijas Māsu asociācijas, Latvijas Ģimenes ārstu asociācijas, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas un citām organizācijām, arī Latvijas Pašvaldību savienības.

Ministru kabinetā izskatīts un akceptēts MK noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1529 “**Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība**””.

Grozījumi skar radioloģisko izmeklējumu apmaksas nosacījumus, paredzot samazināt samaksu par iekārtu amortizāciju (datortomogrāfijā līdz 70–80%, ultrasonogrāfijā – līdz 30%), kas būtiski samazina kopējo pakalpojuma tarifu.

Šie grozījumi ietekmēs gan diagnostikas izmeklējumu kvalitāti, gan arī diagnostisko pakalpojumu pieejamību pacientiem un ārstniecības iestāžu finansiālo kapacitāti (ārstniecības personu atalgojumu). Latvijas Radiologu asociācija norādījusi, ka, veicot jebkuras izmaiņas, ir svarīgi uzlabot iedzīvotāju veselības aprūpi, vienkāršot pakalpojumu saņemšanu un nodrošināt pēctecību ārstēšanā. Diemžēl par to pamatoti jāšaubās, jo nopietni apdraudēta ne tikai radioloģijas turpmākā attīstība, bet arī tiek padarīta neiespējama diagnostisko pakalpojumu sniegšana/nodrošināšana esošajā līmenī. Pacientiem samazinot pieejamību valsts apmaksātajiem diagnostiskajiem pakalpojumiem, būs pretējs efekts cerētajam un sekos negatīva ietekme saistītajās medicīnās (ķirurģijā, internajā medicīnā, onkoloģijā, kardioloģijā u.c.).

Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā

LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas 14. marta sēdes uzmanības centrā bija vides problēmas, kam šogad Pašvaldību savienība vēlas pievērst lielāku uzmanību. Nesen darbu sākusī LPS padomniece vides aizsardzības jautājumos **Sandra Bērziņa**, kura iepriekš guvusi daudzpusīgu pieredzi šajā jomā. Arī šā žurnāla “Logs” numura aktualitātei izvēlēta vides tematika.

Komitejas sēdē LPS padomnieks **Jānis Piešiņš** informēja par likumdevēju plānotajiem **grozījumiem**

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā un vērsa uzmanību uz vairākiem problēmjautājumiem.

* Šobrīd grozījumos paredzēta tikai apvienošana, taču novadi ne tikai apvienojas, bet reizēm arī dalās vai groza novadu robežas, kādu pagastu iekļaujot citā novadā. LPS rosina formulējumu precizēt, iekļaujot visus gadījumus.

* Saeimas apakškomisijas formulējums paredz, ka saņemtos priekšlikumus vispirms vērtē Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM), tad Ministru kabinets un beigās – Saeima. LPS uzskata, ka vērtētāju skaits jāsamazina un VARAM pēc pašvaldību lēmumiem jā sagatavo likumprojekts, anotācijā uzskaitot visus argumentus “par” un “pret”, taču vērtēšana jāuztic MK un Saeimai, nozīmīgāko vērtējuma daļu atstājot lēmējvarai.

* Likumprojektā jāparedz laiks, kurā var lemt par apvienošanu. LPS uzskata, ka situācijas var būt dažādas, un rosina šo jautājumu vēl apdomāt un diskutēt. Komiteja nolēma akceptēt LPS padomnieku priekšlikumus tālākai likumprojekta izstrādei. Komitejas priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** uzsvēra, ka svarīgi ir šo jautājumu maksimāli vienkāršot, nevis sarežģīt ar liekām un nebūtiskām detaļām un prasībām.

Padomniece reģionālās attīstības jautājumos **Ivita Peipiņa** iepazīstināja ar plānotajām 2017. gada **sarunu tēmām ar VARAM**, ko ministrija jau akceptējusi. Sarunas plānotas maija otrajā pusē.

LPS padomniece vides aizsardzības jautājumos **Sandra Bērziņa** kopā ar VARAM Vides aizsardzības departamenta direktori **Ruditi Veseri** iepazīstināja ar februāra sākumā publiskoto **Eiropas Komisijas ziņojumu par ES vides politikas īstenošanu**, kura mērķis ir parādīt situāciju vides prasību ieviešanā ES dalībvalstīs, kā arī palīdzēt piemērot prasības un noteikumus katras valsts iedzīvotāju un pārvaldes labā. LPS mājaslapā pieejamajā prezentācijā iespējams detalizēti izpētīt, kā mūsu valsts izskatās gan uz ES valstu fona, gan salīdzinājumā ar Lietuvu un Igauniju.

R. Vesere sniedza arī nākamo prezentāciju – par **VARAM prioritātēm vides aizsardzības jomā 2017. gadā**. Galvenie darbības virzieni ir vides kvalitātes saglabāšana un oglekļa mazieltipīgas un pret klimata pārmaiņām noturīgas attīstības sekmēšana,

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

dabas resursu ilgtspējīgas un efektīvas pārvaldības nodrošināšana, saglabājot bioloģisko daudzveidību, nodrošinot ekosistēmu pakalpojumu pieejamību un veicinot pāreju uz aprites ekonomiku.

Viņa arī ieskicēja galvenos jautājumus kolēģu – VARAM Klimata pārmaiņu departamenta sagatavotajā prezentācijā “Klimata politikas aktualitātes un projektu iesniegumu konkursi”.

Sēdes noslēgumā VARAM Investīciju politikas departamenta direktora vietnieks klimata, valsts budžeta un vides investīciju jautājumos **Valdis Līkots** informēja par **VARAM pārvaldībā esošajiem fondu finanšu instrumentiem**, bet Attīstības instrumentu departamenta direktore **Iruma Kravale** – par citiem pieejamiem finanšu instrumentiem, konkrētāk – par pašvaldībām labi zināmo un popularitāti ieguvušo **pārrobežu sadarbības projektu aktualitātēm**.

Plašāka informācija, prezentācijas un sēdes videoieraksts šeit: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3570-lps-regionalas-attistibas-un-sadarbibas-komitejas-sedesgalvenie-vides-jautajumi>.

Tehnisko problēmu komitejā

Martā komitejas sēde nenotika, taču aktīvs darbs noritēja citos formātos, risinot gan autoceļu un sabiedrisko pārvaldījumu, gan būvniecības, enerģētikas un citus jautājumus.

AINO SALMIŅŠ, padomnieks tehnisko problēmu jautājumos:

– Esam vienojušies par sarunu tēmām ar Satiksmes ministriju (SM), un **LPS un SM sarunas notiks 28. aprīlī** Pašvaldību savienības mītnē. Tehnisko problēmu komiteja sarunas ar ministrijām veido atšķirīgi – jau trešo gadu tās

vispirms tiek organizētas darba grupās, kur noskaidrojam viedokļus konceptuālos jautājumos, un tad lielajās sarunās galavārds par tiem pieder vai nu LPS, vai ministrijai. Šādā pašā veidā gatavojamies arī sarunām ar Ekonomikas ministriju (EM).

Sarunas ar Satiksmes ministriju būs par diviem lieliem blokiem: sabiedrisko transportu un autoceļiem. Pirmajā sadaļā spriedīsim par sabiedriskā transporta pakalpojuma organizēšanu, pārvaldījumu līgumiem, skolēnu pārvaldījumiem, finansējumu nākamajam gadam. **3. aprīlī** ir **darba grupas** tikšanās ar atbildīgajiem Satiksmes ministrijas un Autotransporta direkcijas pārstāvjiem, un viens no smagākajiem jautājumiem,

kas joprojām nav atrisināts un ir strīdīgs – pagarināt vai nepagarināt esošos līgumus sabiedriskajā transportā. Mūsuprāt, Eiropas Komisija dod iespējas pašai Latvijas valstij lemt, un Tehnisko problēmu komiteja, pretēji ministra Ulda Auguļa viedoklim, uzskata, ka šos līgumus varētu pagarināt.

Savukārt autoceļu sadaļā iekļautas mērķdotācijas, valsts un pašvaldību finansējuma modelis un vēl citi jautājumi, par ko **darba grupa** spriedīs **10. aprīlī**. Martā karstas diskusijas uzvirvoja ne tikai atbildīgajās institūcijās, bet visā sabiedrībā, jo īpaši par grants ceļiem, kas Latvijā ir ļoti sliktā stāvoklī. Vairākas diskusijas par autoceļiem notika arī Saeimā, kur es pārstāvēju pašvaldību intereses. Lieta tā, ka paredzēts grozīt Autoceļu likumu saistībā ar būvnormatīviem. Tas nozīmē, ka pašvaldībām, veicot autoceļu remontu vai būvniecību, būs jāievēro tādas pašas prasības, kādas noteiktas valsts ceļiem. Paredzu, ka bez strīdiem neiztikt, bet vai par to runāsim šajās LPS un SM sarunās vai mazliet vēlāk, vēl nevaru pateikt. Vienīgi skaidrs, ka saruna būs ļoti smaga, jo no 30 tūkstošiem kilometru pašvaldību ceļu (neskaitot ielas) 29 tūkstoši ir grants ceļi, no kuriem pusei intensitāte ļoti maza. Tāpēc, mūsuprāt, pašvaldībām piemērot tādas pašas prasības kā valstij nevar vai arī tās jāmēģina graduēt vismaz piecos līmeņos. Mēs jau neesam pret to, ka nosaka vienotu kārtību, taču prasības autoceļiem nedrīkst paaugstināt, ja nav finansējuma. Diskusijā Saeimā arī atklājās, ka meža ceļi “lec nost” no šā pasākuma. Valstī veidojas duāla situācija: ja pašvaldības savus autoceļus nodod privātam īpašniekam, tad prasību nav; ja ceļi paliek pašvaldībām – prasības pastāv.

Otra lielā joma, kas ir Tehnisko problēmu komitejas pārziņā, – būvniecība. Esam vienojušies ar **Ekonomikas ministriju**, ka **sarunas būs maijā**, tikai vēl nav noteikts konkrēts datums. Galvenie sarunu temati divi: būvniecība un mājokļi. Gatavojot **mājokļu** sadaļu, centīsimies izmantot LPS veidoto pašvaldību mājokļu tīklu.

Ļoti daudz un dziļas problēmas ir **būvniecībā**. Tā kā tiek gatavoti grozījumi Būvniecības likumā, darba grupa cenšas vienoties par “ātriem” grozījumiem Vispārīgajos būvnoteikumos, kurus varētu nest uz Saeimu, ilgtermiņa grozījumus atstājot vēlākam. Divu mēnešu laikā nekādu vienošanos mums nav izdevies panākt. Pašlaik fokusējamies uz būvvalžu atbildības noteikšanu un kādas atkāpes būvprojektos būtu pieļaujamas. Pagaidām vēl neesam pielikuši punktu Tehnisko problēmu komitejas viedoklim par atbildības lielumu, piemēram, vai būvinspektors turpmāk būs pastnieks un pārbaudīs tikai papirus vai arī viņš tomēr drīkst fiksēt skaidri redzamas nepilnības, teiksim, ja acīm redzami sija nenes slodzi, vai viņš to drīkst “redzēt” vai nedrīkst un cik tālu būvinspektoram būtu jāieiet objektā, lai to “redzētu”. Ja ierakstām likumā, ka tas jā dara, tad tā kļūst par obligātu prasību. No otras puses, normāliem būvkonstruktoriem un būvinspektoriem acīm redzamas nepilnības būtu jāredz arī bez likuma diktāta. Sanāk tā, ka neko negribam kā obligātu, taču tajā pašā laikā gribam, lai būvinspek-

tors visu redz. Daudziem investoriem labāk patiktu, ja būvinspektoru skats nesniegtos pārāk tālu un augstu, jo viņi būvvaldēs saredz attīstību bremsējošus šķēršļus. Investors jau grib apgūt investīcijas ātrāk un gūt peļņu, bet tas nedrīkstētu notikt uz drošības līmeņa rēķina, kas faktiski būvvalžu atbildību nemazina, joprojām esam tiesiski atbildīgi par būvniecības procesu. Patlaban tā dalībnieku atbildība nav pietiekami skaidri definēta, līdz ar to nenostādā apdrošināšana. Katrā procesa etapā vajadzētu būt vienam atbildīgam, bet mums ir vairāki – ko apdrošināsi, ja nevari nofiksēt atbildību.

Jāpiekrīt kolēģim Mārim Pūķim, kurš allaž atgādina proporcionalitātes principu. Diemžēl mūsu valstī (it sevišķi Būvniecības likumā) tas netiek ievērots. Šobrīd vēl nav notikusi izšķiršanās, vai jāievēro proporcionalitātes princips un jāuzticas būvvaldēm vai arī viss sīki jāreglamentē, bet aprīlī un maijā tas būs jārisina.

ANDRIS AKERMANIS, padomnieks enerģēti- kas jautājumos:

– 3. aprīlis, noteiktais robežtermiņš **gāzes tirgus atvēršanai**, ir klāt. Visvairāk šķēpu tika laužts par to, kā liberalizētais gāzes tirgus saistīsies ar siltumtarifu noteikšanu. Līdz šim dabasgāzes cenu noteica Sabiedrisko pakalpo-

jumu regulēšanas komisija (SPRK) jeb Regulators, un, vadoties no tā, tad arī tika noteikta siltuma cena. Patlaban šī sistēma tiek atcelta un vairs nevar darboties, jo gāzes cena nonākusi brīvajā tirgū.

Pirms tam bija vairākas diskusijas, kurās piedalījās gan siltumuzņēmumi, gan Pašvaldību savienība. Sākumā bija doma piesaistīt siltuma tarifus līdz pārejas perioda beigām – rudenim vai piesaistīt 3. aprīļa gāzes cenai, kas tomēr nebūtu pareizs risinājums. 30. marta SPRK Padomes sēdē tika pieņemts lēmums par izmaiņām, kas siltuma tarifu noteikšanu fiksē ar viena mēneša nobīdi, vārdusakot, siltuma uzņēmumi slēgs līgumus ar gāzes piegādātājiem un viņiem būs jāfiksē siltuma cena un jāpaziņo par to Regulatoram. Saņemot apstiprinošus dokumentus, Regulators droši vien to apstiprinās. Noteikta kontrole no Regulatora puses paliek, un siltuma tarifi netiek nodoti brīvā neregulētā gāzes tirgū, līdz ar to ļaujot klientiem sekot visam līdzī.

Līdz šim Regulators diezgan stingri fiksēja gāzes cenu un tālāk no tās izejošo siltuma cenu, bet tagad gāzes cena vairs netiks fiksēta. Kādus nosacījumus siltumuzņēmumiem izdosies piemērot līgumiem, no tā arī būs atkarīga siltuma cena. Es tomēr esmu optimists un ceru, ka būtiskas izmaiņas vismaz pagaidām nenotiks, jo gāzes uzņēmums tāpat ir ieinteresēts pārdot savu gāzi. Ja tās cena būs pārāk liela, siltuma uzņēmumi

pāries uz šķeldu, ko daudzas pilsētas jau izdarījušas. Manuprāt, gāzes tirgus liberalizācija dramatiskas izmaiņas neienesīs.

Informātikas jautājumu (IT) apakškomitejā

16. martā IT apakškomitejas sēdē tika izskatīti **personu datu aizsardzības** jautājumi. Sanāksmes dalībnieki rosināja Tieslietu ministriju (TM) paplašināt pretendentu loku, kas var iegūt personas datu aizsardzības speciālista kvalifikāciju, kā arī ieteica paplašināt apmācību iespējas. TM Nozaru politikas departamenta direktore **Jekaterina Macuka** informēja, ka šie priekšlikumi jau tiek iestrādāti topošajā likumprojektā, kas aizstās spēkā esošo Fizisko personu datu aizsardzības likumu un tam pakārtotos Ministru kabineta noteikumus. Paredzēts, ka jūnijā likumprojektu izsludinās Valsts sekretāru sanāksmē, lai rudens sesijā tas nonāktu apspriešanā Saeimā.

Sēdes dalībnieki spraiģās diskusijās apsprieda **Būvniecības informācijas sistēmas (BIS) projekta** uzdevumus un problēmas, kas tiešā veidā ietekmē BIS darbu, proti, būvniecības procesa normatīvo bāzi, iepriekšējos gados pieļautās tehniskās sistēmas nepilnības un BIS sistēmas augstās tehniskās prasības. Jautājumu un atbilžu krustugunīs iesaistījās gan Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) Metodiskās vadības un informācijas pārvaldības departamenta direktors **Uldis Jansons**, gan Rīgas Būvvaldes Procesu kontroles nodaļas vadītājs **Oskars Krakts**, gan VARAM Elektroniskās pārvaldes departamenta Informācijas sistēmu arhitektūras nodaļas vadītājs **Lauris Linabergs**.

IT apakškomiteja nolēma LPS atzinumā iekļaut nosacījumus, kas uzliek par pienākumu BVKB turpmākā projekta izstrādē un ieviešanā vairāk ņemt vērā pašvaldību vajadzības un viedokli. Apakškomitejas prasība VARAM pievienot Ministru kabineta sēdes protokola projektu ar šādiem punktiem: Tieslietu ministrijai paredzēt 2018. gada budžetā līdzekļus Valsts zemes dienestam, lai VZD sniegtu informāciju pašvaldību būvvaldēm – par būvniecības procesa nodrošināšanai nepieciešamo informāciju – bez maksas; rast risinājumu problēmai, lai būvvaldēm nebūtu jākontrolē maksas saņemšana par pakalpojumu apmaksu Valsts zemes dienestā, šī funkcionalitāte jānodrošina BIS.

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

IT apakškomiteja nolēma deleģēt LPS padomnieku **Guntaru Krasovski** dalībai ERAF projekta uzraudzības padomes darba grupā ("Rīgas projekts").

Plašāks sanāksmes apraksts, videoieraksts un prezentācija pieejama LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3572-lps-it-apakskomitejas-sede>.

Finanšu un ekonomikas jautājumu komitejā

28. martā Finanšu komitejas sēdē tās vadītājs **Aleksandrs Lielmežs** un LPS padomniece **Lāsma Ūbele** kā pirmajam deva vārdu Valsts kontroles (VK) Padomes loceklim, Piekta revīzijas departamenta direktoram **Edgaram Korčaginam**, kurš iepazīstināja ar divām Valsts kontroles veiktajām revīzijām 20 Latvijas novadu pašvaldībās.

Pirmajā revīzijā "**Vai pašvaldību rīcība ar mantu un finanšu līdzekļiem, nodrošinot savām funkcijām atbilstošus maksas pakalpojumus iedzīvotājiem, ir efektīva un ekonomiska**" VK deviņos novados vērtēja pašvaldību sniegtos maksas pakalpojumus, īpašu uzmanību pievēršot to sniegšanas nepieciešamības pamatojumam, pakalpojumu maksas noteikšanai un sniegšanas kārtības reglamentēšanai.

Savukārt otra revīzija "**Vai pašvaldību administratīvais resurss to funkciju īstenošanai tiek izlietots produktīvi un ekonomiski**" bija par nemaksas pakalpojumiem un tika veikta 11 novados. VK revīzijā, pirmkārt, raudzījās, kā pašvaldības plāno sava darba pilnveidošanu vai efektīvizēšanu un, otrkārt, kā notiek pakalpojumu organizēšana.

Valsts kontrole sagatavoja ziņojumus katrai revīzijas apjomā iekļautajai pašvaldībai, kā arī kopsavilkuma informatīvo ziņojumu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai "**Vai novadu pašvaldības nodrošina pakalpojumus iedzīvotājiem par samērīgām izmaksām?**", kurā iekļauta informācija par kopīgām problēmām un raksturīgiem trūkumiem pašvaldību darbībā, tajā skaitā plānojot budžetu, veicot izmaksu uzskaiti, kā arī sniedzot pakalpojumus.

Revīziju kopsavilkumu "**Vai novadu pašvaldības nodrošina pakalpojumus iedzīvotājiem par samērīgām izmaksām?**" varat atrast Valsts kontroles mājaslapā: <http://www.lrvk.gov.lv/>.

Edgars Korčagins atgādināja, ka pieejama VARAM metodiskā palīdzība un vadlīnijas mūsdienīgai pakalpojumu nodrošināšanai un administratīvo resursu samazināšanai. Viņš arī aicināja izmantot klātienē iespējas. **19. aprīlī** Cēsu pieaugušo izglītības centrā

tiks analizēti abu revīziju rezultāti, bet **21. aprīlī** VK informēs pašvaldību vadītājus Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdē. Sekojiet arī informācijai Latvijas Pašvaldību mācību centra mājaslapā: <http://lpmc.lv/macibas/backPid/7/browse/8/category/pasvaldibu-darba-organizacija/article/administrativo-resursu-izlietosanas-lietderiba-pasvaldiba-25aprili.html>.

Sanāksmes video pieejams šeit: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3539-lps-domes-sede-asas-diskusijas-par-celu-stavokli-latvija-un-planoto-nodoklu-reformu>.

LPS padomniece **Lāsma Ūbele** sniedza aktuālo informāciju par **Finanšu ministrijas (FM) plānotajām izmaiņām Latvijas nodokļu politikā 2018. gadā**, kas uzskatāmi redzamas šeit: <http://www.fm.gov.lv/lv/nodoklu-reforma/kadas-izmainas-un-ieguvumi-sagaidami/>. Šis jautājums 15. martā tika apspriests arī LPS Domē un rezultējās lēmumā "Par valsts nodokļu politikas piedāvājumu", kurā Latvijas Pašvaldību savienība ierosina likumā noteikt, ka pašvaldību nodokļu ieņēmumi veido ne mazāk kā 19,6% no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valstī un absolūtās summās ne mazāk kā iepriekšējā gadā. Šobrīd plānots, ka pašvaldību nodokļu ieņēmumi vispārējās valdības nodokļu ieņēmumos tiks nodrošināti 19,5% apmērā, bet, ja būs mazāk, tad valdība gādās par speciālu dotāciju pašvaldībām.

L. Ūbele pastāstīja, ka valdība plāno aprīlī apstiprināt pamatnostādnes, tad līdz jūnija beigām FM izstrādās likumprojektus un pakāpeniski dos Saeimai apstiprināšanai. Rudenī, izstrādājot jauno budžetu, jau būs zināmi "spēles noteikumi" attiecībā uz nodokļiem un, balstoties uz šiem nodokļu likumiem, tiks veidotas prognozes un tālāk jau pieņemts budžets.

Finanšu un ekonomikas jautājumu padomniece atzīmēja, ka atbilstoši likumprojektu "**Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam**" un "**Par valsts budžetu 2018. gadam**" sagatavošanas grafikiem paredzēts, ka valsts budžets Saeimā tiks iesniegts 12. oktobrī. MK un LPS vienošanās un domstarpību protokola projektu izskatīs paplašinātajā Ministru kabineta komitejas sēdē desmit dienas pirms tam – **2. oktobrī**.

Komiteja arī iepazīnās ar LPS padomnieces Lāsmas Ūbeles sniegto informāciju par Saeimā skatītajiem **grozījumiem likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli"**. Viņa atzina, ka to sākotnējais mērķis bijis no nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) atbrīvot zemes vienības, kas atrodas valsts robežjoslā, bet nu tie pārvērtušies par veidu, kā paplašināt NĪN atvieglojumus daudz bērnu ģimenēm. Grozījumos paredzēts saglabāt principu, ka NĪN summa samazināma par 50% no aprēķinātās nodokļa summas, taču palielināts augšējais sliekšnis, bet ne vairāk par 500 eiro (šobrīd ir 427 eiro), tātad atlaidi varēs piešķirt lielāku. Patlaban tas attiecas uz mājokli, bet grozījumi paredz, ka šī norma attieksies arī uz zemi. Vēl grozījumos iekļautas izmaiņas par daudz bērnu ģimenes īpašuma piederību – paredzēts, ka tas varēs piederēt arī personas vecākiem un vecvecākiem.

Šo tēmu turpināja LPS padomniece **Ilze Rudzīte**, kura iepazīstināja ar Labklājības ministrijas izstrādāto plāna projektu "**Plāns minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2018.–2020. gadam**". Tā mērķis ir sniegt lielāku valsts atbalstu pensijas vecuma personām ar lielu darba stāžu, palielināt ģimenes valsts pabalstu ģimenēm ar vairākiem bērniem, kā arī citus atbalsta pasākumus.

LPS sociālo jautājumu padomniece uzsvēra četrus galvenos plānotos pasākumus:

- no 2019. gada paredzēts trūcīgas personas ienākumu līmeni noteikt 188 eiro apmērā līdzšinējo 128,06 eiro vietā (pirmajai personai mājāsaimniecībā, nākamajām personām piemērojot koeficientu 0,7);

- garantēto minimālo ienākumu (GMI) līmeni noteikt kā pusi no trūcīgas personas līmeņa 94 eiro apmērā līdzšinējo 49,80 eiro vietā (attiecīgi tālākajām personām piemērojot koeficientu 0,7);

- maznodrošinātās personas līmeni noteikt divkārtšā trūcīgas personas ienākumu līmeņa apmērā, t.i., 376 eiro uz personu;

- sākot ar 2020. gadu, noteikt vienotu dzīvokļa pabalsta tvērumu visā valstī, nosakot likumā par dzīvokļa palīdzību konkrētas pozīcijas, kas ir jāietver dzīvokļa pabalsta aprēķinā.

Pašvaldību savienības sniegtajā atzinumā par šo likumprojektu uzsvērts, ka plāns paredz pasākumus ar būtisku fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetu un faktiski lielākā daļa Labklājības ministrijas iecerēto pasākumu jāveic uz pašvaldību budžeta rēķina. Ņemot vērā plānotās izmaiņas Latvijas nodokļu politikā, LPS neredz iespēju iecerētos pasākumus īstenot jau nākamgad un līdz ar to nevar atbalstīt šo plānu.

Tiesību akta projekts un anotācija pieejama Ministru kabineta mājaslapā: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40415197>.

LPS atzinumu skatiet šeit: http://www.lps.lv/uploads/docs_module/LPSatz_270317_VSS-259.pdf.

Noslēgumā LPS padomniece **Andra Feldmane** komitejas dalībniekus iepazīstināja ar **SIA "PKC" (Pašvaldību konsultāciju centrs)** pērn paveikto un šāgada jaunumiem. Viņa aicināja pašvaldības izmantot PKC komandas kompetenci konsultāciju dokumentu sagatavošanā un pašvaldību kapitālsabiedrību aizņēmumu saņemšanai Valsts kasē, kā arī aizdevuma pieteikuma izstrādē "Altum" programmās.

Izglītības un kultūras jautājumu komitejā

INĀRA DUNDURE, padomniece izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumos:

- Lai gan martā komitejas sēde nenotika, ar izglītību un jaunatni saistīto darbu un pasākumu bija gana daudz.

10. martā Latvijas Pašvaldību savienībā notika LPS un Augstākās izglītības padomes organizētā **praktiskā konference "Pirmsskolas izglītības mērķi un vieta formālās izglītības sistēmā"**, kurā plaši diskutē-

jām gan par pirmsskolas vecuma bērniņu fizisko un emocionālo veselību, gan par pirmsskolas izglītību un tās kvalitāti kopumā. LPS mājaslapā ikviens var noskatīties šīs konferences videoierakstu.

13. martā tika organizēts **Latvijas – Šveices sadarbības programmas**

"Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos" noslēguma pasākums, lai

kopīgi atskatītos uz sadarbības programmā paveikto, kā arī pateiktos visiem programmas īstenošanā iesaistītajiem – jauniešu iniciatīvu centru pārstāvjiem, mācību vadītājiem, reģionālajiem koordinatoriem un citiem sadarbības partneriem.

Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras administrētajā programmā organizētas vairāk nekā 180 mācības un pasākumi jauniešiem un jaunatnes darbiniekiem, kuros piedalījušies vairāk nekā 5300 dalībnieku. Pateicoties sadarbības programmai, izveidoti jauni atbalsta punkti jauniešiem visā Latvijā – 26 multifunkcionāli jaunatnes iniciatīvu centri.

Pasākuma laikā tika prezentēti arī pētījuma rezultāti par Latvijas – Šveices sadarbības programmas ietekmi uz vietējo sabiedrību. Pētījumā izcelta programmas organizēto mācību pozitīvā ietekme: mācības veicinājušas jauniešu spējas formulēt un paust savu viedokli, prasmi pieņemt atšķirīgus viedokļus, komunicēt, strādāt komandā, uzņemties iniciatīvu un atbildību. Arvien pieaug jauniešu izpratne par neformālo izglītību un tās sniegtajiem ieguvumiem.

21. martā Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Izglītības pētniecības institūts **Latvijas skolās** uzsācis **OECD PISA 2018 izmēģinājuma pētījumu**, kura mērķis ir iegūt starptautiski salīdzināmu Latvijas izglītības novērtējumu, kas kalpotu par pamatu pierādījumos balstītas izglītības politikas veidošanai un izglītības sistēmas pilnveidei. Pētījums notiks līdz 30. aprīlim 80 Latvijas skolās, un tajā piedalīsies vairāk nekā 3000 skolēnu. Izmantojot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

(OECD) izglītības ekspertu veidoto metodiku, šis pētījums novērtē matemātikas, lasīšanas un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15-gadīgo skolēnu vidū, salīdzinot to ar vēl 73 citu valstu skolēnu sasniegumiem. Šajā pētījuma ciklā galvenā satura joma ir lasīšana. Līdz ar lasīšanas, dabaszinātņu un matemātikas uzdevumiem testā tiks vērtēta arī skolēnu spēja orientēties naudas lietās un izprast finanšu nozīmi. Vairāk informācijas Izglītības un zinātnes ministrijas vietnē: <http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/2311-infografika-starptautiskas-skolenu-novertesanas-sistemas-oecd-pisa-2015-rezultati-latvija>. Plašāka informācija par pētījuma rezultātiem pieejama šeit: <http://www.ipi.lu.lv/publikacijas/>, savukārt informācija skolām – šeit: [Informācija skolām](#).

30. martā notika Eiropas Savienības fondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā” projekta “**Proti un dari!**” uzraudzības pado-**mes sēde**. Tajā Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras speciālisti sniedza informāciju par projekta ieviešanas progresu, pašvaldību īstenotajām individuālajām pasākumu programmām, projekta ieviešanas administratīvo prasību optimizēšanu un publicitātes un informatīvajiem pasākumiem.

Gribu vērst uzmanību uz vēl vienu aktualitāti – **skolu akreditāciju**. Izglītības kvalitātes valsts dienests sadarbībā ar LPS un pašvaldību līdzdalību izstrādājis MK noteikumu projektu “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumos Nr. 831 “Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes, eksaminācijas centrus un citas Izglītības likumā noteiktās institūcijas, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts augstskolu, vidējās izglītības iestāžu, valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību”, kas stājas spēkā 2016. gada 23. decembrī.

MK noteikumu projekts paredz izglītības iestāžu vadītāju novērtēšanā izmantot valsts informācijas sistēmu “**Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēma**” (NEVIS). Izglītības iestādes vadītāja novērtēšanai gan izglītības iestādes vadītājam, gan tās dibinātājam – pašvaldībai pieeju NEVIS sistēmai piešķir Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD), kas ir NEVIS turētājs.

Minēšu arī vairākas **aktualitātes par pieejamajiem ES struktūrfondiem**.

1. martā NVO namā Rīgā notika Valsts izglītības satura centra vadītā **projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā”** ievadseminārs 100 pilotskolu vadītājiem, kuru iestādes piedalīsies projektā izstrādātā mācību satura un mācīšanas pieejas aprobācijā, kā arī šo pilsetu un novadu pašvaldību pārstāvji. Šis seminārs bija pirmais praktiskais solis tikko uzsāktajā divus gadus garajā posmā, kad skolās rosinās meklēt jaunu pieeju

un dažādot metodes, lai audzēkņiem palīdzētu efektīvāk apgūt nepieciešamās prasmes.

16. martā IKVD parakstīja vienošanos ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru (CFLA) par **projekta “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”** īstenošanu, kurā tiks veikti preventīvi un intervences pasākumi 614 izglītības iestādēs vispārējās izglītības iestāžu audzēkņiem no 5. līdz 12. klasei, kā arī to profesionālās izglītības iestāžu un vispārējās izglītības iestāžu izglītojamiem no 1. līdz 4. kursam, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas. Projekts ilgs līdz 2022. gada 31. decembrim. Lai nodrošinātu sadarbības partneriem atbalstu **izglītojamo individuālo kompetenču atbalsta pasākumu plānu izstrādē** projektā “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, VISC izstrādājis ieteikumus “Individuāla pieeja katram skolēnam vispārējās izglītības iestādēs” kā palīgmateriālu plāna izstrādes procesā. Izstrādātais plāns jāiesniedz sešu nedēļu laikā pēc pašvaldības deleģētā pārstāvja dalības tālākizglītības programmas semināros reģionos elektroniski uz e-pasta adresi: info@832.visc.gov.lv vai vienojoties par citu laiku.

Valsts izglītības un satura centrs veido tālākizglītības programmu “Individuālās pieejas attīstība vispārējās izglītības iestādēs” (A programma, 12 stundas) un piedāvā **tālākizglītības pasākumus pašvaldību deleģētajiem pārstāvjiem** individuālās pieejas veidošanā darbam ar izglītojamiem vispārējās izglītības iestādēs. Apmācības notiks visos Latvijas reģionos. Dažviet tās jau aiz muguras (Daugavpilī, Rēzeknē, Rīgā, Jēkabpilī, Valmierā), bet citur vēl priekšā: **11. aprīlī – Jelgavā, 18. aprīlī – Liepājā un 25. aprīlī – Ventspilī**. Pašvaldību deleģētie pārstāvji tiks individuāli uzaicināti dalībai profesionālās pilnveides pasākumos pēc pašvaldības deleģējuma saņemšanas.

Videokonferences

Videokonference par infografiku veidošanas pamatiem

2. martā LPS mītnē notika videokonference par infografiku veidošanu. Teorētiskus un praktiskus ieteikumus sniedza infografiku dizainers **Māris Grīnvalds**. Pieredzē dalījās Ķekavas novada domes Sabiedrisko attiecību daļas vadītāja **Vineta Geka** un Rēzeknes pilsētas Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājs **Kārlis Pozņakovs**.

Videoieraksts un prezentācija pieejama LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/seminariun-video/videoarhivs/3540-videokonference-stasta-par-infografiku-veidosanas-pamatnoteikumiem>.

Diskusija par SAM 5.6.2. un SAM 3.3.1. progresu

8. martā LPS notika diskusija, uz kuru bija aicināti Finanšu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Centrālās finanšu līgumu aģentūras pārstāvji, lai kopīgiem spēkiem skaidrotu situāciju un rastu risinājumus neskaidrībām par ES fondu investīciju īstenošanu, standarta kļūdām projektu iesniegumos un atsevišķu prasību ievērošanu konkrētos projektu pieteikumos.

Prezentācijas un videoieraksts šeit: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3561-lps-diskusija-par-sam-5-6-2-un-sam-3-3-1-progresu>.

Praktiska konference par pirmsskolas izglītības sistēmu

10. martā notika Latvijas Pašvaldību savienības un Augstākās izglītības padomes organizētā praktiskā konference "Pirmsskolas izglītības mērķi un vieta formālās izglītības sistēmā", kurā plaši tika diskutēts gan par pirmsskolas vecuma bērniņu fizisko un emocionālo veselību, gan par pirmsskolas izglītību un tās kvalitāti kopumā.

Konferenci atklāja LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, kurš uzsvēra, ka pirmsskolas izglītībai jābūt balstītai uz personību, individuālo prasmju un iemaņu attīstīšanu. Savukārt Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs **Jānis Vētra** piebilda, ka visi izglītības līmeņi, neapšaubāmi, ir saistīti – kaut vai no tā aspekta, ka augstākā izglītība gatavo nākamos profesionāļus, kuri strādās pirmsskolas izglītības iestādēs, līdz ar to izglītības mērķiem ir jābūt skaidri definētiem.

Ar prezentācijām konferencē uzstājās Rīgas Stradiņa universitātes Anatomijas un antropoloģijas institūta asociētā profesore, antropoloģe **Silvija Umbrāško**, Latvijas Universitātes asociētā profesore Dr.psych. **Baiba Martinsons**, Rīgas 49. pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja **Vineta Jonīte**, Jelgavas Izglītības pārvaldes vadītājas vietniece, galvenā speciāliste pirmsskolas izglītībā **Sarmīte Joma** un Eiropas Sociālā

fonda projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" mācību satura izstrādes struktūrvienības vecākā eksperte **Agrita Miesniece**.

Konferences videoieraksts un prezentācijas pieejamas šeit: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3565-praktiska-konference-pirmsskolas-izglitiba-merki-un-vieta-formalas-izglitiba-sistema>.

Videokonference par izmaiņām SAM 3.3.1. un SAM 5.6.2.

23. martā LPS bija aicinājusi VARAM pārstāvjus skaidrot plānotās izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi" un Nr. 593 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" īstenošanas noteikumi".

VARAM metodika, vadlīnijas un pamatprincipi pieejami ministrijas tīmekļa vietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/kohez/2014_2020_/?doc=18633, sadaļā "Horizontālā principa "Ilgtspējīga attīstība" īstenošana 2014.–2020. gada ES finanšu plānošanas periodā".

Diskusija skatāma LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3585-lps-un-varam-diskusija-par-sam-3-3-1-un-sam-5-6-2>.

Diskusija par dzeramā ūdens kvalitāti

23. martā LPS organizētajā diskusijā par dzeramā ūdens kvalitāti un aktualitātēm ūdens attīrīšanā piedalījās Latvijas Universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes pētnieki, kuri iepazīstināja ar aktualitātēm un praktiskas ievirzes pētījumiem par virszemes ūdeņiem, pazemes ūdeņiem, ūdens procesu modelēšanu un notekūdeņiem.

Diskusijas videoieraksts atrodams šeit: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3577-lps-un-latvijas-universitates-organizeta-diskusija-par-dzerama-udens-kvalitati>.

Seminārs par deputātu kandidātu saraksta sagatavošanu un iesniegšanu

Gatavojoties 3. jūnija pašvaldību vēlēšanām, Centrālā vēlēšanu komisija (CVK) sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību **30. martā** organizēja semināru par deputātu kandidātu sarakstu sagatavošanu un iesniegšanu. Seminārā varēja iepazīties arī ar sarakstu sagatavošanas lietojumprogrammu "Balsis PV 2017".

Videoieraksts pieejams šeit: <http://www.lps.lv/lv/seminari-un-video/videoarhivs/3588-seminars-deputatu-kandidatu-saraksta-sagatavosana-un-iesniegšana-3-junija-pasvaldibu-velesanam>.

Citi notikumi

Kuldīgā diskusija par attīstības izglītības un sabiedrības labklājības veicināšanu

LPS sadarbībā ar Kuldīgas novada domi un biedrību "Zaļā brīvība" **2. martā** Kuldīgā organizēja diskusiju "Attīstības izglītība sabiedrības attīstībai: kā finansēt un īstenot". Tās centrālā tēma bija izglītības un pedagogu tālākizglītības nozīme, lai ar kvalitatīvas izglītības un pētniecības palīdzību veicinātu ilgtspējīgas pārmaiņas, līdztekus sasniedzot arī ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus un veicinātu mūsu sabiedrības labklājību.

Diskusiju atklāja Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, kura informēja par īstenotajiem un plānotajiem izglītības infrastruktūras sakārtošanas projektiem Kuldīgā. Savukārt LPS ģenerālsēkretāre **Mudīte Priede** iepazīstināja ar pašvaldību iespējām iesaistīties attīstības izglītības aktivitātēs, piedaloties LPS īstenotajos projektos vai izmantojot Ārlietu ministrijas līdzfinansējuma iespējas.

Ar pieredzi globālās izglītības ieviešanā mācību programmā dalījās Kuldīgas Centra vidusskolas sociālo zinību skolotāja **Antra Spulģe**. Kuldīgas Centra vidusskolai bija iespēja trīs gadus piedalīties Eiropas Komisijas līdzfinansētajā projektā "Globālā dimensija sociālo zinātņu mācību priekšmetos". A. Spulģe atklāja, ka globālā izglītība tiek īstenota mācību materiālu testēšanā, skolotāju apmācībās, semināros, vecāku sapulcēs, kā arī projektu dienā.

Diskusijas dalībniekiem bija iespēja uzklaut arī "Vējpuses salu lauksaimnieku asociācijas" (*Windward Islands Farmers Association*, Karību jūras salu valstis) koordinatori **Kozelu Freizeri**, kura dalījās pieredzē par globālās attīstības metodēm, labajiem piemēriem un darbiem. "Darbojoties kopā kā vienota sabiedrība, mēs varēsim sasniegt ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus un izpildīt 150 uzdevumus," uzsvēra K. Freizere un īpaši atzīmēja godīgās tirdzniecības mērķa nozīmīgumu. Viņa mudināja aktualizēt šo tēmu un izglītot sabiedrību par gudrāku izvēlēšanos, nabadzības un bada pārtraukšanu, cīnīties par pārtikas drošību, vides ilgtspēju un ilgtspējīgu dzīvesveidu.

Savukārt par pedagogu tālākizglītības iespējām, pašvaldību, interešu izglītības centru un biedrību iesaistīšanos izglītojamo kompetenču uzlabošanā diskusijas dalībniekus informēja Valsts izglītības satura centra projektu vadītāja **Liene Voronņenko**. Viņa pastāstīja par plānotajām aktivitātēm divos projektos: "Atbalsts

izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" un "Nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana izglītojamo talantu attīstībai" un informatīvajiem pasākumiem aprīlī.

Diskusijas noslēgumā LPS padomniece ārējo sakaru jautājumos **Elita Kresse** aicināja pašvaldības iesaistīties LPS izsludinātajā attīstības izglītības un sabiedrības izpratnes veicināšanas projektu konkursā, kā arī gatavot projektu pieteikumus Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmai.

Ar diskusijā rādītajām prezentācijām varat iepazīties LPS mājaslapā: <http://www.lps.lv/lv/zinas/eiropa/3560-kuldiga-diskute-par-attistibas-izglitiba-un-sabiedribas-labklajibas-veicinasanu>.

Diskusija notika pēc LPS īstenotā un Eiropas Komisijas līdzfinansētā projekta "Strādājot kopā iespēju sniegšanai vietējām un reģionālajām pašvaldībām attīstības veicināšanai ES partnervalstīs".

"Sabiedrības ar dvēseli – Latvija" kopsapulce

7. martā LPS notika pašvaldību apvienības "Sabiedrība ar dvēseli – Latvija" (SDL) kopsapulce, kurā SDL valdes priekšsēdētājs **Edvīns Bartkevičs** iepazīstināja ar apvienības 2016. gada finanšu pārskatu un citām aktualitātēm.

Sapulce noslēdzās ar pašvaldību apvienības SDL valdes priekšsēdētāja un vietnieka vēlēšanām. Par valdes priekšsēdētāju tika ievēlēts līdzšinējais priekšsēdētājs **Edvīns Bartkevičs**, par priekšsēdētāja vietnieci atkārtoti ievēlēja **Cildu Purgali**.

LPS priekšsēdis pozitīvi vērtē LPS un LSFP sadarbību

14. martā LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** piedalījās Latvijas Sporta federāciju padomes (LSFP) kopsapulcē. Savā uzrunā kopsapulces dalībniekiem viņš atzīmēja LPS un LSFP līdzšinējo veiksmīgo sadarbību un uzsvēra, ka sporta federācijām jāatrod līdzsvars

starp augstiem sasniegumiem un masveidību, tautas sportu.

2014. gada 3. martā LPS un LSFP noslēgušas sadarbības memorandu, kura mērķis ir koordinēt abu organizāciju sadarbību, lai veicinātu sporta nozares attīstību un stiprinātu sadarbību starp Latvijas pašvaldībām un atzītajām sporta federācijām.

Kopsapulcē par LSFP prezidentu atkārtoti tika ievēlēts **Einārs Fogelis**.

Plašāka informācija: <http://www.lsf.lv/jaunumi/zinas/347>.

LPS vadības un Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas tikšanās

20. martā Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** tikās ar Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas (LBDA) pārstāvjiem – valdes priekšsēdētāju Saulkrastu novada bāriņtiesas priekšsēdētāju **Baibu Melderi**, Kuldīgas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieci **Viju Astaševsku**, Rīgas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Aivaru Krasnogolovu** un Jēkabpils pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētāju **Tāli Zalvu**, lai pārrunātu bāriņtiesu darba aktuālākās problēmas.

LPS pārstāvji uz klausīja arī bāriņtiesu pārstāvju bažas par negatīvas publicitātes radīšanu sabiedrībā par bāriņtiesām un par funkciju nemitīgu palielināšanu bez atbilstoša finansiālā nodrošinājuma. Ņemot vērā, ka pašlaik Saeimā starp lasījumiem tiek skatīti grozījumi Bāriņtiesu likumā (sakarā ar normām par aizgādības lietu reģistru), tika pārspriests, vai šajā likumā nav vajadzīgi vēl kādi grozījumi.

Gatavošanās Lielajai talkai

22. martā notika Lielās talkas koordinātoru tikšanās un preses konference, kurā atklāja talku reģistrācijas karti, informēja par aktualitātēm un izsludināja Lielās talkas konkursu "Latvijai būt zaļai".

Vairāk informācijas par konkursu šeit: <http://talkas.lv/2017/03/22/lielas-talkas-konkurss-latvijai-butzalai/>. Lielākā gatavošanās šim pasākumam notika dienu iepriekš, kad LPS telpās ar brīvprātīgo palīdzību ritēja aktīvs darbs pie Lielās talkas materiālu (afišu, T-kreklu un uzlīmju) saiņošanas pašvaldībām.

Latvijas delegācija CLRAE

LPS delegāti CLRAE kongresā **Andris Jaunsleinis**, **Māra Juzupa** un **Andris Rāviņš** piedalījās Eiropas Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa (CLRAE) 32. plenārsēdē un komiteju darbā, kā arī ziemeļvalstu un Baltijas valstu kopīgā diskusijā, ko vadīja Lietuvas delegācijas vadītājs, un tikās ar ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieku Eiropas Padomē **Ivaru Punduru**.

2017. gada tēma kongresā – decentralizētas politikas veiksmīgai bēgļu integrācijai. Plenārsēdē delegāti diskutēja par pašvaldību lomu bēgļu uzņemšanā, un tika pieņemtas rekomendācijas veiksmīgai bēgļu integrācijai un pašvaldību rīcībai šajā procesā. Kongress arī izskatīja vietējās demokrātijas situāciju Somijā, Maltā, Igaunijā un Islandē, kā arī ziņoja par pašvaldību vēlēšanām Bosnijā un Hercegovinā. Kongresa misijas pārstāvji informēja par situāciju Turcijā, kur opozīcijas pašvaldību vadītāji tika atcelti no amatiem vai arestēti un viņu vietā iecelti valdības pārstāvji. Kongress pieņēma rezolūcijas cīņai pret antiromismu un pašvaldību jauniešu politiku atbalstam, veiksmīgi integrējot viņus darba tirgū.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu tikšanās laikā tās dalībnieki uz klausīja ziņojumu par vietējo demokrātiju Igaunijā un iepazinās ar starpkultūru pilsētu programmu.

Informāciju sagatavojuši LPS padomnieki **Olga Kokāne**, **Andra Rakšte**, **Ilze Rudzīte**, **Aino Salmiņš**, **Andris Akermanis**, **Guntars Krasovskis**, **Ināra Dundure**, **Andra Feldmane**, **Zane Začeva**, **Guntis Apīnis**, **Vineta Reitere**, **Mudīte Priede**, **Daina Oliņa**, **Gunta Klismeta** un **Jana Bunkus**

7. NOVADU DIENA – ĪSLĪCĒ

Jana Bunkus,

LPS padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos

31. martā Bauskas novada Īslīces kultūras namā notika jau septītā LPS Novadu diena, kurā pašvaldību vadītāji un speciālisti plaši diskutēja par sociālo dienestu kapacitāti un starpinstitucionālo sadarbību.

“Bauska ir ļoti piemērota vieta šādām sanāksmēm, jo atrodamies Latvijas viducī. Tūrisma sauklis vēsta: Bauska – novads, kur satiekas! Šeit satiekas upes, ceļi un cilvēki, un šoreiz tieši dažādu pašvaldību cilvēki no visas Latvijas. Novadu dienas izvēlētās tēmas ir sabiedrības uzmanības centrā un rūp mūsu iedzīvotājiem,” ciemiņus sagaidot, teica Bauskas novada domes priekšsēdētājs **Raitis Ābelnieks**.

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** un Novadu apvienības vadītājs **Gints Kaminskis** atklāšanas uzrunās uzsvēra sociālās jomas nozīmīgumu, jo sakārtotība tajā pozitīvi atspoguļojas uz sabiedrību kopumā. Tāpat abi runātāji novērtēja sociālo darbinieku būtisko ieguldī-

jumu un novēlēja pasākuma dalībniekiem aktualizēt būtiskākos jautājumus un meklēt tiem risinājumus.

Novadu dienas paneldiskusijās tika analizēta pašreizējā situācija, balsoties uz pieredzi un statistiku. LPS padomniece sociālajos jautājumos **Ilze Rudzīte** prezentēja šogad februārī veikto aptauju sociālo dienestu vadītājiem un sociālajiem darbiniekiem, kuri strādā ar ģimenēm un bērniem. Šīs aptaujas mērķis – noskaidrot sociālo dienestu kapacitāti un starpinstitucionālo sadarbību.

Pieredzē par ikdienas darbu un problēmām dalījās gan pašvaldību sociālo dienestu un aģentūru speciālisti, gan citu institūciju pārstāvji. Saldus novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" direktore **Ina Behmane** pastāstīja par veiksmīgo starpinstitucionālo sadarbību bērnu tiesību aizsardzības jautājumu risināšanā Saldus novadā un uzsvēra, ka izstrādātais sadarbības modelis jau vairākus gadus pierādījis kā pamatots un darbojas sekmīgi.

Savukārt Bauskas SOS ģimeņu atbalsta centra sociālā darbiniece **Liene Lapsa** dalījās pieredzē par veiksmīgo SOS bērnu ciemata un ģimeņu atbalsta centra darbību.

Lai identificētu problēmas starpinstitūciju sadarbībā un meklētu

risinājumus, savus viedokļus izteikt bija aicināti vairāku institūciju pārstāvji. Paneldiskusijā uzstājās LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Novadu apvienības Valdes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**, VARAM valsts sekretārs **Rinalds Muciņš**, Labklājības ministrijas valsts sekretārs **Ingus Alliks**, Izglītības kvalitātes valsts dienesta Licencēšanas un reģistru departamenta direktores vietnieks **Ivans Jānis Mihailovs**, Veselības ministrijas Veselības aprūpes departamenta Veselības aprūpes organizācijas nodaļas vecākā eksperte **Liene Skuja**, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas priekšniece **Ilona Kronberga**, Valsts policijas Prevencijas vadības nodaļas priekšnieks **Andis Rinkevics**, Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas valdes priekšsēdētāja **Baiba Meldere** un Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienības Valdes priekšsēdētāja **Iveta Sietiņšone**.

Plašāku ieskatu Novadu dienā var gūt, noskatoties šā pasākuma videoierakstu *YouTube* LPS videokanālā: <https://www.youtube.com/channel/UCMfw-NiqaNMj0pQGJzr8esWw>.
Prezentācijas meklējiet LPS interneta vietnē: <http://www.lps.lv/lv/zinas/lps/3562-lps-novadudiena>.

Paneldiskusijā izteiktos secinājumus un izteiktos priekšlikumus apkopoja LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētājs Talsu novada domes priekšsēdētājs **Aivars Lācarus**. Starpinstitucionālās sadarbības jomā tika secināts, ka jāpārskata sociālo pedagogu un psiholo-

gu skaits izglītības iestādēs, tajā skaitā pirmsskolas izglītības iestādēs, kā arī jāizstrādā vai jāatjaunina kārtība, kādā pašvaldībā risina bērnu tiesību aizsardzības jautājumus, institūcijām nosakot pienākumu sadarboties un konkrētas darbības. Diskusiju dalībnieki uzsvēra, ka par sociālo darbu jāizglīto arī pašvaldību deputāti un jāveido izpratne par šo nozari, tās darbību un nepieciešamību pašvaldībās un valstī kopumā.

Otra paneldiskusija bija veltīta reformām, galveno uzmanību veltot plānam minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2018.–2020. gadā, ar ko Novadu dienas dalībniekus iepazīstināja Labklājības ministrijas Sociālās iekļaušanas politikas departamenta direktore **Elīna Celmiņa**.

Par šobrīd sabiedrībā plaši apspriesto Finanšu ministrijas gatavoto nodokļu reformu informēja LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Lāsma Ūbele**.

Paldies Bauskas novada pašvaldības administrācijai un Īslīces kultūras nama darbiniekiem par atbalstu Novadu dienas organizēšanā un viesmīlīgo uzņemšanu!

Foto: Daina Oliņa un Mārtiņš Pozņaks

LATVIJAS LABĀKIE SOCIĀLIE DARBINIEKI

24. martā Rīgā, Latviešu biedrības namā, svinīgā ceremonijā tika apbalvoti labākie sociālie darbinieki Latvijā, kuri noteikti konkursā “Labākais sociālais darbinieks 2016”.

“Labākie sociālie darbinieki Latvijā izraudzīti jau ceturto reizi. Un ir patīess gandarījums redzēt, ka ieviestā tradīcija nostiprinās – ar katru gadu pieteikto pretendentu skaits dažādās nominācijās arvien pieaug. Šā apbalvojuma patieso būtību saskatu tajā, ka daļībai un nominācijām nozares profesionāļus izvirza Latvijas iedzīvotāji – gan individuāli, gan kā darba devēji. Tas ir apstiprinājums tam, ka sociālā darba nozīmi un veikumu novērtē!” suminot nominantus, norādīja labklājības ministrs **Jānis Reirs**.

Konkursu par gada labāko sociālo darbinieku Labklājības ministrija (LM) rīko katru gadu. Tā mērķis ir apzināt un pateikt paldies sociālajiem darbiniekiem, kuri aktīvi un godprātīgi darbojas sociālā darba praksē, sniedz profesionālu atbalstu iedzīvotājiem dažādu sociālo problēmu risināšanā un novēršanā un popularizē sociālā darbinieka profesiju Latvijā.

2016. gada konkursu LM īstenoja sadarbībā ar Sociālo darbinieku biedrību, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienību un Latvijas Profesionālo sociālā darba speciālistu asociāciju, kuru pārstāvji strādāja žūrijā, lai vērtētu iesniegtās anketas un piešķirtu atbilstošus titulus. Pretendenti labākā sociālā darbinieka balvai tika izvirzīti un vērtēti četrās nominācijās. Kandidātam ar vislielāko punktu skaitu neatkarīgi no nominācijas tiek piešķirts gada labākā sociālā darbinieka tituls.

Nominācijā “Iedzīvotāju izvirzītais nevalstiskā sektora sociālais darbinieks” balvu saņēma Latvijas Nedzirdīgo savienības Rehabilitācijas centra sociālā darbiniece **Sandra Gutāne**, nominācijā “Iedzīvotāju izvirzītais sociālā dienesta sociālais darbinieks” – Balvu novada Sociālā dienesta sociālā darbiniece **Kristīne Novika**, nominācijā “Darba devēja un/vai profesionālās apvienības izvirzītais sociālās institūcijas, struktūrvienības, nodaļas vadītājs” – Tukuma novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja **Jelena Hoda-kovska-Migunova** un nominācijā “Darba devēja un/vai profesionālās apvienības izvirzītais sociālā dienesta sociālais darbinieks” – Daugavpils novada Sociālā dienesta sociālā darbiniece **Ligita Liepiņa**.

Konkursā “Gada labākais sociālais darbinieks Latvijā 2016” galveno balvu saņēma Rīgas Sociālā dienesta teritoriālā centra “Āgenskalns” vecākā sociālā darbiniece **Jana Pūķe**, kura ieguva vislielāko punktu skaitu un tika atzīta par labāko žūrijas balsojumā.

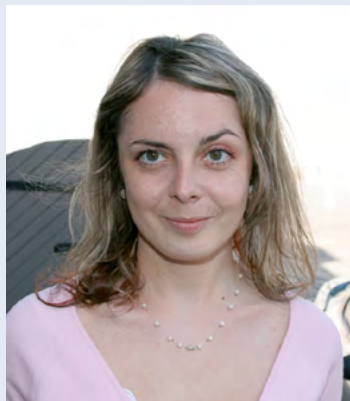

Sagatavojis **Egils Zariņš**,
Labklājības ministrijas Komunikācijas nodaļas sabiedrisko attiecību speciālists

BRISELES ZIŅAS

Agita Kaupuža,
LPS Pārstāvniecības
Briselē vadītāja

Jaunsleinis: uzņēmēja talantu attīstīt jāsāk jau pirmsskolā

“Pirmsskolas un pamatizglītības sistēmai būtu jābūt tādai, kas attīsta un atbalsta uzņēmēja talantu, jo mums vajadzīgi ne tikai darba ņēmēji, bet arī darba devēji. Jābūt labai sistēmai, kas piepildīta ar cilvēkiem,” **1. martā** Briselē (Beļģijā) Reģionu komitejas (RK) Ekonomikas politikas komisijas sanāksmē notikušajā diskusijā par atbalstu jaunuzņēmumiem uzsvēra Latvijas delegācijas RK vadītājs **Andris Jaunsleinis**.

Viņš arī aicināja **atzinuma “Atbalsts jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem Eiropā: reģionālā un vietējā perspektīva”** gatavotāju Bjalistokas (Polijā) pilsētas mēru Tadeušu Truskolaski ietvert ziņojumā ideju par mehānismu, kas ļautu ātri apbērt labākās dalībvalstu idejas par Eiropas Savienības konkurētspējas uzlabošanu. *“Eiropas Savienības dalībvalstis savā starpā konkurē un meklē labākos risinājumus jaunuzņēmumu darbības veicināšanai. Taču kopumā mēs veidojam Eiropas Savienību, kas konkurē globālā mērogā. Mums savas labākās, pārbaudītās idejas būtu jāapkopo un jāievieš, un tā kopā mēs varētu veicināt Eiropas Savienības konkurētspēju,”* mudināja A. Jaunsleinis.

Arī atzinuma sagatavotājs **Tadeušs Truskolaskis** uzsvēra, ka jāizveido visaptveroša programma, kas saskaņotu principus jaunuzņēmumu darbības sākšanā un izvērsnā neatkarīgi no uzņēmēja valstspiederī-

bas vai preces un pakalpojuma pārdošanas vietas, kas veicinātu jaunuzņēmumu izaugsmi un starptautisko paplašināšanos.

Savukārt Latvijas delegācijas pārstāvis Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Ansiņš** savā uzrunā aicināja domāt par atbalstu pašvaldībām, lai jaunu uzņēmumu līderu audzināšana varētu sākties jau skolās. *“Eiropa piedzīvojusi fordismu, kad mums bija lielas rūpnīcas, daudz darbinieku. Tagad sācies postfordisms, un pilsētas un reģioni cīnās par intelektu un jauniem cilvēkiem, kas spēj veidot biznesu. Būtiski šo sēklu iesēt jau skolās, veidot skolas uzņēmumus. Arī Eiropā būtu jābūt tādām pašām iespējām kā ASV, kur iespējams mācīties biznesa līderismu,”* uzsvēra G. Ansiņš.

Atzinumu “Atbalsts jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem Eiropā: reģionālā un vietējā perspektīva” plānots pieņemt nākamajā RK Ekonomikas politikas komisijas sanāksmē, kas norisināsies 3. maijā. Ar šo un citiem Ekonomikas politikas komisijas sanāksmē izskatītajiem dokumentiem var iepazīties RK mājaslapā.

Diskutē par Eiropas uzņēmumu piekļuvi riska kapitālam

Riska kapitāla pieejamība ir ļoti svarīga, lai finansētu jaunu un inovatīvu uzņēmumu uzsākšanu un izaugsmi, kuriem piemīt ļoti augsts izaugsmes potenciāls. Taču Eiropā pastāv šķēršļi attīstītam riska kapitāla tirgum; mazajiem un vidējiem uzņēmumiem pieeja alternatīvam finansējumam ir ierobežota, piemēram, riska kapitālam un biznesa enģeļu investīcijām. Lielākā daļa finansējuma mazajiem un vidējiem uzņēmumiem pieejama aizdevumu veidā, un Eiropā piekļuve riska kapitālam ir mazāka nekā ASV. Ar šādiem secinājumiem nākusi klajā Asociācija finanšu tirgiem Eiropā (AFME), kas **7. martā** Briselē publicēja kopīgi ar Eiropas Investīciju banku, vairākām tirdzniecības aso-

ciācijām un fondu biržām sagatavoto ziņojumu **“Riska kapitāla trūkums ātri augošiem Eiropas uzņēmumiem”**. Ziņojuma publicēšanas pasākumā piedalījās Eiropas Komisijas (EK) priekšsēdētāja vietnieks eiro un sociālā dialoga jautājumos **Valdis Dombrovskis**, kurš atbild arī

par finanšu stabilitāti, finanšu pakalpojumiem un kapitāla tirgu savienību. Viņš atklāja, ka "Eiropas Riska kapitāla fondu fondā" (*Pan-European VC Fund-of-Funds*) mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un inovācijām pieejami līdz pat 400 miljoniem eiro, lai atbalstītu riska kapitāla fondus. "Eiropas Riska kapitāla fondu fonds" ir EK Kapitāla tirgu savienības prioritārā darbības joma un papildina pārējās aktivitātes, kuru mērķis ir palielināt riska kapitālu. "Eiropā būtu vajadzīgas spēcīgākas biznesa eņģeļu aktivitātes un privātā izvietojuma attīstība. Tāpat arī mums būtu jāpabeidz digitālā vienotā tirgus izveide, lai samazinātu dalībvalstu problēmas piekļūt finanšu tirgiem, kas ir sadrumstaloti," norādīja EK priekšsēdētāja vietnieks.

Savukārt Eiropas Biznesa eņģeļu tīkla (EBAN) prezidente **Kandasa Džonsone** aicināja meklēt risinājumus, lai Eiropā veicinātu "biznesa vienradžu" rašanos (tie ir jaunuzņēmumi, kuru vērtība ir vairāk nekā miljards ASV dolāru). "Mums nav iespēju viegli investēt lielus līdzekļus, jo mūsu tirgus nav plašs. Jaunuzņēmumu galvenā problēma ir tāda, ka tiem jāizveido daudzi uzņēmumi dažādās valstīs, kurās ir atšķirīgi likumi, un tas neveicina pārrobežu investīcijas. Risinājums varētu būt "biznesa eņģeļa pase", kā arī dažādi e-risinājumi uzņēmumiem. Tā, piemēram, Igaunijā brīnišķīgi darbojas viņu ieviestā e-Uzturēšanās (e-Residency) – ikvienam pasaules iedzīvotājam tiek piedāvāta valdības izdota starptautiska digitālā identitāte un iespēja savu uzņēmumu administrēt tiešsaistē neatkarīgi no ģeogrāfiskās atrašanās vietas," norādīja K. Džonsone.

Ar ziņojumu "Riska kapitāla trūkums ātri augošiem Eiropas uzņēmumiem" var iepazīties Asociācijas finanšu tirgiem Eiropā mājaslapā.

Vai vakars pār Eiropu?

22.-23. marta Eiropas Reģionu komitejas plenārsesija, kas notika tikai dažas dienas pirms 29. martā plānotā oficiālo sarunu sākuma par Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības (ES), lielā mērā tika veltīta pārdomām par Eiropu.

"Apvienotās Karalistes ieguldījums Eiropas Savienības kopējā budžetā ir 14 procenti. Nekādas soda naudas par izstāšanos nebūs, bet mums visiem jābūt atbildīgiem un jāapzinās šā notikuma sekas," uzrunā RK locekļiem norādīja **Mišels Barnjē**, galvenais sarunu vedējs darba grupā, kuras uzdevums ir sagatavoties sarunām ar Apvienoto Karalisti un šīs sarunas vadīt atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību 50. pantam. M. Barnjē pašvaldību pārstāvjus brīdināja par papildu grūtībām, kas 27 ES dalībvalstis gaida pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās: "No 2020. gada būs papildu grūtības, jo būsīm tikai 27 valstis, bet Eiropas Savienības budžetā būs vismaz par desmit miljardiem mazāk. Tas ietekmēs kohēzijas politiku, ko izjūtu kā tuvu savai sirdij. Tā ļauj risināt sociālās plaisas, arī teritoriālā ziņā tā ir ļoti vērtīga."

Eiropas Savienības budžeta nākotne pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES bija arī plenārsesijā notikušās **Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības (ALDE) grupas sēdes** centrālais jautājums.

Latvijas delegācijas RK pārstāvis Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Ansiņš** norādīja, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenie Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzekļu saņēmēji, tāpēc pašvaldību interesēs ir pēc iespējas saglabāt pašreizējo investīciju līmeni kohēzijas politikā un kopējā

lauksaimniecības politikā. *“Runājot par 2014.–2020. gada plānošanas periodu, jebkurš līdzekļu samazinājums, kas ietekmētu Eiropas strukturālos un investīciju fondus un ar tiem saistītās programmas, nav pieņemams. Eiropas Savienībai jāmeklē risinājumi, lai nodrošinātu, ka Apvienotā Karaliste pilda savas juridiskās un finansilās saistības attiecībā uz pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu,”* uzsvēra G. Anšņš. Viņš vērsa uzmanību uz to, ka Latvijas prioritātes arī pēc 2020. gada būs kohēzijas politika un kopējā lauksaimniecības politika un ievērojams līdzekļu samazinājums šajās jomās tiks uztverts kā atkāpšanās no sociālās, teritoriālās un ekonomiskās kohēzijas principiem, kas ietverti ES līgumos.

Latvijas delegācijas pārstāvis Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs** aicināja ALDE grupu iesaistīties aktīvās debatēs, lai panāktu, ka kopīgā lauksaimniecības politika būtu pēc iespējas taisnīgāka. *“Mani bažīgu dara skaitļi un tendences. Lauksaimniecību skaits strauji sarūk, lauku ļaudis noveco, lauku zemes koncentrējas atsevišķu bagātāku cilvēku īpašumā, kas neveicina drošu nākotni. Mums ir vajadzīga jauna lauksaimniecības politika, jārada mehānisms, lai jauni cilvēki pievērstos šim grūtajam darbam. Latvijā un Baltijas valstīs mums ir arī paši mazākie maksājumi no pirmā pilāra. Tāpēc mēs vēlētos, lai turpmāk lauku atbalstam atvēlētie līdzekļi būtu pēc iespējas taisnīgāki un vienlīdzīgāk izmantojami,”* uzsvēra A. Lielmežs.

Reģionu komitejas 122. plenārsesijā Latvijas delegāciju pārstāvēja delegācijas vadītājs LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Anšņš**, Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere**, Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs**, Jēkabpils pilsētas domes priekšsēdētājs **Leonīds Salcevičs** un Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais**.

Reģionu komitejā sākas diskusijas par kopējās lauksaimniecības politikas nākotni

“Uzskatu, ka atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem ir viens no svarīgākajiem instrumentiem lauksaimniecības attīstības un Eiropas Savienības lauksaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanai globālā mērogā.

Šim atbalstam būtu jābūt vēl intensīvākam,” **30. marta** Reģionu komitejas Dabas resursu komisijas sanāsmē uzsvēra Latvijas delegācijas RK pārstāvis Viļakas novada domes priekšsēdētājs **Sergejs Maksimovs**.

S. Maksimovs, kurš ir arī lauksaimnieks, norādīja, ka kopējai lauksaimniecības politikai (KLP) jābūt taisnīgai. Viņš vērsa RK locekļu uzmanību uz faktu, ka Latvija joprojām saņem vismazāko Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniekiem: *“Klimatiskie apstākļi un lauksaimniecības zemes auglība ļoti apgrūtina Latvijas lauksaimnieku konkurētspēju pat Eiropas Savienības ietvaros. Lai Latvijas lauksaimnieks saražotu kvalitatīvu lauksaimniecības produktu, jāveic lieli ieguldījumi modernā tehnikā un tehnoloģijās. Tāpēc vienlaikus jāparedz Eiropas Savienības atbalsts gan lauku attīstībai, gan tiešajiem maksājumiem, dodot iespēju attīstīties tām lauku teritorijām, kas šobrīd būtiski atpaliek no vidējā Eiropas Savienības teritoriju attīstības līmeņa.”* Arī RK atzinuma “KLP pēc 2020. gada” sagatavotājs Francijas delegācijas pārstāvis **Gijoms Kross** uzsvēra, ka vajadzīga labklājību veicinoša, taisnīga, ilgtspējīga un solidāra kopējā lauksaimniecības politika. G. Kross norādīja, ka, lai veicinātu nodarbinātību laukos, nepieciešams īpašs atbalsts saimniecību izveidei un mazajām lauku saimniecībām. *“Būtu jāstrādā pie gados jaunu cilvēku, jauno lauksaimnieku un lauksaimnieku ģimeņu noturēšanas laukos. Pilsoņi lauksaimniecību vēlas saglabāt kā dzīvīguma avotu. Tas būs arī papildu trumpis mūsu sabiedrības noturīguma celšanā pret klimata pārmaiņām,”* atklāja ziņojuma sagatavotājs.

Savukārt Eiropas Komisijas Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta pārstāvis uzsvēra, ka lauksaimniecībai jāklūst par zināšanu ietilpīgu nozari, lai nākamās paaudzes tajā vēlētos investēt: *“Gudri, progresīvi risinājumi jāizmanto ne tikai lielsaimniecībās, bet arī mazās saimniecībās. Vēlamies iezīmēt īpašu atbalstu mazajiem lauksaimniekiem, jo lielie, protams, dod savu ieguldījumu, taču te ir runa arī par cilvēkiem, kas dzīvo un strādā laukos.”* Eiropas Komisija aicina ieinteresētās personas paust savu viedokli, ģenerāldirektorāta mājaslapā aizpildot sabiedriskās apspriešanas anketu par kopējās lauksaimniecības politikas modernizēšanu un vienkāršošanu. To līdz 2. maijam var aizpildīt arī latviski. Jāatzīmē gan, ka šī apspriešana nekādi neietekmē KLP finanšu sadalījumu nākamajā daudzgadu finanšu shēmā.

Kopējā lauksaimniecības politika izveidota 1962. gadā, bet 1992. gadā līdztekus starptautiskās tirdzniecības noteikumu reformai veikta arī plaša KLP reforma. Lauku saimniecības, kurās nodarbināti 28 miljoni personu, ir galvenais lauku ekonomikas virzītājspēks, taču no 2007. līdz 2013. gadam lauku saimniecību skaits samazinājies par 20% un līdz ar to būtiski samazinājies arī darbavietu skaits. Eiropas Parlaments 2016. gada 27. oktobrī pieņēma rezolūciju par to, kā KLP var uzlabot darbavietu izveidi lauku apvidos. Eiropas Komisija un Eiropas Parlaments sākuši apspriest KLP nākotni pēc 2020. gada. RK atzinumu “KLP pēc 2020. gada” plānots pieņemt 12.–13. jūlija plenārsesijā.

IZPILDDIREKTORI MADONĀ BIJA GAIDĪTI

Daina Oliņa

Madonas pilsētas saukli "Pilsēta, kur esi gaidīts" **3. martā** nenācās apšaubīt **Latvijas Pašvaldību izpild-direktoru asociācijas (LPIA) izbraukuma sēdes** kup-lajam dalībnieku pulkam. Viņus gaidīja un aprūpēja ne tikai mājinieki ar gal-veno rīkotāju – Mado-nas novada pašvaldī-bas izpilddirektoru **Āri Vilšķerstu** priekšgalā, bet pat saule sakopo-ja pavasarīgos spēkus, lai paspilgtinātu dienu, par spīti sniegotajām

prognozēm. Arī domes priekšsēdētājs **Andrejs Ceļapītērs** paspēja uzru-nāt ciemiņus un izklās-tīt savā novada vīziju. *(Todien Madonu apmek-lēja arī veselības minis-tre Anda Čakša, tāpēc novada vadības klātbūt-ne, spriežot par Latvijai*

aktuālo problēmu, bija pašsaprotama.) Pēc A. Ceļap-ītēra domām, LPIA izbraukuma sēžu formāts esot ļoti labs, jo ļauj bagātināt citam cita pieredzes pūru un saskatīt pašu veiksmes. Par labu "formātu" viņš uzskata arī 2009. gadā izveidoto Madonas novadu (14 pagasti un pilsēta), kas ir lielākais Vidzemē. Sevi attaisnojis dekoncentrētais pārvaldes modelis – katrā pagastā ir atsevišķa pārvalde, pilsētā gan pārvaldnieks ir bez pārvaldes, tomēr iedzīvotāju skaits arī šajā "centrālajā" novadā sarūk. Aptuveni 20 miljonu eiro kopbudžets ļauj īstenot ambiciozus projektus, ja spēj koncentrēties uz priori-tātēm. Tagad tā ir uzņē-mējdarbības aktivitāte un uzņēmēju piesaiste.

Madonas novada pre-zentāciju Āris Vilšķersts uzticēja sabiedrisko attiecību speciālis-tei **Dzintrai Stradiņai**, solot, ka atbildību par viņas teikto uzņemsies pats.

Kā cilvēkam, kam allaž neglīti klabošs licies apzī-mējums PII (pirmsskolas izglītības iestāde) sirsnīgā "bērnudārzs" vietā, absolūti ģeniāls liekas madoniešu jaunievedums – piesakot "Saulītes" mazo dejotāju priekšnesumu, Āris Vilšķersts uzsvēra, ka viņu pusē PII skaidro kā "**politiskās izcilības institūciju**".

Viena sanāksme – divi "vaļi"

Pēc LPIA priekšsēdētāja **Gunta Kalniņa** pārskata par Valdē lemtu, izpilddirektori ķērās pie... **atkritumiem** – gan ne tiešā, bet sarunu un diskusiju nozīmē. Atkritumu problēmām veltīto sadaļu "virsvadīja" LPS padomniece **Sniedze Sprōģe**, kurai šis ir viens no ikdienas darba jautājumiem. Ievadot diskusiju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, viņa uzsvēra, ka **pašvaldība ir atbildīga par tīru teritoriju un apmie-rinātiem iedzīvotājiem**. Pašreizējā perioda **priori-tāte** ir dalīti vāktās sadzīves atkritumu infrastruktūras izveidošana pašvaldības teritorijā un kopēja atkritu-mu apsaimniekošana reģionā. Īpaša problēma, kas vēl apspriežama, saistās ar sadzīvē radušos būvgružu un riepju savākšanu.

2017. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Atkritumu apsaimnie-košanas likumā. Tos skaidroja VARAM Vides aizsardzības departa-menta direktore **Rudīte Vesere**, bet viņas kolē-

ģe – Vides investīciju nodaļas vadītāja **Zanda Krūkle** informēja par investīciju pieejamību atkritumu apsaimnie-

košanas infrastruktūras sakārtošanai ES fondu 2014.–2020. gada plā-nošanas periodā. Advoka-ts **Edgars Atlācis** iepazīstināja ar sadzīves atkritumu apsaimnie-košanas iespējamajiem modeļiem: pakalpoju-

ma iepirkums, pašvaldības komersants, privātā un publiskā partnerība, akcentējot katra izdevīgumu un trūkumus konkrētā situācijā.

Šoreiz īpaši veiksmīgi bija izvēlētie pieredzes modeļi, ar kuriem iepazīstināja SIA "Madonas namsaimnieks" valdes loceklis **Osvalds Lucāns**, Rēzeknes domes izpilddirektors **Raimonds Ojehno** un Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrības (ALAAS) izpilddirektors **Juris Petkevičs**.

AS "Latvijas valsts meži" (LVM) valdes loceklis **Edvīns Zakovics** izklāstīja problēmas atkritumu apsaimniekošanas jomā LVM dabas objektos un pašvaldību teritorijās, kā arī aicināja visiem kopā veidot plaukstošu Latviju.

Pabeidzot diskusiju par atkritumu apsaimniekošanu, izpilddirektori vienojās par jaunizveidotā LPS "tīkliņa" prioritātēm:

- * dabas resursu nodokļa iekasēšana un iemaksu pārdaļē;
- * vienoties, kā iekļaut visus nepieciešamos atkritumu veidus vienotā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā;
- * maksas noteikšana;
- * apsaimniekošanas modeļu analīze, lai pašvaldība vieglāk atrastu sev visvairadzīgāko un efektīvāko.

LPIA sēdes otrs bloks bija veltīts daudz optimistiskākam tematam. Sarunu par **sportisko aktivitāšu nozīmi iedzīvotāju veselības veicināšanā** uzsāka Madonas novada sporta darba organizators **Māris Gailums**, bet

papildināja LPS padomnieks **Guntis Apinis**. Tiem, kuru pašvaldībās top vai vēl labāk – tikai taps peldbaseini, daudz

peldbaseina atdeve būtu maksimāli liela.

noderīga pastāstīja Latvijas Peldēšanas federācijas valdes priekšsēdētājs **Aivars Platonovs**. Varbūt tiešām labāk septiņreiz nomērit un apdomāt, lai lieki netērētu pašvaldības naudu, bet

NB! Iepriekšminēto detalizēti izpētīt iespējams: <http://www.lps.lv/lv/pasvaldibu-darbiniekiem/lps-komiteju-dokumenti/>; <http://www.lps.lv/lv/profesionalas-apvienibas/izpilddirektoru-asociacija/>.

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

Labāk vienu reizi redzēt

Abas sanāksmes tēmas atspoguļojās arī mājinieku iepļānotajos Madonas novada "paraugdemonstrējumos".

"Madonas namsaimnieka" pārziņā esošo **atkritumu šķirošanas staciju** izpilddirektori vēroja un vērtēja, jau bagātināti ar sanāksmē uzzināto. Žurnālā to

izklāstīsim mazliet sīkāk, kā mājinieku labās prakses piemēru. SIA "Madonas namsaimnieks" valdes loceklis **Osvalds Lucāns** sanāksmē iepazīstināja kolēģus ar Madonas novada pieredzi atkritumu apsaimniekošanā. Uzņēmums apkalpo pilsētu un novada deviņus pagastus, bet četrus pagastus – Bērzaunes komunālais uzņēmums. "Namsaimnieki" līdztekus citām rūpēm gādā arī par atkritumu šķirošanu, par bīstamo atkritumu un būvgružu savākšanu. O. Lucāna stāstīto izpilddirektori "pārbaudīja" ne tikai atkritumu šķirošanas laukumā vien. Pirms pusdienām PII "Saulīte"

daži steidza lūkot, vai tiešām Madonas atkritumu novietnes aprīkotas ar čipiēm. Šī nebija vis, jo čipi domāti daudzstāvu namu iedzīvotājiem, lai "čipotajā būrī" neieklātu negodprātīgi svešinieki un nepapildinātu atkritumu tilpumu. **Čipu ieviešana** uzreiz mainījusi situāciju. O. Lucāns prezentācijā skatītājus iepazīstināja arī ar "zvaniem" – šķiroto atkritumu konteineriem. 3,3 m³ zaļais "zvans" domāts papīra un plastmasas izstrādājumiem, bet tā 1 m³ tilpuma zilais "brālis" – stiklam. Madonas pilsētā ir deviņi šķiroto atkritumu laukumi pie daudzdzīvokļu namiem un privātmāju sektora stratēģiskākajās vietās. Novadā tādi ir katrā pagastā, tos savāc reizi mēnesī. Pilsētā "zvanus" senāk tukšoja reizi nedēļā, tagad, pieaugot iedzīvotāju apzinīgumam, jau divreiz. Acīmredzot iedzīvotāji ir sapratuši, ka bez maksas nodotais jūtam

palētina maksu par nešķiroto atkritumu izvešanu. Par viegli uztveramu un informācijas bagātu var uzskatīt sadaļu "Atkritumu apsaimniekošana" "Madonas namsaimnieka" mājaslapā – <http://madonams.lv/pak/akritumi.html>. Tur ikviens viegli uzzinās "spēles noteikumus" – kā un ko šķirot; ko drīkst un ko nedrīkst mest atkritumu konteinerā; kā var ietaupīt naudu, šķirotot atkritumus; kam izdevīgāk atkritumus nodot maisos utt.

Osvalds Lucāns skaidroja, ka **atkritumu maisos** piedāvā lauku viensētām un pensionāriem, kam konteinerus izkustināt būtu par smagu. Dažu gadu laikā pārdoti jau 15 tūkstoši maisos. Daudz dzirdēts par privāttipašniekiem, kas nesteidzas slēgt līgumus par atkritumu izvešanu, bet izmanto citas "metodes". Sadarbībā ar pagastiem pērn izdevies noslēgt vēl tūkstoti jaunu līgumu. Iespējams, ka viens no "grūdieniem" bija čipu ieviešana, kas svešiniekiem liedz iespēju piekļūt daudzstāvu namu konteineriem. Tagad, kad apjomus uzskaita, madonieši ir priecīgi par čipotajiem laukumiem.

O. Lucāns uzsvēra, ka atkritumu šķirošana iedzīvotājiem vis nav izklaide, tāpēc prasīt par to samaksu nedrīkst. Tomēr apsaimniekotājiem tas rada papildu tēriņus. Eiropas atbalsts sedz 35% izdevumu, bet pietrūkst vēl vismaz 35%, lai uzņēmums "izbrauktu pa nullēm". **"Kur paliek ievāktais dabas resursu nodoklis, vai nevajadzētu padomāt par tā pārdali?"** – problēmu, ko atbalstīja arī citi klātesošie, izvirzīja O. Lucāns. Arī elektronisko sadzīves tehniku novadā savāc bez maksas, pretim no firmām vairs nesaņemot neko, tāpēc šis pakalpojums sagādā jaunus mīnusos. Arī tos pienāktos segt no dabas resursu nodokļa.

"Madonas namsaimnieka" pārstāvis skaidroja novadā ieviesto **tarifa aprēķinu metodiku**. Tai ir nemainīgā daļa (par atkritumu savākšanu) un mainīgā daļa (par noglabāšanu). Metodika ir ļoti vienkārša – savāktās tonnas katru mēnesi izdala ar kubikmetru skaitu, iegūstot 1 m³ svaru. Šo skaitli pareizinot ar noglabāšanas izmaksām, viegli aplēst, cik jāmaksā iedzīvotājam. Madoniešu aprēķinu par pamatotu atzinuši arī skrupulozie pārbaudītāji, kam principiālie iedzīvotāji bija izteikuši iebildes.

Izpilddirektori vēlējās noskaidrot arī par madoniešu **cīņu ar nemaksātājiem**. Metode ir vienkārša – privātos Jaunprāšus brīdina, ka nemaksāšanas gadījumā noņems konteinerus. Metode ir ļoti iedarbīga. Daudzdzīvokļu māju apsaimniekotājiem iesniedz nemaksātāju sarakstu un šīm personām noņem čipus. Tāds ir sods par neiesaistīšanos atkritumu apsaimniekošanas sistēmā.

Sanāksmes sportiskās daļas "vizualizācija" ciemiņus aizvīzināja uz sporta un aktīvās atpūtas bāzi **"Smece-res sils"** un Madonas pilsētas **sporta centru**. Karte, ko Madonas novada sporta darba organizators **Māris Gailums** parādīja sanāksmē, liecina, ka par sporta

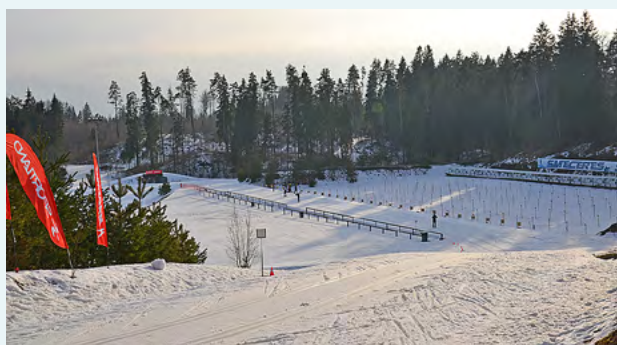
objektu trūkumu Madonas apkārtnē sūkstīties nav pamata. 2016. gadā novadā notika 358 dažādi sporta pasākumi – gan vietējie, gan starptautiskie. Novadā darbojas 20 sporta biedrības un nodibinājumi. M. Gailums atzinīgi vērtē faktu, ka 13 pagastu pārvaldēs strādā sporta darba organizatori. Gada sasniegumus vērtējot, šogad jau 19. reizi notika “Sporta laureātu” godināšana. Madonas novada budžetā sportam atvēlēti aptuveni 3%, turklāt šis rādītājs katru gadu pieaug. Sporta jomas pārzinis šo summu uzskata par labu.

Multifunkcionālais sporta centrs būvēts ar vērienu, turklāt tas spēj lieliski kalpot gan sporta, gan kultūras

“mūzai”, jo zāli iespējams pielāgot koncertu vajadzībām. Pat Raimonds Pauls augstu novērtējis tās akustiku! Tajā ir divi basketbola un divi volejbola laukumi, kurus nodala šķērssienu. Centrā ir fitnesa zāle. Nesen izbūvēts ēkas cokola stāvs, iegūstot papildtelpas nodarbībām. Ēkā atrodas arī Madonas bērnu un jaunatnes sporta skola. Tās septiņās programmās darbojas arī kaimiņu novada jaunie sportotāji. Drīzumā plānots atvērt vēl trīs programmas.

Sporta un atpūtas bāze “Smeceres sils”, ko pamatoti uzskata par labāko valstī, piedāvā distanču slēpošanu un biatlonu. Te inventāru iespējams iznomāt. Bāze piedāvā arī rollerslēpošanu, šautuvi, BMX trasi, volejbola un futbola laukumus. Labiekārtotajā bāzē ziemā notiek arī augstas “raudzes” sacensības. Tieši sanāk-

smes dienās risinājās Skandināvijas kausa izcīņas sacensību posms distanču slēpošanā. Marta sākumā gan Latvijā sniega sega bija sarukusi līdz minimumam, bet sacensību trasē to citīgi papildināja.

Kad nokļuvām Smeceres silā, dienas sacensības bija beigušās, taču iespaidīgās “pēdas” no 246 dalībniekiem un jo sevišķi no 123 norvēģu sportistiem nevarēja nepamanīt. Ziemeļvalsts pārstāvji šurp bija

atbraukuši ar visu iespējamo papildiekpējumu, ko M. Gailums raksturoja kā iespaidīgu norvēģu slēpju darbnīcu divu “fūru” garumā. Arī bāzes “Loģistikas

mājā” valdija gadatirgus cienīga rosība, jo izsalkušie sportisti tobrīd ieturējās. Naktsmītnē te piedāvā guļbūves mājīņas, vasarā – telšu vietas.

Kaut arī sabiedrībā tika neviennozīmīgi vērtēta valsts budžeta naudas papildsadale pēc deputātu ierosinājumiem, tomēr “Smeceres sils” 600 tūkstošus eiro ir godam nopelnījis un tos izlietos visas Latvijas sporta labā. Jau tagad ir skaidrs, kur to ieguldīs – šautuvē izbūvēs elektroniskos mērķus, rekonstruēs bāzes pievedceļus un veidos sniega deponēšanas iespējas.

Foto: **Sniedze Sprōģe, Guntars Gogulis un Daina Oliņa**

KONFERENCE MADONĀ PAR JAUNATNES IZGLĪTOŠANU

Ekspertu secinājumu un ieteikumu apkopojums

Jānis Vētra,
Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs,
un **Andris Nātriņš,**
Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis

Turpinot Latgales kongresa simtgadei veltītā multisektoriālā projekta “**Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana**” aktivitāšu ciklu, 17. februārī Madonas novada domē notika konference “**Jaunatnes izglītošana Latvijas līdzsvarotai attīstībai, dabas un kultūras vērtību saglabāšanai**”. Projekta īstenotāji ir Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija un partneri – Rēzeknes novada, Ludzas novada, Līvānu novada un Madonas novada pašvaldības un

biedrības “Latvijas Inovatoru apvienība” un “Biomassas Tehnoloģiju centrs”.

Šajā konferencē ekspertu uzmanības centrā bija izglītības jomas aktuālie jautājumi. Konference tika strukturēta divās daļās. Pirmajā daļā galvenā tēma bija izglītība un izglītošanās mūža garumā kā Latvijas novadu līdzsvarotas attīstības ilgtspējas faktors, savukārt otrajā daļā eksperti analizēja izglītības lomu sakārtotas vides veidošanā, sekmējot gudru saimniekošanu un dabas un kultūras vērtību saglabāšanu, paplašinot šo tēmu loku – ietverot gudru reģionālo pārvaldību, kas ir vērsta uz ilgtspēju.

Konferencē piedalījās vairāk nekā 60 dažādu nozaru un institūciju pārstāvju. Viņu vidū – Madonas novada pašvaldības priekšsēdētājs **Andrejs Ceļapītērs**, Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisijas priekšsēdētāja **Laimdota Straujuma**, Rīgas Stradiņa universitātes profesors un Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs **Jānis Vētra**, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks**, Banku augstskolas rektors **Andris Sarnovičs**, Latvijas Universitātes asociētais profesors **Pēteris Šķiņķis**, Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis **Andris Nātriņš**, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā padomnieks **Mārtiņš Zemītis**, Valsts izglītības satura centra vadītājs

Cuntars Catlaks, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departamenta pārstāvis **Ēriks Leitis**, Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) projekta "LIFE – programme" vadītājs **Juris Jātnieks**, DAP Latgales reģionālās administrācijas direktore **Anda Zeize** un Dabas izglītības centra vadītāja **Regina Indriķe**, Madonas reģionālās vides pārvaldes direktors **Jevgēnijs Sobko** un Resursu kontroles sektora vadītājs **Aldis Verners**, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja un Ludzas novada pašvaldības priekšsēdētāja **Alina Gendele**, Madonas novada pašvaldības Izglītības nodaļas vadītāja **Solvita Seržāne** un speciāliste **Vivita Vecozola**, Līvānu novada pašvaldības Izglītības pārvaldes vadītāja **Ilga Peiseniece**, uzņēmuma "55 mārītes" vadītāja **Līga Lieplapa**, uzņēmuma "Kalnu medus" vadītājs **Sandris Akmans**, Latvijas Universitātes studente **Eiženija Matīļeviča**, projekta "Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana" koordinatore **Andra Mangale** un citi.

Stratēģijas: to konteksts un nacionālās īpatnības

Konferences galvenais fokuss bija orientēts uz Latvijas un katra novada ilgtspējīgas attīstības nākotnes scenāriju apzināšanu un izpēti, tāpat arī domu apmaiņai, vai šādi nākotnes scenāriji 15, 25 vai 50 gadu periodam vispār ir iespējami un jēgpilni. Vai ir iespējams noteikt, kādas kompetences būs nepieciešamas darba tirgū 2050. vai 2075. gadā? Vai tālākā nākotnē vispār pastāvēs jēdziens "darba tirgus"? Eksperti uzsvēra, ka stratēģiskie mērķi ir ne tikai jādefinē, bet arī nepārtraukti jāaktualizē. Turklāt digitālajā laikmetā izolēti domāt tikai par vienas valsts stratēģisko attīstību nav jēgpilni.

Stratēģiskajiem dokumentiem Latvijā piemīt kāda raksturīga īpašība: kolīdz tiek apstiprināti, tie dīvainā kārtā "dematerializējas", kļūst neredzami un izzūd gan no speciālistu, gan arī no tautas apziņas. Iespējams, stratēģiskie dokumenti būtu jāveido tā, lai to pieņemšana raisītu tūlītēju aktīvu darbošanos. Rīcība nodrošinātu to *neizkrišanu* no ikdienas aprites un savlaicīgu aktualizāciju. Madonas konferencei līdzīgu forumu dalībniekus var pielīdzināt īpaši izvēlētai fokusa grupai, kas īsteno stratēģisko jautājumu daudzpusīgu aktualizāciju – modelē izglītības un ilgtspējas attīstības kopainu vienā novadā. Iznākumā tiek identificētas daudzas likumsakarības, kas ir attiecināmas uz visu valsti kopumā.

Madonas novads ir kā modelis izglītības un ilgtspējīgas dabas resursu attīstības, kā arī saimniekošanas sinerģijas izpētei – pilsēta un lauku pagasti, 30 procenti dabas aizsargājamo teritoriju, daudz vēstures un kultūras objektu, sporta bāzes. Tas viss kopā veido bagātīgu resursu bāzi, kas ir piemērota daudzveidīgai sasaistei, nozīmīgu lomu šajā sistēmā ieņemot arī plaša spektra izglītības aktivitātēm.

Latvija vienotā pasaules izglītības telpā

Pārmaiņas formālajā izglītībā pēdējo 50 gadu laikā ir secīgas, bet nav cikliskas. Izglītības procesa attīstība ir cilvēku mērķtiecīgi vadīts process atšķirībā no cikliskajiem procesiem dabā.

Viens no lielākajiem izaicinājumiem visai izglītības sistēmai bija, ir un būs, kā attīstīt ikviena bērna spējas un potenciālu iespējami efektīvākā un pilnvērtīgā dzīvei piemērotākā veidā. Tas ir jautājums par unifikācijas mērķtiecīgu aizstāšanu ar individualizētu pieeju katram bērnam. **Ikviena bērna pilnvērtīga attīstība ir izglītības sistēmas galvenais mērķis.**

Latvijas atrašanās Eiropas vienotajā augstākās izglītības telpā paver lielas iespējas – tieši situācijas objektīvai analīzei un pamatotu risinājumu meklējumiem. Latvijas līdzdalība OECD izglītības sektoram varētu dot argumentētu motivāciju pārmaiņām. Ļoti informatīvi ir *PISA* testi, taču iegūto datu interpretācijai jābūt īpaši profesionāli veiktai. Arī pati OECD atzīst, ka atbildēm uz daudziem jautājumiem ir nepieciešami padziļināti un precīzi tēmeļi papildu pētījumi, kas tomēr nedrīkst sagraut to pozitīvo, ko gadu gaitā OECD ir uzkrājusi, jo viena no lielākajām, piemēram, *PISA* testu vērtībām ir tās rezultātu salīdzināmība starp dažādiem gadiem.

Skolēnu zināšanu pārbaūžu valstu salīdzinošie mērījumi (OECD, *PISA*) norāda uz to, ka Latvijas skolēnu zināšanas ir augstākā līmenī nekā Eiropas Savienības dalībvalstīs vidēji, tomēr pēdējos gados situācija neuzlabojas un zināšanas ir vājākas nekā Igaunijas skolēniem.

Izglītība kā tautsaimniecības attīstības faktors

Kritiski neliela iedzīvotāju skaita situācijā valsts ekonomika ir jābalsta uz ražošanu un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību. Izglītības sistēmai ir jāsniedz tādas zināšanas, kas veido konkurētspēju pasaulē. Latvija ir par nelielu, lai labklājību varētu balstīt tikai uz iekšējo tirgu. Kultūras vērtību saglabāšana, *zaļā* ekonomika, ekotūrisms un citas ekoaktivitātes ir ar ļoti lielu potenciālu piensumu Latvijas tautsaimniecībai un cilvēku labklājības vairošanai.

Vispārējās un profesionālās izglītības viena no iesīkstējušām paradigmām ir sagatavot darba ņēmējus. Tā ir tuvredzīga politika un būtu visādā veidā maināma. Atgādināsim, ka svarīgi ir **sagatavot darba devējus, cilvēkus, kas spēj paši lemt par savu privāto un profesionālo dzīvi, paši domāt par savu interešu, spēju un ienākumu gūšanas veida saskaņošanu.** Madonas skolās ir skolēni, kas, darbojoties mācību uzņēmumos, jau kļuvuši par pilnvērtīgu komersabiedrību valdes locekļiem. **Uzņēmēji, individuālie komersanti, pašnodarbinātie, arī darba ņēmēji, kas**

labi izprot, ko nozīmē būt darba devējam, kā viens no izglītības uzdevumiem – tā ir stratēģija ar ilgtspējīgas attīstības komponenti.

Viena no neatbilstībām, uz ko norādīja eksperti konferencē – vidējās profesionālās izglītības iestādēs iegūto kvalifikāciju piemērotība mainīgajām darba tirgus prasībām. Par problēmu šajā jomā signalizē statistika – lielākais bezdarbnieku īpatsvars ar noturīgāku stabilitāti (no 2009. līdz 2016. gadam), turklāt ar klaji izteiktāku šādu tendenci reģionos ārpus Rīgas.

Augstākās izglītības attīstība, tostarp novadu filiālēs, ir nenovēršami “sapārta” ar augsto tehnoloģiju piesātinātas tautsaimniecības vides klātbūtni. Varam diskutēt par to, kas ir vispirms – kvalitatīva augstākā izglītība vai attīstīta tautsaimniecība, bet fakts kļūst aizvien acīmredzamāks, ka **tautsaimniecības un augstākās izglītības pāri ir līdzvērtīgi jāattīstās abām pusēm. Citādi abās iestājas stagnācija.**

Augstākajai izglītībai ir nepieciešama līdzsvarota attīstība. **Nav pieņemami visus resursus koncentrēt tikai STEM jomās. Ja nebūs izcilas biznesa izglītības, tad STEM studiju programmu absolventiem var nebūt atbilstošas nodarbinātības iespējas.**

Globalizētā ekonomika daudzās jomās *pieprasa* starpdisciplināritāti – tā nodrošina konkurētspēju. Bet starpdisciplināritāte nepieciešama arī mijiedarbībai starp augstskolām un uzņēmumiem: efektīvā studentu prakses organizācijā, akadēmiskā personāla ietekmes sfēras paplašināšanā uzņēmumos un otrādi – uzņēmēju un speciālistu iesaiste augstskolas studiju procesos, pētniecībā vai citos projektos. Tāpat mijiedarbība nepieciešama starp dažādiem izglītības līmeņiem. **Pozitīvi vērtējama tendence Latvijas augstskolām veidot savas vidusskolas, piemēram, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā. Augstskolas vidusskola veidojas par vietējo izcilības centru vispārējās izglītības līmenī.**

Augstākās izglītības sakarībā nedrīkst pazaudēt no redzesloka arī pašreizējo statistiku. Latvijas augstākās izglītības ieguvēji ir maz pārstāvēti bezdarbnieku rindās, viņu vidējie ienākumi ir krietni augstāki nekā cilvēkiem bez augstākās izglītības. Iegūstot augstāko izglītību, cilvēki ir iemācījušies mācīties, kas nodrošina viņu personisko konkurētspēju ilgā laika periodā. Reformējot augstākās izglītības sektoru, nedrīkst pazaudēt sasniegto.

Pārmaiņas izglītībā, raugoties caur Madonas novada prizmu

Latvijas izglītības sistēmu šobrīd raksturo vairāki zīmīgi rādītāji, kas liecina par nepieciešamajām pārmaiņām izglītības saturā, kvalitātē, pieejamībā un mācību vidē, lai tā varētu sekmēt valsts un reģionu attīstību, tostarp nodrošinot inovatīvu un konkurēt-

spējīgu uzņēmējdarbību, investīcijām pievilcīgu vidi un nodarbinātību.

Demogrāfijai ir ietekme uz izglītības darba organizāciju un saturu. Skolēnu skaita kritērijs sabiedrībā ir viegli izprotams un tiek akceptēts kā iemesls reformām. Savukārt no izglītības kvalitātes un ilgtspējīgas attīstības viedokļa skaitliskie kritēriji nebūt nav vienīgie, kas pamato skolu tīkla optimizācijas nepieciešamību.

Tāpat arī pieaug izmaksas skolu uzturēšanā, vienlaikus samazinoties audzēkņu skaitam. Izmaksu optimizēšana rada slodžu samazināšanos pedagogiem, “nelabvēlīgo atlasī” to skolotāju kontingentā, kas strādā nomaļākās skolās ar mazāku skolēnu skaitu. Iznākumā – zemāka izglītības kvalitāte un pieaugoša kvalitātes atšķirība starp pilsētu un lauku skolām. Augsto izglītības izmaksu dēļ ir sarežģīti nodrošināt to, ka tiek paaugstinātas reāli zemākās algas tādos izglītības segmentos kā nelielās lauku skolās un pirmsskolas mācību iestādēs.

Madonas novada izglītības procesa vadība, ņemot vērā novada mērogu un atrašanās vietu, kā arī pārdomātu pieeju un konsekvenci izglītības reformu plānu īstenošanā, ir analīzes vērts piemērs, veidojot lokālo izglītības politiku reģionos ārpus Rīgas. Madonas izglītības sistēmas reformas iecerī raksturo vēlēšanās saglabāt izglītības iestādes visos pagastos, kur līdz šim tās pastāvējušas. Vienlaikus tomēr ir paredzēts pārskatīt šo iestāžu izglītības pakāpi atbilstoši esošajam un perspektīvajam izglītojamo skaitam, attālumam līdz citai skolai, kā arī nepieciešamajiem resursiem skolas uzturēšanai un attīstīšanai, turklāt šajā procesā ņemot vērā izglītības situāciju raksturojošās vājās vietas – nevienmērīgu izglītības iestāžu piepildījumu, neracionālu infrastruktūrā ieguldīto investīciju atdevi, vidējās izglītības un pamatskolas otrā posma izglītības programmu vienvērtīgu piedāvājumu, skaitliski nepietiekami nokomplektētas klases vidusskolas posmā, procentuāli zemu pamatdarbā strādājošo pedagogu īpatsvaru, pedagogu vidējā vecuma palielināšanos, nepietiekamus ieguldījumus funkcionālās infrastruktūras un materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanai. **Šajā kontekstā ir svarīgi, ka arī novada mērogā tiek uzstādīti ambiciozi mērķi izglītības iestādēm, liekot domāt par unikālām priekšrocībām un izcilības šķautnēm to izglītības piedāvājumā.**

Īstenojot šo pieeju un meklējot ilgtermiņa perspektīvā līdzsvarotus risinājumus, Madonas novads neizvairās no skolu tīkla optimizācijas novada centrā (kur, pilsētas mērogā vērtējot, šobrīd nav kritisku problēmu ne ar skolēnu skaitu, ne ar pedagogu noslodzi) un pamatskolu pārveidošanas sākumskolās pagastos, kur skolēnu nepietiekamā skaita dēļ mācības nākas nodrošināt apvienotās klasēs un pedagogiem nepietiek slodzes.

Prasmju un kompetenču veidošanas, kā arī lokālās specializācijas aspektā Madonas novada izglītības iestādes visos jaunatnes izglītošanas ciklos ir varējušas piedāvāt projektus, kas veido tādas pamata kompetences kā radošums un mācīšanās mācīties, izmantojot tuvību dabai, ko raksturo ekosistēmu daudzveidība. Vienlaikus tiek radīti optimāli priekšnoteikumi pilnvērtīgai dabas izglītībai un izkoptas vides apziņas veidošanai.

Madonas novadā, pateicoties pedagogu entuziasmam, izveidojusies veiksmīga prakse uzņēmējdarbības iemaņu apgūšanai vidusskolās, izmantojot "Junior Achievement" platformas, pašvaldības finanšu atbalstu un biznesa inkubatoru infrastruktūru. **Junatnes uzņēmējdarbības kompetenču veidošanas pieredze apliecina, ka būtu nepieciešams veidot uzņēmējprasmes kā vispārīglītojošo skolu uzdevumu, piešķirot šim nolūkam arī finanšu resursus un veicinot vietējo uzņēmēju iesaistīšanos,** nevis atstājot to tikai kā fakultatīvu ārpuskolas nodarbību, ko pedagogi vada bez papildu atbalsta uz sabiedriskiem pamatiem.

Analizējot Latvijas izglītības procesus salīdzinājumā ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu un pasaules attīstītāko valstu rādītājiem, varam secināt, ka izšķiroša nozīme uzlabojumu panākšanā izglītības jomā Latvijā ir izglītības satura un metožu reformai, skolotāju darba kvalitātes un kvalifikācijas palielināšanai, pedagoga profesijas prestižam un izglītības iestāžu pārvaldības pilnveidošanai.

Paradigmas maiņa uz kompetencēs balstītu izglītību

Lai pilnveidotu izglītības satura kvalitāti Latvijā, uzsākta uz kompetenču pieeju balstīta izglītības modeļa veidošana. Kompetence ir indivīda gatavība dzīves darbībai mūsdienu mainīgajā pasaulē. Uz kompetenču apguvi balstītai izglītībai ir jānodrošina spēja izmantot zināšanas, prasmes un paust attieksmi, risinot problēmas mainīgās, reālās dzīves situācijās, kā arī spēja izmantot mācīšanās rezultātus noteiktā kontekstā (privātās dzīves, izglītošanās, profesionālās darbības, ekonomiskās darbības vai sabiedriski politisko aktivitāšu kontekstā).

Paradigmas maiņu pārejā uz kompetencēs balstītu izglītības modeli raksturo virzība no satura uz likumsakarībām, no lietu un faktu atcerēšanās uz lietu un faktu sakarību izpratni, no prasmēm uz kompetencēm, definējot un attīstot zināšanas, prasmes un attieksmes, kas sakņojas vērtībās.

Konferences dalībnieki demonstrēja piemērus, kā dažās Latvijas skolās pedagogi jau šobrīd mēģina sasaistīt zināšanu apguvi ar prasmju apguvi, vienlaikus veidojot gan pamatkompetences (kas ietvertas noteiktā valodu, matemātikas un datorzinātņu, inžē-

neru un dabaszinātņu, mākslas un kultūras, sociālo zinātņu, veselības un fizisko aktivitāšu disciplīnu zināšanu kopumā), gan caurviju kompetences (kritisko domāšanu, jaunradi, uzņēmējspēju, mācēšanu mācīties, sadarbību, līdzdalību, digitālo un mediju izpratni u.c.).

Sevišķi svarīga caurviju kompetence ir kritiskā domāšana. Tās trūkums rada augstai bailēm – sevis un citu baidīšanai, tostarp ar draudīgiem nākotnes scenārijiem. Kritiskās domāšanas bāze ir izglītība mūža garumā, jo, ne tikai lai kritiski domātu, bet vispār domātu, nepieciešams zināt pietiekamā daudzumā faktus – ir jātrenē spēja darboties ar faktiem, tos sistematizēt un interpretēt, galarezultātā saskatīt likumsakarības savā, sabiedrības un valsts dzīvē. Ilgtspējīgas kritiskās domāšanas nodrošināšanai nepalīdzēs trīs gadi kaut vislabākajā ģimnāzijā vai dārgu labi zīmolotu personības attīstības kursu apmeklējums.

Pieaugušo izglītībā Latvijā nav efektīvas koordinācijas starp daudzajām iesaistītajām institūcijām. Daļēji tas skaidrojams ar pēdējās teritoriālās reformas postošo ietekmi uz izglītības darba organizāciju. Vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem pieaugušo izglītības aktivitātēs bija iesaistīti 5,5 procenti, bet Nacionālā attīstības plāna mērķis 2020. gadam ir 15 procenti. Vai arī šis mērķis būs jāaktualizē samazināšanas virzienā?

Dabas izglītības un vides apziņas veidošanas atziņas – kā iestāties pret dabas deficīta sindromu

Dabas aizsardzībā, gudrā dabas vērtību apsaimniekošanā izšķirīgi svarīga ir agrīna bērnu un jauniešu iesaiste praktiskajā darbā. *Dabas deficīta sindroms* (Ričards Lovs) bloķē vides inteliģenci. Tikai iepazīstot, mēs patiesi iemīlam. Cilvēki aizsargā to, ko mīl (Žaks Ļvs Kusto). Jaunieši vēlas būt iesaistīti, grib darīt, bet... darīt ar jēgu. Tieši **jēgas piešķiršana ikvienai aktivitātei dabā ir vides izglītības, dabas izglītības centru un citu institūciju viens no galvenajiem uzdevumiem.**

Dabas izglītība visos formālās izglītības līmeņos un arī neformālajā izglītībā ir viens no veidiem, kā panākt augstāku dabas apziņu un vides inteliģenci. Ir skaidrs, ka, mācot bērnus, mās arī vecāki. Šādi savu pirmo profesionālo ievirzi gūst potenciālie nākamie dabas aizsardzības jomā strādājošie – dabas saudzēšanas ideju kopēji. Augstākajā izglītībā ir svarīgi veidot dabas izglītības profesionalitāti, sadarbojoties ar dabas aizsardzības institūcijām pētniecībā.

Dabas izglītībā nozīmīga ir dabas izglītības centru loma. Nacionālo parku un citu aizsargājamo teritoriju informācijas centri, tajos izvietotās ekspozīcijas un aktivitātes (dabas koncertzāles, talkas, vides spēles) veido priekšnoteikumus gan zināšanu nodošanai, gan piesaistei konkrētai vietai, gan attieksmes veidošanai pret dabas vērtībām.

Latvijā ir viena augstākajām dzīvās dabas daudzveidības pakāpēm Eiropā. Dzīvās dabas kā vērtības iesaiste visdažādākajos lokālajos un vispār nacionālajos pasākumos, piemēram, skolēnu dziesmu un deju svētkos kā videi draudzīgā notikumā, ir viens no ilgtspējīgas attīstības taktiskajiem un stratēģiskajiem risinājumiem.

Būtisks jautājums jaunatnes dabas izglītības kontekstā ir: kā uzrunāt mūsdienu jauniešus, kādus komunikāciju kanālus vislabāk izmantot, lai aptvertu iespējami plašāku jauniešu auditoriju. Jāņem vērā patērētājsabiedrības vērtības, kas jauniešu apziņā nereti ieņem nozīmīgāku vietu nekā viss, kas saistās ar dabas aizsardzību. Tomēr, **izmantojot sociālos tīklus un atrodot pareizo pieeju un izteiksmes veidu, ir iespējams aktualizēt dabas vērtību problemātiku un izveidot aktīvu pozīciju dabas aizsardzības nodrošināšanā. Turklāt dabas aizsardzību var padarīt pat par stilīgu nodarbību.**

Vides izglītība ir koncepts ar ļoti plašu nozīmju lauku, kas aptver dažādu zinātņu disciplīnu spektru – sākot ar vides filozofiju un vides ētiku kā disciplinām, kas pēta dabas un cilvēka attiecības kopumā, līdz pat pragmatiskiem, konkrētai vietai un situācijai pielāgotiem dabas aizsardzības un videi draudzīgas uzvedības aspektiem. **Vides izglītība ir svarīgs ilgtspējas faktors gan globālos, gan lokālos procesos.**

Dabas vērtību saglabāšana un ilgtspējīga reģionālā politika

Ilgspējīgas reģionālās politikas veidošanā ir svarīgi radīt kādas vietas pievilcīgu tēlu, tostarp nākotnes attīstības vīziju, balstoties uz tajā iesaistošos cilvēku radošo potenciālu, ieinteresētību un uzņēmību. No lielākajiem urbānajiem centriem attālāko vietu attīstību sekmētu darba vietu un labāku dzīves un darbības iespēju radīšana augsti izglītotiem un radošiem cilvēkiem – dažādu jomu profesionāļiem.

Dažādu publiskās pārvaldības jomu un funkciju decentralizācija (vai vismaz atturēšanās no centralizēšanas) varētu būt viens no virzieniem, kas raksturotu reālu valsts politikas ieinteresētību kvalitatīvā un ilgtspējīgā reģionu attīstībā.

Reģionālās attīstības kontekstā jāuzsver, ka zināmā nozīmē “attīstības centri” var būt ne tikai lielākas vai mazākas pilsētas, bet pat dabas objekti (piemēram, purvi vai mitrāji), kas var kļūt ne tikai par īpašām apskates vietām, bet izglītības un jaunas pieredzes iegūšanas vietām. Pasaules prakse liecina, ka pat ļoti nomaļās un tradicionālā izpratnē bezperspektīvās vietās (pie polārā loka Somijā – Rovaniemi) var veidoties pat globālā līmenī atpazītas un iecienītas apskates vietas, kas savukārt rada attīstības potenciālu plašākā areālā un darbības iespēju spektrā.

Tāpat ir jāatbalsta ilgtspējīgais tūrisms, kas veicina vides apziņu, aizsargā vidi, respektē dabu, bioloģisko un kultūras daudzveidību, uzlabo dzīves līmeni vietējiem iedzīvotājiem. **Ekotūrisms – ilgtspējīgs, videi draudzīgs tūrisms var kļūt par nišu Madonas un tam līdzīgu novadu ekonomikas attīstībai un iedzīvotāju labklājībai.** Pievilcīga ekotūrisma piedāvājuma veidošanai vienlīdz svarīgi ir gan pārzināt ekotūrisma ekonomiskās sakarības, gan veikt dabas vērtību un arī kultūras mantojuma izpēti, gan radīt augstu vides apziņu ekotūrisma mērķa teritorijās (izglītības uzdevums).

Ekotūrisms balstās uz tādas cilvēku darbības apziņā, kas saskaņā ar dabas aizsardzības nosacījumiem palīdzējusi saglabāt bioloģisko daudzveidību noteiktā teritorijā un vienlaikus šīs dabas vērtības uztvert arī kā ekonomiskas vērtības, kuru potenciāla īstenošanai ir nepieciešams uzturēt mijiedarbību starp cilvēkiem un dabu iepriekš aprakstītajai cilvēku darbībai līdzīgā, saudzīgākā vai kompensējošā veidā. Šajā kontekstā jāsaprot un precīzi jādefinē noteiktai teritorijai organiski sociālie un dabas procesi, veidojot tādas apdzīvošanas, apsaimniekošanas un tehnoloģiju formas, kas nemaina šādu ekosistēmu īpašības – nenoplicina bioloģisko daudzveidību, nemazina dabas vērtības.

Palielinoties ekotūristu plūsmai, arvien nozīmīgāki kļūst jautājumi, kuru risināšanā ir nepieciešams izmantot vides disciplīnu jomas pētniecības komponenti. Tā aptver līdz šim funkcionējošu tehnoloģiju formu pilnveidošanu, jaunu tehnoloģiju veidošanu, kas balstās uz atjaunojamiem resursiem, izmantoto materiālu apriti (ekoloģiskas ūdens attīrīšanas sistēmas, ekoloģiska būvniecība, ekopārtikas produktu ražošana) un citus tamlīdzīgus jautājumus.

Ekotūrisms nepārprotami ir reģionālo augstskolu niša. Vēsturiskās ekoloģijas nozare vēl gaida savus attīstītājus. Savukārt ekotehnoloģiju attīstībai nepieciešama visu kompetento dažādu nozaru speciālistu sadarbības platforma, iespējams, atsevišķas valsts programmas veidā.

Valsts pārvaldes efektivitāte: centralizācija versus decentralizācija?

Latvijas nākotnes attīstību nevar modelēt, diskutēt par to un pieņemt lēmumus, tikai atrodoties Rīgā vai Briselē. Diskusiju norises vietai ir milzu nozīme. Rīgā valsts pārvaldes, publisko resursu un ietekmes sviru koncentrācija ir pašsaprotama. Diskusija par centralizāciju versus (salīdzinot ar) decentralizāciju substanci iegūst, atrodoties reģionos. Kāpēc kaut ko centralizēt vai decentralizēt, kādi no šīm darbībām ir ieguvumi un zaudējumi, kā tie izskatās, nolikti uz laika ass?

Latvijā ir 32 zonējumi dažādiem dienestiem – VID, Pārtikas un veterinārajam dienestam u.c. Katrs zonē-

jums ir atšķirīgs, un tas izriet no attiecīgā dienesta funkcijām, nepieciešamās darba intensitātes konkrētā teritorijā, resursu kapacitātes un citiem faktoriem. Visiem dienestiem noteikt vienādu zonējumu ir bezjēdzīgi, taču jārod risinājums, kā uzņēmējiem un iedzīvotājiem padarīt ikdienas dzīvi vienkāršāku un saprotamāku gadījumos, kad nepieciešams kontaktēties ar dažādiem valsts dienestiem. Viens no šādiem risinājumiem ir vienas pieturas aģentūras, kas pārstāv visus dienestus.

Iedzījinoties šajā centralizācijas/decentralizācijas pretstatā, diskusija drīzāk agri nekā vēlū gūst ievirzi fundamentāli svarīgu cilvēka dzīves jautājumu skaidrošanā. Kas ir vērtīgi nodzīvota, jēgpilna dzīve? Vai to ir iespējams sasniegt tikai lielpilsētā vai arī reģiona pilsētā vai lauku viensētā? Kādiem resursiem, instrumentiem, zināšanām un prasmēm ir jābūt cilvēka rīcībā, lai viņš vai viņa varētu savu vienīgo dzīvi nodzīvot harmoniski, īstenojot savas dzīves mērķus? Saprotams, ne tikai ierobežotā laika dēļ vien Madonas konferencē atbildes uz šiem jautājumiem netika sniegtas, bet par vērtību uzskatāma pati šā jautājuma sarežģītās dabas aktualizācija.

Administratīvā sloga mazināšana, kontroles institūciju jēgpilna darbošanās, adekvāts paveiktā darba novērtējums valsts un sabiedriskajās institūcijās – tie ir jautājumi, kas Latvijas perspektīvās attīstības diskusiju kontekstā iegūst aizvien saasinātāku aktualitāti. 1993. gadā atjaunotā Latvijas valsts savu dzīvi sāka ar dažiem (salīdzinot ar mūsdienām) normatīvajiem aktiem. 24 gados Latvija kļuvusi par normatīvo regulējumu

intensitātes lielvalsti, rēķinot uz vienu iedzīvotāju. Vai ir iespējama visa normatīvā regulējuma atkārtota pārvērtēšana, liekā, novecojušā un traucējošā atmešana? Jautājums nav retorisks, jo atbilde ir: "Nē!"

Mūsu dzīvi reglamentējošie un normējošie dokumenti nav radušies paši no sevis. Katram ir savs iemesls, kas reprezentē lielākas vai mazākas ļaužu grupas intereses, turklāt ne tikai Latvijas ietvaros – lai atceramies par dalību Eiropas Savienībā, NATO un daudzās citās struktūrās. Šobrīd viena no mācībām, ko varētu ņemt tālākās attīstības ceļmaizei, ir tā, ka jebkura iecere par kādas iedzīvotāju sociālās grupas interešu lielāku respektēšanu vai gluži otrādi – ierobežošanu ar normatīvā regulējuma palīdzību kaut ko "maksā". Tomēr ir iespējams pārorientēt kontrolējošo un uzraugošo dienestu darba efektivitātes novērtējuma rādītājus no piemēroto aizliegumu kvantitatīvas uzskaites uz pozitīvajiem rezultativajiem rādītājiem – kā veicies ar tautsaimniecības attīstību, bezdarbu, nodokļu ieņēmumiem, demogrāfiju aprūpējamajā teritorijā.

Izglītības sistēmā ir brīnišķīga iniciatīva – sacerējums par tēmu "Mana sapņu skola". Mūsu visu nākotnei būtu ļoti būtiski, ja ikviens Latvijas iedzīvotājs formulētu savas domas par tēmu "Mana sapņu valsts" – noformulētu un dalītos ar līdzcilvēkiem. Saprast pašam, ko vēlies, un redzēt, kā tavas vēlmes iederas radu, draugu, kolēģu, visas Latvijas tautas redzējumā vienmēr ir rosinoši.

Foto: Māris Justs

KONFERENCE LĪVĀNOS PAR TRANZĪTU UN VIDES AIZSARDZĪBU

Ekspertu secinājumu un ieteikumu apkopojums

Andris Nātriņš,
Latvijas Inovatoru
apvienības valdes
loceklis

3. martā, noslēdzot Latgales kongresa simtgadei veltītā multisektoriālā projekta “**Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana**” tematisko konferenču ciklu, Līvānu novada domē notika praktiskā konference “**Tranzīts un vides aizsardzība**”. Šajā konferencē eksperti apsprieda tranzīta lomu un ietekmi uz Latvijas nacionālo attīstības centru ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību, ņemot vērā tranzīta gan kā izaugsmes, gan kā vidi apdraudoša faktora nozīmi.

Konferencē piedalījās augstākās izglītības un zinātniski pētniecisko institūciju vadītāji, nozaru ministriju pārstāvji, pašvaldību vadītāji un speciālisti, uzņēmēji, finanšu un ekonomikas jomas eksperti, profesionālo un nevalstisko institūciju pārstāvji un studenti. Viņu vidū bija Līvānu novada domes priekšsēdētājs **Andris Vaivods**, Saeimas Ilgtspējīgās attīstības komisijas priekšsēdētāja **Laimdota Straujuma**, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra padomniece un Latvijas Universitātes rektora biroja vadītāja **Baiba Broka**, Satiksmes ministrijas Autosatiksmes departamenta direktors **Tāivaldis Vectirāns**, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā padomnieks **Mārtiņš Zemītis**, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas direktore **Anda Zeize**, Rēzeknes Teh-

noloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks**, Latvijas Universitātes (LU) profesors **Mārcis Auziņš** un LU asociētā profesore **Iveta Šteinberga**, Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs **Monvids Švarcs**, Līvānu novada domes priekšsēdētāja vietniece **Aija Usāne**, Plānošanas un attīstības daļas vadītāja **Baiba Vucenlīdzāne** un vides inženiere **Gunita Vaivode**, Madonas novada pašvaldības izglītības speciāliste **Vivita Vecozola**, SIA “Grupa 93” direktors **Neils Balgalis**, SIA “Light Guide Optics International” valdes priekšsēdētājs **Daumants Pfafrods**, SIA “Labas mēbeles” valdes loceklis **Ēriks Salcevičs**, Jēkabpils PMK valdes priekšsēdētājs **Māris Dimants**, LU studente un Latvijas Studentu apvienības sociālā virziena vadītāja **Eiženija Matijēviča**, Latvijas Inovatoru apvienības valdes loceklis **Andris Nātriņš**, projekta “Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana” koordinatore **Andra Mangale** u.c.

Dažas vispārīgas atziņas par ilgtspējas dimensijām apspriesto tēmu kontekstā

Konferencē ekspertu uzmanības centrā bija tranzīta un vides mijiedarbība dažādos reģionālās attīstības un vides aizsardzības problēmu aspektos.

Konferences tēma “**Tranzīts un vides aizsardzība**” tika paplašināta, diskutējot ne tikai par tranzītu, bet arī par citiem svarīgiem sakārtotas dzīves un darbības vides aspektiem – sasniedzamību un pakalpojumu pieejamību, tostarp interneta pieejamību un kvalitāti, kā arī informācijas sasniedzamību. Tāpat tika aplūkota ne tikai transporta plūsma cauri kādai apdzīvotai vietai, bet arī “**dabas tranzīts**” (dažādu – arī nevēlamu, invazīvu sugu pārstāvju pārvietošanās līdzī automašīnu, dzelzceļa vai ūdenstransporta plūsmai, līdzī cilvēkiem vai precēm) un ceļu un transportlīdzekļu ietekme uz cilvēkiem un dabu.

Konferences dalībniekiem bija atšķirīga izpratne un viedokļi par to, kāda perspektīva būtu jāizvēlas par atskaites punktu plānošanā – ekonomiskie ieguvumi vai dabas vērtību maksimāla saglabāšana, reģionu iedzīvotāju noteiktu dzīves standartu nodrošināšana šobrīd vai tādu mērķu īstenošana, kas varētu radīt ieguvumus vidējā vai ilgākā termiņā nākotnē. Vienlaikus visus ekspertus vienoja atziņa, ka **kvalitatīvas izglītības pieejamība ir galvenais un izšķirošais reģionu ilgtspējas faktors**. Eksperti arī uzsvēra, ka **turīgā sabiedrībā augstāku prioritāti iegūst vides sakārtošana un dabas aizsardzība, tostarp pieaug vides izglītības prestižs un nozīmīgums**.

Domājot par reģionālo attīstību nākotnē, īpaši svarīgi apzināties, ka **konkurētspējīgas ir tās vietas, kurām kvalitatīva dzīves vide un transporta pieejamība. Tāpat ļoti nozīmīgs aspekts vietas kapitāla kontekstā ir dabas kapitāla (dabas vērtības un to daudzveidība) saglabāšana nākamajām paaudzēm.** Tomēr vislielākā vērtība ir cilvēkkapitāls, tostarp nosacījumi, kas to nodrošina, – labas izglītības gūšanas iespējas sasniedzamā attālumā.

Zinātne veidojas par arvien svarīgāku nosacījumu, lai valsts kļūtu par ievēribas cienīgu starptautiski nozīmīgu procesu dalībnieku. Zinātnes snieguma rādītāji liecina, ka šajā ziņā Latvijas situācija ir problemātiska – mazāk zinātnisku publikāciju un ievērojami vājāka citējamība nekā Baltijas kaimiņvalstīs. Ja īstenosies kāds no potenciālajiem plāniem par dažādu ātrumu Eiropu, Rīgai pastāv risks zaudēt Baltijas centra statusu, kas savukārt atstās negatīvu ietekmi uz Latvijas attīstību kopumā.

Līvānu piemērs uzskatāmi liecina, ka **augstās tehnoloģijas uzņēmumi var sekmīgi darboties arī nelielos attīstības centros.** Turklāt šādu uzņēmumu laboratorijās praktiski ievirzītiem pētniekiem var būt pilnvērtīgas darba iespējas zinātniskajās laboratorijās Rīgā vai lielākajās Latvijas pilsētās.

Latvijā kopumā ir pieejama laba interneta infrastruktūra, tomēr jāatzīst, ka lielai sabiedrības daļai ir vājas digitālās prasmes (zems digitālo prasmju indekss). Mūsdienu mainīgās pasaules apstākļos biznesa, publiskās pārvaldības un arī izglītības vidē ir svarīgi šādu prasmju apgūšanai pievērst daudz lielāku uzmanību. Tas mazinātu fiziskā attāluma šķēršļus biznesā, nodarbinātībā un izglītībā, ja vien uzņēmumi – preču un pakalpojumu piedāvātāji – spētu veidot jaunus biznesa modeļus, kā arī mainīt attiecības ar darba ņēmējiem (radot attālinātas darba iespējas), tāpat arī – ja izglītības institūcijas plašāk piedāvās izglītības iespējas e-vidē.

Konferences gaitā, izmantojot telpas metaforu, tika uzsvērts, ka starp dažādu ekspertu uzskatiem un viedokļiem ir “liels attālums”. Šādas un līdzīgu konferenču un debašu **domu apmaiņas sekmē attāluma samazināšanos starp valsts pārvaldes institūciju pārstāvju un uzņēmēju, pašvaldību vai iedzīvotāju viedokļiem, starp lielpilsētnieku un no lielākajām apdzīvotajām vietām attālāk dzīvojošo laucinieku viedokļiem, starp zinātnieku un praktiķu viedokļiem, starp uzņēmēju un dabas aizsardzības institūciju pārstāvju viedokļiem.**

Multisektoriālā un starpdisciplinārā projekta “**Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana**” laika ietvars aptver 100 gadu ilgu vēsturi kopš Latvijas valsts izveidošanas un ilgtermiņa nākotnes perspektīvu (nākamais 100 gadus). Ilgtspējas kontekstā ir vienlīdz svarīgi izvēlēties divus principus – “**vizionārismu**” (iztēlojoties un daudz-

pusīgi modelējot vēlamos scenārijus, ņemot vērā iespējamās to īstenošanas nosacījumus un plašā iesaistīto pušu lokā vienojoties par tālākā nākotnē sasniedzamajiem mērķiem) un **atbildību**, kas uzliek par pienākumu rīkoties, apzinoties jebkuras šābrīža rīcības sekas attiecībā uz mūsu bērnu un mazbērnu iespējām veidot augstvērtīgu dzīves telpu Latvijā.

Stratēģiskās plānošanas nozīme reģionālajai attīstībai

Lokālās intereses – priekšstati par dzīves un uzņēmējdarbības vidi, kas tām visprecīzāk atbilst, vienmēr vislabāk pārzina paši vietējo interešu subjekti, tostarp uzņēmēji un novadu pašvaldības. Tāpēc ir svarīgi, lai **valsts līmeņa plānošana būtu savstarpēji saistīta ar reģionu (novadu un pilsētu) plāniem un plānošanas procesu.**

Dažos atsevišķos gadījumos **precīzas plānošanas, efektīvu investīciju un citu īpašu, novadam specifisku apstākļu dēļ var veiksmīgi attīstīties procesi, kuri nacionāla mēroga plānos uz šādu parametru attīstības centriem parasti netiek attiecināti.** Līvānos tā ir zināšanu intensīva ražošana (speciāla pielietojuma optiskās šķiedras ražotnes), tāpat arī no tās izrietošās iespējas veidot **augstskolas filiāli ar pilnvērtīgu studiju procesu** (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas filiāle, kurā šogad mācības uzsākuši 40 studenti).

Līvānu piemērs ilustrē veiksmīgas (sistemātiskas, sistēmiskas un iesaistošas) plānošanas nozīmi novada līdzsvarotā un ilgtspējīgā attīstībā. Precīzi izveidota un uzturēta plānošanas sistēma radījusi iespēju Līvāniem kvalificēties Eiropas Savienības fondu programmu finansējuma saņemšanai lielākos apjomos nekā vairumam citu Latvijas attīstības centru (1), savlaicīgi veikt teritoriālā plānojuma izmaiņas, paplašinot industriālo zonu vajadzībām nepieciešamās teritorijas (2), pārdomāti attīstīt transporta infrastruktūru (3), tāpat arī sekmīgi īstenojot vēl citus attīstības uzdevumus. Eksperti uzsvēra, ka **Līvāni ir viens no veiksmīgākajiem piemēriem Latvijā, kā no postindustriālas teritorijas izveidot attīstības centru ar augstu izaugsmes potenciālu.**

Izmantojot **vietas kapitāla pieeju**, stratēģijā “**Latvija 2030**” izvirzīti mērķi, kas cita starpā ir vērsti gan uz dabas resursu saglabāšanu jeb dabas kapitāla vairošanu nākamajām paaudzēm, gan ceļu tīkla sakārtošanu. Nacionālajos ilgtermiņa plānošanas dokumentos ir paredzēts līdz 2020. gadam sakārtot 50%, bet līdz 2030. gadam – 100% ceļu segumu. Finansējuma (ne) pietiekamība katrā nākamajā īstermiņa un vidēja termiņa plānošanas periodā liek apšaubīt šādu un līdzīgu nozīmīgu mērķu īstenošanas iespējas. Vienlaikus konferences eksperti bija pārliecināti, ka **Latvijā pat ļoti ierobežota finansējuma nosacījumos ir atrodamas rezerves, jo kādu daļu no finanšu resursiem varētu un vajadzētu izlietot citiem mērķiem, kuru**

īstenošanu nedrīkst atlikt. Tas attiecas arī uz pašvaldībām pieejamajiem finanšu līdzekļiem.

Tranzīts kā vietas kapitāla faktors

Tranzīts var kļūt par nozīmīgu vietas kapitāla faktoru. Vienlaikus arī jāatzīst, ka tranzīts var negatīvi ietekmēt citus vietas kapitāla vērtības aspektus – īpaši dabas kapitālu, vides piemērotību kvalitatīvai dzīvošanai.

Jau šobrīd pastāv labi nosacījumi, lai praktiski visā Latvijā būtu iespējams **no Rīgas ērti nonākt aptuveni divu stundu laikā, ko būtu lietderīgi noteikt par plānošanas uzdevumu tuvākajiem pieciem gadiem.** Latgales (Daugavpils un Rēzeknes) virzienā, piemēram, izveidots sliežu ceļš, kas pieļauj dzelzceļa kustību līdz pat 160 kilometriem stundā, tāpēc modernizēti vilcieni (pēc iecerētās līniju elektrifikācijas – elektrovilcieni) varētu droši pārvietoties ar krietni lielāku ātrumu nekā šobrīd. Attiecīgi, samazinot staciju skaitu, tajās izveidojot dzelzceļa satiksmei pieskaņotu autobusu satiksmi uz tuvējām pilsētām un lielākajām apdzīvotajām vietām, sakārtojot autostāvvietu iespējas vai izmantojot mūsdienīgus dalītās braukšanas pakalpojumus, var radīt priekšnoteikumus, lai ar esošo infrastruktūru būtu iespējams no Latgales attīstības centriem līdz Rīgai (ar *Rail Baltic* izbūvi – līdz Rīgas lidostai) un atpakaļ nonākt ātrāk nekā braucot ar privāto autotransportu. Šo pārvietošanās iespēju sasaisti un norēķināšanos par tām nodrošina lietotnes mobilajās ierīcēs. Pētījumi liecina, ka cilvēki ir gatavi par transporta pakalpojumiem maksāt pat dārgāk par 15%, lai iegūtu laiku.

Latvijas līdzsvarotai, ilgtspējīgai un policentriskai attīstībai būtu svarīgi panākt šādu fiziskas sasniedzamības standartu ar reģioniem. Savukārt no reģioniem, nonākot lidostā, divu stundu laikā būtu sasniedzami kopumā 400 miljoni klientu.

Latvijai raksturīga hroniska investīciju nepietiekamība ceļu infrastruktūras uzturēšanai. Aprēķini liecina, ka, lai pilnībā atjaunotu pašreizējo ceļu tīklu, nepieciešamas investīcijas vismaz 4,5 miljardu eiro

apjomā. Pastāvot esošajai investīciju plūsmai, būs sarežģīti tuvākajos gados pasargāt lielu ceļa tīkla daļu no sabrukšanas, bet vēl sarežģītāk – par publiskajiem resursiem uzbūvēt jaunas transporta megabūves (piemēram, tādu objektu kā jaunu tiltu pār Daugavu Līvānos vai Jēkabpils tuvumā).

Sliktais un pat ļoti sliktais ceļu stāvoklis un pašreizējā sabiedriskā transporta plānošanas sistēma rada būtiskus ierobežojumus reģionālajai attīstībai. Šo faktoru dēļ tiek negatīvi ietekmēta reģionālo augstskolu pieejamība un pievilcīgums, pat ja augstskolas piedāvā kvalitatīvu un unikālu studiju programmu apguvi. Kaut arī Dagda, piemēram, neatrodas pārāk tālu no Rēzeknes, aizklūt no šīs apdzīvotās vietas līdz Rēzeknei ir sarežģīti, tāpēc potenciālie studenti izvēlas citas alternatīvas. Sāpīgi apzināties, taču pastāv liela iespēja, ka tie jaunieši, kas aizdodas prom no reģiona, atpakaļ neatgriezīsies. Šobrīd nepieciešamais nokļūšanas laiks no Rēzeknes līdz Rīgai (aptuveni 3,5 stundas) ir būtisks šķērslis arī akadēmiskajai mobilitātei.

Tranzīta ceļi attīstības centriem rada labas iespējas izaugsmei, svarīgi tās prast izmantot. Konferences eksperti ieteica Līvānu novadam apsvērt tranzīta plūsmas apkalpošanas attīstīšanu, piemēram, droša stāvlaukuma iekārtošanu kravas autotransportam. Šobrīd pat degvielas uzpildes stacijas, kas atrodas Līvānu novada tuvumā, neatbilst 1. kategorijai, un tas liecina par to, ka vietas potenciāls un piedāvājuma koncentrācijas iespējas tiek izmantotas nepilnīgi.

Attiecībā uz Latgales novadiem un pilsētām fiziskas sasniedzamības un tranzīta infrastruktūras attīstības aspektā dominēja viedoklis, ka ceļu kvalitāte ir slikta, tāpat arī savienojumu sistēma nav optimāla. Savukārt atšķirīgi bija uzskati par to, vai primāri būtu attīstāmi lielie maģistrālie savienojumi, tostarp dzelzceļš, tā vietā, lai nodrošinātu iespēju nokļūt arī līdz attālākām apdzīvotām vietām un tā *saglabātu tās uz kartes.* Eksperti arī pauda bažas, ka, par transporta sistēmas atskaites punktu pieņemot ērtu un ātru savienojumu ar Rīgu (definējot, ka šādu funkciju var pildīt dzelzceļš), kritīsies kravas un pasažieru pārvadājumu apjoms, bet izmaksas kādam būs jāsedz.

Foto: Māris Justs

Konferences dalībnieki uzsvēra **Eiropas Savienības atbalsta lomu un tā radītās iespējas videi draudzīga transporta sistēmā Latvijā** un citviet, ko **ir nodrošinājuši un turpina uzturēt ES fondi un Junkera plāna finanšu instrumenti**. Kaut arī Latvija ir viena no *zaļākajām* valstīm pasaulē, tomēr tādā jomā kā transports tā nav uzskatāma par līderi *zaļo* risinājumu ieviešanā. Izmantojot Eiropas Savienības fondus un finanšu instrumentus, **Latvijai ir konsekventi jāīsteno dzelzceļa elektrifikācija, tramvaju infrastruktūras pilnveidošana lielajās pilsētās, transporta plūsmas atslogošana apdzīvotās vietās ar ļoti augstu transporta intensitāti, izbūvējot apvedceļus** (Ķekavas apvedceļš), kā arī **jāveicina elektromobilitāte** (izveidojot uzlādes staciju tīklu). Dzelzceļa elektrifikācija uzlabos vides kvalitāti un vienlaikus nodrošinās augstākas intensitātes iespējas dzelzceļa izmantošanai Latgales reģionā. Šādi tiks radīti labvēlīgāki priekšnoteikumi Ķīnas-Eiropas virzienu tranzīta potenciāla izmantošanai, ņemot vērā to, ka Baltkrievijā tiek attīstīts viens no lielākajiem loģistikas centriem, ko savukārt dzelzceļš savieno ar Latvijas ostām.

Tranzīts un vides aizsardzība

Vides aizsardzības standartu nodrošināšana, neierobežojot transporta plūsmu (Līvānu gadījumā – tranzītu pa pilsētas galveno ielu), ir saistīta ar lieliem izaicinājumiem. Transports rada 25% no kopējā piesārņojuma. Tās ir ne tikai izplūdes gāzes, bet arī putekļi un cietās daļiņas. Tieši cietās daļiņas var absorbēt veselībai bīstamā kombinācijā smagos metālus, kas nonāk caur elpvadiem cilvēka organismā. Līvānos transporta plūsmai ir tendence palielināties. Tomēr ekonomiku apsvērumu dēļ nav lietderīgi izbūvēt apvedceļu, ņemot vērā gan izbūves dārdzību (nepieciešams izbūvēt tiltu pār Dubnu un divus tiltus pāri dzelzceļam), gan to, ka transporta plūsmas apjomi vēl tālu no maksimāli iespējamās un pieļaujamas noslodzes.

Radīto piesārņojumu pētīšana Līvānos demonstrē to, ka kaitīgā ietekme ir tāda pati kā citās līdzīgās apdzīvotās vietās. **To iespējams būtiski samazināt, tostarp ierobežojot transporta ātrumu un mainot ielu uzkopšanas praksi.**

Arī pilsētvides attīstība būtu jāvērtē no dabas perspektīvas, meklējot kompromisus dabas vērtību saglabāšanai plānošanā un lēmumu pieņemšanā, veidojot atbildīgas rīcības kultūru un piesaistot attiecīgās jomas ekspertus.

Ir nepieciešams pētīt un ņemt vērā mācības, kas raksturo kompromisu meklējumus starp ekonomiski izdevīgiem risinājumiem un dabas vērtību saglabāšanu. Konferencē kā piemēri tika minēti gadījumi, kad ērtāku vai drošāku satiksmes plūsmas organizācijas risinājumu dēļ tiek pārstādīti dižkoki (dižtūja Madonā) vai pārvietotas aizsargājamas sugas, tomēr iznākums sniedz iluzoru ieguvumu. Iespējams, ka ilgtermiņa perspektīvā dabas vērtību saglabāšanai

piešķirama lielāka ievērība, īpaši ņemot vērā, ka dabas vērtības, prasmīgi zīmolojot, ir iespējams pārvērst ekonomiskā vērtībā, kas, nenoliedzami, vairo kādas vietas vērtību.

Tādi faktori kā tranzīts, tūrisma industrija un starptautiskā tirdzniecība aktivizē **“dabas tranzīta”** fenomenu. Tā rezultātā ir pārvietojušās invazīvās sugas, kas var strauji izjaukt līdzsvaru ekosistēmās. Latvijā bez latvāņa kā agresīvas invazīvas sugas dominances vēl var minēt Amerikas ūdeles un Spānijas kailgliemeža populācijas straujo izplatīšanos valsts teritorijā.

Svarīgs aspekts cilvēku un **“dabas tranzīta”** attiecībās ir **spēja, zināšanas un vēlme ievērot sugu migrāciju koridoru saglabāšanas nepieciešamību**, it īpaši – **veidojot ceļus un izbūvējot hidrotehniskās būves uz upēm**. Tāpat **nozīmīga atziņa cilvēka darbības un dabas attiecībās ir ekosistēmu īpašību vērā ņemšana** – daudzos gadījumos **nevar cerēt, ka dabas vērtības saglabāsies, atvēlot tām kādas norobežotas teritorijas jeb anklāvus. Ir jāļauj dzīvot dabai kā veselumam, izvairoties no fragmentācijas un veidojot zaļos koridorus.**

Šobrīd visiem transporta veidiem nav vienlīdz stingru un nepārprotamu vides kvalitātes prasību, kas rada gan riskus, gan neērtības (smakas, trokšņus). **Autotransporta tehniskās prasības ir samērā stingri reglamentētas un kontrolējamas, bet dzelzceļu pārvadājumu jomā tās nav tik strikti noteiktas.** Detalizētu prasību trūkuma dēļ Latvijā var iebraukt ar naftas produktiem no ārpuses aplietas, pilošas cisternas, kas ir viens no smaku cēloņiem.

Pilsētplānošanas un augstas vides apziņas veidošanas kontekstā nozīmīga loma ir velomobilitātes iespēju radīšanai un popularizēšanai. Līvāni ir viena no tām pilsētām, kas izveidojusi attīstītu veloceliņu infrastruktūru, tādējādi atslogojot ielas un maģistrāles un radot priekšnoteikumus veselīgam dzīvesveidam.

Rīgas osta (kā viena no piecām vides kvalitātes ziņā labākajām starp 326 lielajām ostām Eiropā) ir paraugs, kā uzņēmumam, kura darbība reāli un potenciāli ietekmē vidi, tostarp var radīt tai nopietnus apdraudējumus, būtu jādarbojas risku mazināšanā. Ostas plāni vērsti uz to, lai, izveidojot kompleksu vides kvalitātes uzturēšanas sistēmu, sekmētu Latvijas kopīgo mērķu sasniegšanu oglekļa emisiju samazināšanā un citu piesārņojumu ierobežošanā, spējot līdzsvarot biznesa plānus ar vides kvalitātes uzturēšanu. Šajā kontekstā nozīmīga ir saikne ar zinātni (vides kvalitātes monitoring, biotopu izpēte, ūdensputnu novērošana).

Latgales kongresa simtgades atcerei un Latvijas simtgadei veltītā projekta “Latvijas ilgtspējas dimensijas – izglītoti cilvēki un dabas vērtību saglabāšana” noslēguma forums “Ilgtspējas faktori un dabas vērtību saglabāšana Latvijas nākamajos simts gados” notiks Latgales kongresa vēsturiskajā datumā – 2017. gada 28. aprīlī Rēzeknē.

SAPNIS – DZĪVE BEZ AIZSARGĀJAMĀM TERITORIJĀM

Daina Oliņa

2008. gada decembrī pie lasītājiem devās neparasts žurnāla numurs, kas saucās “Zaļais “Logs””, ar novēlējumu “Laimīgu un “zaļu” 2009. gadu!”. Radniecīgu vēlējumu mūsu lasītāji Latvijas pašvaldībās būtu varējuši saņemt, sagaidot 2017. gadu, jo Latvijas Pašvaldību savienība šo gadu un, protams, arī turpmākos būs daudz “zaļāka” nekā līdz šim. Tā kā mūsu sabiedrība un arī pašvaldības arvien vairāk, plašāk un dziļāk domā par vidi, kurā mēs dzīvojam, par to, lai nākamajām paaudzēm mantojumā atstātu tīrāku, ilgtspējīgāku un “taupīgāku” (dabas resursu izmantošanas jomā) Latviju, mūsu kolektīvu papildinājusi padomniece vides aizsardzības jautājumos SANDRA BĒRZIŅA. Daudzas pašvaldības

viņu jau pazīst – kā ilggadēju Latvijas Vides aizsardzības fonda (LVAF) direktori, pēc tam – Dabas aizsardzības pārvaldes ģenerāldirektore amatā. Abi darbi pietuvināti pašvaldībām.

Arī “Zaļais “Logs”” tapa ar LVAF atbalstu. Kopā ar Sandru pārļapojot deviņus gadus seno žurnālu, jāpiekrīt viņas domām, ka šo gadu laikā vides aktualitātes, kuras aprakstītas toreiz, palikušas tādas joprojām un šodien varētu parakstīties zem katra vārda. Turklāt toreizējie aizmetņi sakopjuši un attīstījušies, vērojamas pozitīvas izmaiņas – ūdenssaimniecība daudz kur sakārtota, atkritumu apsaimniekošana uzlabojas visās pašvaldībās, iedzīvotāji daudz vairāk rūpējas par atkritumu šķirošanu, klimata pārmaiņas tiek kontrolētas, māju siltināšanas programma jau pierādījusi sevi dzīvē utt. Vairs gan nav konkursa par Latvijas sakoptāko pagastu, kurā bija īpaša vides nominācija, un diemžēl pēc tam, kad Vides ministriju iekļāva VARAM sastāvā, “pačībēja” viens no tiešām liel-

kajiem vides konkursiem ar allaž izcilu un oriģinālu noslēguma pasākumu “Ābols”, kas īpaši godināja videi draudzīgākās pašvaldības.

Bet ko nu atpakaļ lūkosimies kā Lata sieva! Labāk šajā žurnāla numurā, kuru varētu uzskatīt par senā “Loga” tuvāko radnieku – “Vides “Logu””, lūkosim vērtēt esošo un kardināt plānus nākotnei – katram no mums, pašvaldībām un LPS, Latvijai, Eiropai un pasaulei, jo vide ir un paliks mūsu visu kopējās mājas.

Jau iepriekš gribu iedrošināt – izlasot šo sarunu, jums kļūs skaidrs, ka ar jauno padomnieci pašvaldības ieguvušas nevis vēl vienu bargu dabas sargsuni, bet zinošu un ieinteresētu palīgu, kurš centīsies satuvināt pašvaldību intereses un vides prasības.

Barikāžu vietā – vienota fronte

– Es teiktu, ka situācija vides jomā Latvijā nav slikta. Sarunās ar cilvēkiem, kas nav vides speciālisti, ar prieku secinu, ka iedzīvotāji ir gana zinoši, piemēram, energoefektivitātes jomā. Iespējams, ka mēs ikdienā tik daudz nedomājam par vidi kā par savu maciņu. Daudzi nomainījuši spuldzītes dzīvoklī, protams, pagaidām nav drošu pierādījumu tam, cik energoefektīvās spuldzes ir draudzīgas videi, bet tas jau cits jautājums. Enerģijas patēriņš sarūk. Mēs cītīgāk sekojam tam, lai elektrība nedegtu bez vajadzības; mēs netecinām ūdens strūklu uz netīrajiem traukiem, kamēr paši runājam pa telefonu vai skatāmies televizoru.

Vides jomā nekad nebūs tā, ka Eiropas Savienība, Latvijas valsts vai kāds fonds iedos naudu un “kāds” visu izdarīs mūsu vietā. Pašlaik Latvijā un arī iepriekšējā “Logā” bija aktualizēta ceļu problēma. Taču tur ir atbildīgas institūcijas, kas kaut ko var mainīt, uzlabot. Vides jomā, protams, arī ir atbildīgās institūcijas, tomēr tās vienas pašas nevar visu paveikt – uzlabojumi var tikai un vienīgi sasummēties no mūsu katra darbiņa un attieksmes. Tāpēc ir svarīgi, ka par to domājam mēs, mūsu tuvinieki un bērni. Senāk skolēni vāca makulatūru. Mūsdienās tā ir daļa no atkritumu šķirošanas. Tomēr daudzās pašvaldībās atbildīgie “šķirotāji” saskaras ar problēmu – dalīto atkritumu savākšanas laukumi atrodas tālu. Nez, vai lielāku kaitējumu videi nenodara mana auto izplūdes gāzes, vedot savākto uz pilsētas/pagasta otru malu, nekā tas, ka stikla pudeles, papīrs vai plastmasa nonāk kopējā konteinerā? (Es, protams, nerunāju par sadauzītām stikla lauskām mežos un pļavās.) Tā ka katra nianse ir rūpīgi jāizvērtē.

Vide ir ārkārtīgi plašs jēdziens (to uzsvēru jau iepriekšējā žurnāla numurā). Nereti to šauri reducē tikai uz piesārņojumu vai dabas aizsardzību. Nē, vide ir viss kopums. Arī pilsētvide ir vide. Vide ir **horizontāla joma, kurai jāparādās visās mūsu dzīves jomās**. Ekonomika, attīstība un plānošana nav iedomājama, ignorējot vidi. Visa mūsu dzīve un darbības taču notiek vidē. Cik kvalitatīva ir vide, tik kvalitatīva būs mūsu dzīve. Dažkārt mēs pat neaizdomājamies par cēloņiem mūsu bērnu veselības problēmām, kas bieži ir vides izraisītas. Svarīgi ir atrast līdzsvaru starp cilvēka un dzīves vajadzībām. Cilvēkam ir savas vajadzības, vēlmes pēc noteikta komforta līmeņa, pēc uzņēmējdarbības, pēc jebkuras saimnieciskās darbības, jo mums vajag produktus un ienākumus. Tajā pašā laikā mums ir vajadzīga kvalitatīva vide un nesabojāta daba mums apkārt. Tomēr dzīvē nereti manāma pretruna: cilvēks ir apmierināts ar vidi, kurā viņš dzīvo, ar dabu savā tuvumā. Tikai... līdz brīdim, kamēr netiek skartas viņa intereses.

Atceros raksturīgu gadījumu laivu braucienā pa Gauju. Laivotāju vidū bija daudz uzņēmēju. Visi kā viens jūsmoja par Gaujas Nacionālo parku, tā lietderīgumu upes, senlejas un dabas saglabāšanā. Tad kāds ieminējās: nez, kā varētu dabūt atļauju, lai tik fantastiskā vietā uzbūvētu sev māju. Tas pat nav pārmetums, jo šāds duālisms reizumis slēpjas katrā no mums – mēs gribam neskartu vidi, taču mums nebūtu nekas pretim pašiem (un tikai pašiem) to mazliet “pabojāt”.

Uzskatu to par izaicinājumu, jo šaubos, vai kaut kur pasaulē ir atrasts ideālais risinājums, līdzsvars starp dabu un cilvēku. Domāju, ka reizēm cilvēkam ir jāpiekāpjas dabas priekšā un ir vietas un reizes, kad dabai tomēr jāpiekāpjas cilvēka priekšā. Ja mēs visur visu aizliegsim, attīstības nebūs, bet tajā pašā laikā gandrīz vai visu pašvaldību iedzīvotāji gaida jaunas darbavietas, iespējami tuvu. Tomēr arī šeit dažkārt parādās mūsu duālā daba – jā, esmu gatavs atbalstīt uzņēmējdarbības attīstību, bet... tūdaļ mainu viedokli, ja rūpnīcas celšanai vai ceļa izbūvei nocērt mežu mana loga priekšā, ja tuvu manam namam uzbūvē fermu. Kāpēc šeit, nevis citur? Rakstām petīcijas, rīkojam protestus. Šīs pretrunas ir gan atsevišķā cilvēkā, gan sabiedrībā kopumā, un tās nav viegli atrisināt. Šajā aspektā vides jomu var uzskatīt par ļoti sarežģītu.

– **Pašvaldībām “zaļā” domāšana šobrīd, protams, nav prioritāte numur viens, jo jārisina daudz citu problēmu. Līdz šim tavš darbs bija stāvēt vides sardzē, vai tagad nejuties nonākusi barikāžu otrā pusē?**

– Pirms Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācijas strādāju Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, tā ka visās darbavietās uzdevums bija saudzēt dabu. Arī saskarsme ar pašvaldībām man bija katrā no tām. Tomēr īsti nejutos otrpus barikādēm, jo dziļākajā būtībā mērķis mums visiem ir viens, īstenībā esam vienā

frontē. Protams, šajos mēnešos esmu arī iepazinusi atšķirības, kādas bija valsts pārvaldē un kādas tās ir tagad, nevalstiskajā organizācijā, aizstāvot pašvaldību intereses. Tomēr ir ļoti interesanti un svētīgi saprast un paaudzēt vienas un otras puses kļūdas. Nākas atzīt, ka bijuši neveiksmīgi risinājumi un lēmumi, kas izsaukuši pašvaldību pretestību un arī pamatotus pārmetumus, tomēr lielākoties kļūda ir komunikācijā. Nereti valsts institūciju pārstāvji runā cilvēkiem grūti saprotamā valodā – sarežģīti, reizēm pusvārdos, ko paši saprot, bet otra puse – ne. Tā rodas faktu sagrozījumi, nepareiza izpratne. Tā nav Jaunprātība, tāda tā radusies objektīvi.

Tāpat es labi apzinos, ka šajā situācijā, ņemot vērā visas valsts aktuālās tendences, vides jautājumi pašvaldībās nav prioritāte. Un arī tas ir objektīvi. Turklāt pašvaldību vairākumā nav vides speciālista. Tie ir lielākajās pilsētās un pašvaldībās. Kļūdas es redzu, tagad **mans uzdevums ir palīdzēt pašvaldībām – kopīgi risināt aktuālos jautājumus, šķetināt konkrētu problēmu un aizstāvēt pašvaldību intereses, cenšoties rast zelta vidusceļu. Varētu teikt – mēģināt atrisināt labi.**

Kā pieradināt LIFE+?

– **LPS padomniekiem pašvaldībās parasti ir savi “atbalsta punkti” – konkrētās jomas speciālisti. Vides speciālisti ir retums. Kur meklēsi savus palīgus?**

– Protams, esmu strādājusi institūcijā, kas bija politikas ieviešēja, nevis izstrādātāja. Tomēr ceru, ka mana pieredze un iepriekšējās darba gaitās sastapto speciālistu loks visplašākajā nozīmē (gan valsts, gan nevalstiskajās institūcijās) man lieti noderēs. Dažreiz pašvaldība (iespējams, to ietekmē vides speciālista trūkums) nevar pienācīgi izvērtēt kādu procesu vai to, kā likumprojekts vēlāk ietekmēs tās dzīvi. Minēšu piemēru. Uzraudzības grupā, izstrādājot dabas aizsardzības plānu, visu laiku ir piedalījies kāds pašvaldības speciālists un ne reizi nav cēlis iebildes. Brīdī, kad plāns ir gatavs, pašvaldība pēkšņi saprot, ka tās intereses tiek skartas. Tas liecina par nepieciešamību iesaistīties aktīvi un vajadzības gadījumā tautāt pēc padoma. Esmu pašvaldību rīcībā.

Domāju, ka atrast “savējos” talkā nāks “tikliņi”, kurus pēc tā dēvētā norvēģu projekta beigām LPS plāno paplašināt. Kopā ar Sniedzi Sproģi veidojam “dabas aizsardzības un atkritumu tikliņu” par aktuālām vides problēmām – dabas resursu nodokli, atkritumu apsaimniekošanu, vēlamies saprast, cik pašvaldībām izmaksā dabas aizsardzība. Ceru, ka tur radīsies pašvaldību cilvēku komanda, kurus šie jautājumi interesē, kuru padomus mēs varēsim tautāt. Katrā pašvaldībā taču ir plānotāji, attīstības speciālisti, izpilddirektors. Jau teicu, ka vides jautājumi ir tik plaši, ka tie skar gandrīz visus pašvaldību speciālistus un darbiniekus.

“Tikliņa” pirmā tikšanās būs 12. aprīlī. Mēģināsim apjaust, vai visus interesē abi jautājumi vai lietderīgāk dalīties grupās atbilstoši interesēm – vide vai atkritumi. Te jūtu vēl kādu savas jomas priekšrocību – vidi un dabu jau nevar iepazīt, sēžot Vecrīgas kabinetā. Ir jāiet dabā. Domāju, ka mana “tikliņa” dalībniekiem arī varētu būt interesanti skatīties problēmu – labos un sliktos piemērus – dabā, vidē. Protams, savs piemēru pūrs man krājumā arī no iepriekšējām darbvietām.

Problēma, kas Latvijā vēl nav atrisināta un uz ko norāda Eiropas Komisija, ir atkritumi – to noglabāšana un pārstrāde. Līdzīgi ir ar notekūdeņu savākšanas sistēmām, īpaši mazajās pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu zem 2000, jo šiem projektiem nav pieejams nedz valsts, nedz Eiropas fondu atbalsts. Man ļoti gribas pamēģināt izdomāt iespēju, kā šo jautājumu varētu risināt caur LIFE+ programmu. Pagaidām Latvijā pārsvarā tos uzskata par “tīriem” dabas aizsardzības projektiem, taču tur var risināt arī vides problēmas plašākā spektrā. Kā jebkurai Eiropas naudai, arī šeit pastāv strikti nosacījumi, tomēr apdomājot varētu rast kādu pamatojumu arī ūdenssaimniecības problēmu atbilstībai šiem kritērijiem, piemēram, ar īpaši inovatīvu tehnoloģiju un metožu pārnesi vai jaunu modeļu izstrādei. Viens ir skaidrs, ka tiešā veidā LIFE+ nekādas attīrīšanas iekārtas nefinansēs. Tomēr gribētu meklēt sadarbības iespējas ar Latvijas zinātniekiem, lai rastu jaunus risinājumus vai pārņemtu labāko pasaules pieredzi. Minu tikai piemērus, kas nāk prātā, piemēram, ūdens attīrīšanai varētu izmantot fitoremediāciju – kādu vietu attīrīšanu ar augu palīdzību. Latvijā tas nav gluži jaunums, jo pirms gadiem ar niedru laukiem attīrīja notekūdeņus Tīnūšos un Pedvālē. Noteikti pa šo laiku radušās daudzas lieliskas metodes.

Bet, iespējams, šīs konkrētās attīrīšanas metodes varētu būt līdzeklis kaut kā lielāka sasniegšanai – piemēram, lai glābtu ezeru no aizaugšanas, saglabātu vērtīgos biotopus un vienlaikus ezers būtu saimnieciski izmantojams. Tas būtu īsts dabas aizsardzības sadaļas projekts, tikai jāprot gudri ielikt projektos vajadzīgās idejas.

– **Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācijā gūtā projektu pieredze te varētu būt labs padomdevējs.**

– Tas gan, tomēr ne mazāk svarīgi piedalīties konferencēs, lai apjaustu zinātnes iespējas, kuras varētu izmantot. Pirmajā videokonferencē gribu tikai iepazīstināt pašvaldību speciālistus ar LIFE+ un pārīst iespējām to izmantot, uzzināt, vai pašvaldības interesētu šāds mēģinājums. Vienlaikus saprotu, ka pašlaik iespējams startēt ar projektiem bezgala daudzās jomās, tikai pašvaldībām pietrūkst speciālistu, kas to visu spētu paņemt pretī un izmantot. Tagad gan bieži izskan nožēla, ka Eiropas fondu nauda drīz beigsies, tomēr uzskatu, ka šim atbalstam vienlaikus bija liela pozitīva nozīme, jo mēs daudz spējām paveikt un

attīstīt, bet arī savs sliktums – mēs pieradām pie šīs naudas. Kā būs turpmāk?

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas speciālisti ir sagatavojuši **šobrīd aktuālo programmu un projektu piedāvājumu**. Lielā apjoma dēļ nevaru visu pārstāstīt žurnālā, tāpēc tas ievietots LPS mājaslapā. Uzklīkšķinot [ŠEIT](#), nonāksit gan pie VARAM sagatavotās informācijas par investīciju aktualitātēm, gan Eiropas teritoriālās sadarbības mērķa un Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta programmas 2014.–2020. gadam.

Latvijas Vides aizsardzības fonda pieredze mani mudina atkārtot patiesību, ko sapratu tolaik – var noalgot projekta rakstītāju ārpalapojumā, tomēr tas būs un paliks svešs projekts. Tos, kurus raksta pašvaldību speciālisti, kas pārzina vietējās vajadzības un iespējas, jau tolaik dēvēju par “sirdsprojektiem”. Un nereti tādi gūst atbalstu pat tad, ja atpaliek kādā perfektuma niansē. Protams – ideāls būtu **tehniski nevainojams sirdsprojekts**.

Projektos jau kopš Latvijas Vides aizsardzības fonda laikiem esmu pamanījusi kādu mazliet greizu pieeju. Kad tiek atvērta kāda programma, cilvēki steidz gudrot, ko viņi tur varētu izdarīt. Pareizi būtu iepriekš sagatavot projektu uzmetumus prioritārajām vajadzībām, lai, īsto programmu atverot, tos jau varētu iesniegt, turklāt ne mazāk svarīgi saistīt projektus vienotā sistēmā. To vēroju saistībā ar dabas tūrisma infrastruktūru. Latvijā pašlaik ir daudz šādu iespēju, tās ir skaistās vietās. Diemžēl trūkst tikla vienotā redzējuma un plānojuma. Tūrisma infrastruktūru ir veidojušas gan privātpersonas, gan pašvaldības, gan VAS “Latvijas valsts meži”, gan Dabas aizsardzības pārvalde. Jā, tas ir arī akmens manā lauciņā. Katrs no projektiem ir labs, cilvēki piecīgi tos izmantot, bet nejūt kopējo plānojumu.

Kā saskaitīt dabu?

– **Kuras ir šābrīža aktualitātes vides jomā?**

– Atkritumus, notekūdeņus un decentralizēto kanalizācijas sistēmu jau minēju. Tomēr ir vēl kāds jautājums, kas tuvākajā laikā būs neapšaubāma aktualitāte iedzīvotājiem un pašvaldībām un prioritāte Pašvaldību savienībai vides jomā. Labi saprotamu satraukumu iedzīvotājiem un pašvaldībām rada **gaidāmā dabas skaitīšana, zinātniskā terminoloģijā – biotopu kartēšana**. No Pašvaldību savienības puses apsolu, ka mēs sekosim tai līdzī, informēsim pašvaldības par to, kad, kas un kā notiks. Kādi būs pašvaldību un iedzīvotāju pienākumi, kādas – tiesības? Kā tiks saņemta informācija par kartēšanas sākumu? Kā varēs sazināties ar ekspertu? Vai būs iespēja, ja īpašnieks tā vēlēties, piedalīties biotopu apsekošanā savā īpašumā? Kādas būs iespējas iesniegt sūdzību vai apstrīdēt biotopa noteikšanu? Tā būs viena no manu pienākumu prioritātēm. **20. aprīlī plānota videokonference par dabas skaitīšanu**. Ļoti ceru uz pašvaldību

jautājumiem, lai kļiedētu neskaidrības. Tagad vairs biotopu kartēšanas fakts nav apspriežams, tā notiks, tomēr svarīgi visu zināt un saprast. Kas notiks vietās, kur kartē atzīmēs biotopu? Kādas sekas zemes īpašniekam iestājas vai neiestājas? Šī būs viena no 2017. gada sarunu tēmām ar VARAM.

Biotopi mums ir, taču jāvērtē to kvalitāte. Varbūt ne visus ir vērts sargāt. Otrs aspekts – biotopa lielums. Mazu, izolētu, kaut šobrīd ļoti kvalitatīvu biotopu, iespējams, sargāt nav jēgas, jo tas ilgtermiņā nav dzīvotspējīgs. Var gadīties, ka tiek atrasts aizsargājams augs, kurš atzīts kā viens no indikatoriem biotopa esamībai. Tomēr nepieciešams izvērtēt, vai augs tur neaug nejausi. Šos piemērus minēju tāpēc, lai parādītu, ka ne vienmēr biotopa esamībai būtu automātiski jānozīmē kādi aizliegumi vai jaunas īpaši aizsargājamas teritorijas. Tas jāspēj izvērtēt speciālistiem, savukārt eksperta, kurš apsekos konkrēto teritoriju, uzdevums ir tikai un vienīgi konstatēt biotopa esamību vai neesamību un tā kvalitāti.

Viena no sarunu tēmām, kas saprotami rada neapmierinātību pašvaldībām, ir **dabas resursu nodoklis**, ko maksā par dabas resursu izmantošanu vai noteiktu piesārņojošo darbību veikšanu. Tā ieviešanas mērķis nav bijis papildināt valsts budžetu, bet gan atgriezties atpakaļ dabā un veikt nepieciešamos pasākumus vides uzlabošanai, saglabāšanai. Realitāte ir citāda – daļu nodokļa ieskaita pašvaldību speciālajā kontā, bet daļa nonāk valsts budžetā nebūt ne plānotajam mērķim. Mēs sarunās ar VARAM mēģināsim vienoties par to, lai nodokļa lielākā daļa tiktu **pašvaldībām**, bet valsts daļu novirzītu Latvijas Vides aizsardzības fondam vides projektu atbalstīšanai.

Ortodoksālā dabas aizsardzība

– Tavs sapņu projekts?

– Esmu par to jau kādreiz runājusi, eksperti parasti iebilst, tomēr negrāso no tā atkāpties. **Gribētu, lai mēs prastu dzīvot un saimniekot tā, ka Latvijā nebūtu nevienas aizsargājamas teritorijas. Lai saimniekošana notiktu sarunas sākumā pieminētajā ideālajā līdzsvarā.** Nereti skān iebildes par pārlietu stingrām dabas aizsardzības prasībām. Piekritu, ka ir reizes un vietas, kad tā ir, taču noteikti varu apgalvot, ka arī padomju laikos tās atsevišķās vietās bija nesamērīgi stingras. Šos pārmērīgos aizliegumus es dēvēju par **ortodoksālo dabas aizsardzību**. Tā, piemēram, piejūras skaistajās randu pļavās, kas stiepās līdz pašam ūdens līmenim, padomju gados aizliedza ganīt govus un pļaut zāli, lai sargātu tur esošos aizsargājamus augus. Rezultātā pļavas aizauga un iznīka. Tagad to atjaunošanai nepieciešami milzu līdzekļi, kādu, protams, nav. Atjaunot pamazām varētu, ja pļavas atkal pļautu, taču vietumis pļaušanu traucē tā dēvētās čorkas (jā, ar garo o!), tādēļ tas ir sarežģīti un dārgi. Katrs ainažnieks zina, ka čorkas ir piekrastes

lagūnas. Tieši tādēļ ļoti būtiska ir arī gotiņu ganīšana. Ja tolaik cilvēkiem būtu atļauts tur normāli turpināt strādāt, pļavas būtu saglabājušās.

Padomju gados visa Kurzemes piekraste bija slēgtajā zonā armijas dēļ. Dabai tas bija labi, vietējiem cilvēkiem – slikti, daudzi pārcēlās dzīvot citur. Tātad – atkal nebija līdzsvara, tikai šajā gadījumā līdzsvaru neizjauca nesamērīgas dabas aizsardzības prasības, bet gan padomju armijas nosacījumi.

Daudzas dabas vērtības rodas cilvēka saprātīgas saimniekošanas rezultātā – jau minētās pļavas; ierastā mozaikveida ainava, kurā mijas lauki, pļavas, mežs. Šī ainava ir skaista pati par sevi, bet tās dažādība un pāreja no vienas ainavas otrā veicina dabas daudzveidību – tur ir vieta gan dažādiem augiem, gan putniem un dzīvniekiem. Nenoliedzu, ka jābūt arī neskartām vietām, tomēr saprātīga saimniekošana rada daudz labu dzīves vietu, saglabājot bioloģisko daudzveidību. Ne vienmēr tas pazūd cilvēka negribēšanas dēļ. Laikam ritot, mainās saimniekošanas metodes, cilvēku sociāli ekonomiskais stāvoklis. Gotiņas vairs tur tikai retais, siens tām nav jāgādā, pļaujot zāli. Arī aitu ir maz. Ainava mainās. Paveras daudz aizaugušu lauku, kas nav nedz lauksaimniecības, nedz ainavas vērti. Ne katrs aizaudzis lauks uzskatāms par dabas vērtību.

Ne jau velti tagad Papē izmitina savvaļas zirgus. Saimnieciskā darbība tur vairs nenotiek, tāpēc pļavas var glābt un saglabāt tikai tā. Ir arī iespējams saņemt Eiropas maksājumus par bioloģiski vērtīgiem zālājiem. Mums katram taču patīk aiziet uz smaržīgu naktsvijoliņu pļavu, bet, ja to nepļaus, vērtīgais zudis. Man nereti iebilst, ka mums pilns ar aizaugušām pļavām. Nē, tās nav dabīgās, bioloģiski vērtīgās pļavas.

- Vai tev ir sava pļava?

- Ir gan. Es pat nezinu, kam tā pieder, visticamāk, ka tas ir privātipašums. Tā kā aizliedzošu zīmju tur nav, tad reizi gadā aizeju par to papriecāties. Tā ir pļava, ko senāk apsaimniekoja mans vectētiņš. Viņš bija mežsargs. Mežs apkārt pļavai ir krietni izcirsts, bet pļava brīnumainā kārtā nav aizaugusi, un tur zied daudz orhideju. Nebraucu tur plūkt jāņuzāles, bet papriecāties par pļavu. Tā ir Ainažu pusē, jo mani vecvecāki – gan pa tēva, gan mātes līniju – ir ainažnieki. Esmu īsta Ainažu meitene. Tagad gan jau 14 gadus dzīvoju Rīgā.

- Kā Ainažu meitene spēj sadzīvot ar Rīgu?

- Tieši tāpēc spēju, ka vectēva māja Ainažos ir joprojām. Varu baudīt Rīgas priekšrocības, bet brīvdienās aizbraukt uz Ainažiem un baudīt piejūras mazpilsētas priekšrocības. Patīk, ka Rīga ir zaļa pilsēta. Man patīk staigāt pa Rīgas parkiem. Katram no tiem ir sava aura un sava nozīme, kādu tas "spēlē" pilsētas kultūrvīdē. Grīziņkalnam sava, Ziedoņdārzam – sava, Kronvalda parkam un Vērmanītim – arī katram sava burvība. Domāju, ka ir maz Eiropas pilsētu, kur tik daudz zaļumu. To dod gan lieliskais parku tīkls, gan koki gar ielu malām un pagalmos. Pavisam maz taču ir tādu posmu bez kokiem. Protams, ka Rīgā mani saista arī iespējas baudīt kultūras dzīvi. Kad aizbraucu uz Ainažiem, tur ir citas vērtības – miers, mana jūriņa, pagalmā "ienāk" retie augi, pērn ciemojās viens no Latvijas skaistākajiem putniem – pupuķis. Ja pupuķis dzīvo starp mājām un cilvēkiem, tātad arī viņam Ainažos ir labi.

- Vai daba jau kopš bērnības bijusi tava? Vai tevi virzīja vecāki?

- Nevirzīja gan. Pašai liekas, ka pirmo impulsu man deva mans otrs vecaispaps. Jaunībā viņš kā kuģapuiķis bija izbraukājis gandrīz visas pasaules jūras. Kad vecāki bija darbā, viņš mani turēja klēpī un stāstīja visu ceļojumos pieredzēto. Tas mani iedvesmoja. Otrs iedvesmas avots bija Džeralda Darela grāmatas. Man tās ļoti patika. Ar savu tagadējo prātu saprotu, ka ne visu viņš darīja pareizi, bet tolaik Darels mani pārņēma savā varā. Tā pārņēma, ka pēc astoņgadīgās skolas beigšanas devos uz Madonas vidusskolu, kur tolaik bija Latvijā vienīgā klase ar bioloģijas novirzienu. Vai tagad būtu gatava doties tik tālu, nezinu. Pēc tam studēju Universitātes biologos. Man gan patika arī medicīna, domāju, ka es varētu būt arī laba ārste.

- Vai dzīve paiet maršrutā starp Rīgu un Ainažiem?

- Ne tikai, mūsu ģimenei ļoti patīk ceļot. Braucam gan uz labi zināmām vietām, gan atklājam jaunas, turklāt nereti braucam uz labu laimi. Man patīk pamatīgi izpētīt Rīgas apkaimi, Pierīgu. Nesen bijām noskaidrot, kas īsti ir Plakanciems. Pārsteigti atklājām Misis – Daugavas kanālu. Nepazīstamās vietās palīdz pašvaldību izvietotie informatīvie stendi, arī mobila interneta iespējas. Vidzemi, protams, pazīstu labāk, kaut arī tālākos punktus vēl maz. Bija periods, kad biežāk braucām iepazīt Kurzemi, tagad kārtā Latgalei. Negaidīti iemilēju Rāznes ezeru, kas agrāk nepavisam nelikās manējais. Kādā ziemas rītā braucot, saulīte rotājās ezera malas vižņos. Tāds skaistums! Svarīgi jau nevis izskriet cauri "ķeksiša" pēc, bet izpētīt. Arī nofotografēt. Attēlus sistematizēju pa kategorijām. Jūtu, ka tie jau sāk noderēt LPS informatīvajos izdevumos.

***

To, ka vide jūtami kļuvusi par pamanāmu un līdztiesīgu LPS dienaskārtības jautājumu, liecina mazliet neierastie uzdevumi, kas, pašsaprotami, ierakstīti Sandras Bērziņas darba kalendārā: 22. martā – sanāksme Rojā par roņu sugu aizsardzības plāna izstrādi; 30. martā – diskusija Pāvilostas novadā par gliemeņu audzēšanas iespējām un ieguvumiem Baltijas jūrā. Tomēr ikdienā jauki "zaļu" noti ienes pavisam negaidīti brīži, kad Sandra viedtālrunī jūsmīgi rāda "fotomedību" jaunieguvumus, piemēram, ķērpjos paslēptu ozolziļi. Iespējams, ka tās saimnieks esot silis. Un seko stāsts par ķērpja skropstiņām, jo tik skaistas tās ir tikai ķērpim, ko tā arī sauc – skropastainā anaptihija.

GADA DZĪVNIIEKS – ZUTIS

Katru gadu organizācijas, kas pārstāv dabas zinātniekus, izvirza Latvijas gada dabas simbolus. Šā pasākuma mērķis ir iepazīstināt cilvēkus ar dzīvo dabu mums apkārt, pievēršot uzmanību gan retajām, gan arī bieži sastopamām sugām, kam ikdienā ejam garām, iespējams, tās vispār neievērojot. Tomēr katrai no šīm sugām ir savs īpašs stāsts, tādēļ turpmākajos "Loga" numuros ar tām iepazīstināsim.

Gada dzīvnieku tradicionāli izvirza Latvijas Dabas muzejs, un šogad pirmo reizi par gada dzīvnieku izvirzīta zivs.

Visticamāk, vairumam no mums, izdzirdot vārdu "zutis", mutē saskrien siekalas, iedomājoties gardu žāvēta zuša gabaliņu, izsmalcinātu zuša galertu vai jaukā kompānijā baudītu zušu zupu. Tomēr ko vēl zinām par šo neparasto dzīvnieku?

Zušu dzīves cikls ir interesants, un joprojām daudz jautājumu, uz kuriem nav skaidras atbildes. Zušu nārstošanas paradumi ilgstoši bija nezināmi, un tikai 20. gadsimta sākumā tos atklāja dāņu biologs Johanness Šmits. No iznērstajiem ikriem Sargasu jūrā izšķīļas kāpuri, kas kopā ar silto Golfa straumi sāk trīs gadu ilgo ceļojumu uz Eiropu. Sasniedzot Eiropu, tie no koka lapiņai līdzīgā kāpura ir pārvērtušies par mazu, tievu, caurspīdīgu zivtiņu, kas sava izskata dēļ tiek dēvēta par stikla zuti. Un te arī sākas mazo zutēnu bīstamākā ceļojuma daļa, jo aptuveni 10 cm garos stikla zutīšus Francijas un Anglijas piekrastes ūdeņos zvejo ar speciāliem tīkliem, lai aizgādātu uz zivsaimniecībām, kas nodarbojas ar zušu audzēšanu. Tomēr daļa zušu sasniedz arī Latvijas piekrasti, un, nonākot ūdeņos savu izvēlēto upju tuvumā, stikla zutēni pamazām iegūst īsto zuša izskatu. Daļa jauno zušu paliek jūras piekrastē, tie ir nākamie tēviņi, kas reti sasniedz 40 cm garumu, toties mātītes, kas bieži mēdz būt vairāk nekā metru garas, dodas augšup pa upi, lai atrastu sev dzīves vietu, kurā tās pavadīs turpmākos 10–12 gadus, lielāko diennakts daļu ierušinājušās dūņās un nakts stundās dodoties meklēt sev tīkamu barību – sīkas zivis, gliemežus, vēžveidīgos, kukaiņus, tārpiņus un vārdes.

Kad šādā samērā vienmuļā ritmā pavadīti daudzi gadi, zuši iegūst sidrabainu nokrāsu un kļūst īpaši rijīgi, jo tiem jāuzkrāj tauku rezerves, gatavojoties doties atpakaļ uz vietu, kur reiz tie izšķīlušies no ikriem – 4000–7000 km tālo Sargasu jūru. Pirms tālā ceļa no iekšzemes saldūdeņiem nonākot Baltijas jūrā, zušu ķermenī ir gandrīz 30 procenti tauku un to ķermenī notiek osmoze – izmainās asiņu ķīmiskais sastāvs, kas ļaus izturēt milzīgo spiedienu okeāna dziļēs. Atrofējas gremošanas orgāni, un zivis nekad vairs

nebarosies. Sargasu jūrā no aprīļa līdz jūlijam līdz pat 600 metru dziļumā zuši iznēš 0,4–9 miljonus ikru un iet bojā, lai pēc tam jaunie zutēni atkal sāktu ceļu atpakaļ uz mājām.

Diemžēl zušu eksistencei draud iznīcība – šobrīd atlicis tikai aptuveni 1% no kādreizējās Eiropas zušu populācijas. Katru gadu Eiropas krastus sasniegušo stikla zušu skaits samazinās. Eiropas zutis ir ierakstīts IUCN Starptautiskajā Sarkanajā grāmatā. Sakarā ar zušu krājumu kritisko stāvokli Eiropas Savienībā un arī Latvijā 2009. gadā pieņemts Nacionālais zušu krājuma pārvaldības plāns, kas paredz stikla zušu un zušu mazuļu ielaišanu ūdenstilpēs, kas savienotas ar jūru. Latvijā speciāli rūpnieciskās zvejas un maksšķerēšanas ierobežojumi papildus esošajiem netiek plānoti.

Sagatavojusi **Sandra Bērziņa**
Foto: **Alvis Birkovs**

URBACT PROGRAMMA – KĀ VEICAS LATVIJAS PAŠVALDĪBĀM?

Laura Cunska-Āboma,
VARAM Attīstības
instrumentu departamenta
Teritoriālās sadarbības
nodaļas vecākā eksperte,
URBACT III programmas
nacionālā kontaktpunkta
koordinatore Latvijā

Strādājat pašvaldībā un vēlaties klātienē iepazīties ar kolēģu pieredzi citās Eiropas pašvaldībās savā darbības jomā? Tas ir iespējams, piedaloties URBACT programmas projektos. Pieteikties projektu konkursā var ikvienu Latvijas pašvaldība vai pašvaldības struktūrvienība, kā arī plānošanas reģioni.

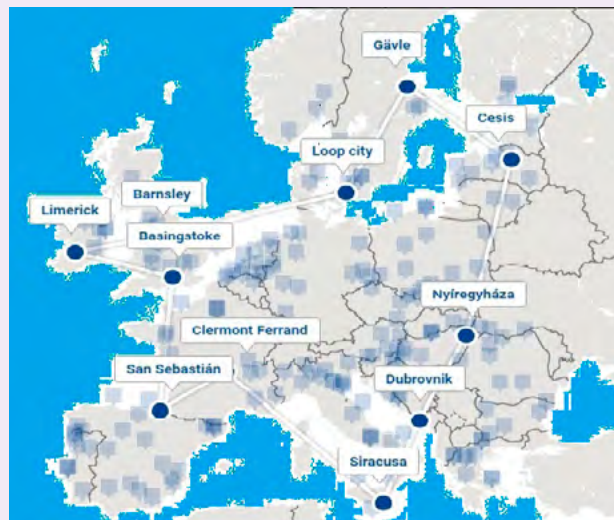
URBACT ir Eiropas Savienības programma, kas atbalsta **starptautisku** pieredzes apmaiņu pašvaldībām pilsētattīstības jomā. Kā darbojas URBACT projekti, kuras Latvijas pašvaldības pašlaik piedalās URBACT projektos un pie kādu jautājumu risināšanas strādā, kādi ir pašvaldību ieguvumi un kad ir plānots nākamais konkurss – par to tālāk.

Kā darbojas URBACT projekti?

URBACT projektos darba metode ir starptautiski pašvaldību sadarbības tīkli – katrā projektā piedalās no sešām līdz desmit pašvaldības kā sadarbības partneri kāda konkrēta jautājuma risināšanā. Parasti projekta sākumā vadošais eksperts veic situācijas analīzi katrā pašvaldībā, tālāk seko mācību vizītes pie sadarbības partneriem, un katra pašvaldība ar ekspertu atbalstu izstrādā darbības plānu situācijas uzlabošanai savā teritorijā. Viena projekta kopējais ilgums ir divarpus gadi.

Piemērs – Cēsu novada pašvaldība piedalās projektā “TechTown”, kur kopā ar citām pilsētām darbojas pie digitālo industriju atbalsta mazās un vidējās pilsētās. Attēlā redzams “TechTown” projekta sadarbības tīkls.

Cēsu pārstāvji jau ir klātienē iepazīlušies ar Bārnslijas un Basingstokas (Lielbritānijā) un Limerikas (Īrijā) pieredzi tehnoloģiju uzņēmumu piesaistē, kā arī uzņēmumi sadarbības partnerus pie sevis Cēsīs. Turklāt mācību vizītes pašvaldības pārstāvji var ņemt līdzi citu iesaistīto organizāciju pārstāvjus, kas darbojas projektu vietējās atbalsta grupās. Vēl plānotas mācību vizītes Gavlē Zviedrijā, Loop City Dānijā un

Dubrovnikos Horvātijā, kā arī projekta noslēguma pasākums Briselē “A Digital City Future: Adapt or Die”.

“TechTown” projekta rezultātā Cēsu novada pašvaldības darbinieki būs **ieguvuši plašas zināšanas** par digitālās ekonomikas atbalsta iespējām un kopā ar ieinteresētajām pusēm uz vietas (uzņēmumi, RTU Cēsu filiāle, NVO u.c.) **izstrādājuši darbības plānu** digitālās ekonomikas veicināšanai Cēsu novadā.

URBACT programma katru gadu piedāvā arī vienu Eiropas mēroga kapacitātes paaugstināšanas pasākumu pašvaldību darbiniekiem, kurā piedalās ap 400 dalībnieku no visas Eiropas pašvaldībām. 2016. gadā tā bija **URBACT Vasaras universitāte** Roterdamā Nīderlandē, kur projektu pārstāvji trīs dienas apguva URBACT metodes darbības plānu izstrādei, sadarbojoties ar vietējām atbalsta grupām, un iepazīs ar Roterdamas pieredzi. No Latvijas URBACT Vasaras universitātē piedalījās 12 dalībnieki, kuri pārstāvēja piecus URBACT projektus un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (URBACT nacionālā atbildīgā iestāde un nacionālais kontaktpunkts).

Šāgada **4. un 5. oktobrī Tallinā notiks URBACT City festival** (līdzīgi kā 2015. gadā Rīgā), kas būs veltīts URBACT Labās prakses pilsētām. Piedalīties tiks aicināti arī to pašvaldību pārstāvji, kas nedarbojas URBACT projektos. Aktuālā informācija par darba kārtību un pieteikšanos būs pieejama: <http://urbact.eu/urbact-latvija>, Facebook lapās: <https://www.facebook.com/URBACTLatvija/> un <https://www.facebook.com/ETCInterregLatvia/> un *Twitter*: [@URBACT_LV](https://twitter.com/URBACT_LV).

URBACT projektu atskaites, situācijas analīze par dažādām pašvaldību attīstībai svarīgām tēmām un citi

materiāli, kur apkopota līdzšinējo projektu pieredze, pieejami www.urbact.eu mājaslapā.

Kuras Latvijas pašvaldības pašlaik piedalās URBACT un pie kādu jautājumu risināšanas strādā?

Kopumā Eiropā URBACT programmā pašlaik ir 20 darbības plānošanas projekti (izstrādā darbības plānus) un septiņi īstenošanas tīklu projekti (izstrādā īstenošanas plānus esošajām stratēģijām). Latvijas pašvaldības piedalās astoņos projektos – septiņi darbības plānošanas projekti un viens īstenošanas tīklu projekts. Pēc skaita tas ir līdzīgi kā Nīderlandē un Zviedrijā.

Latvijas pašvaldībām līdz šim populārākā tēma URBACT programmas ietvaros ir **ekonomikas attīstība**. Šī tēma cieši saistīta ar darbavietu un iedzīvotāju skaita saglabāšanu. Arī Cēsu novada **“Tech-Town”** projektā jauniešu piesaistīšana dzīvei novadā ir būtisks mērķis, un atbalsts digitālās ekonomikas attīstībai novadā ir viens no veidiem, kā to panākt. Jelgavas novada pašvaldība strādā pie atbalsta mazajiem uzņēmējiem pārtikas ražošanas sektorā projektā **“AgriUrban”**. Daugavpils dome projektā **“Gen-Y City”** pēta iespējas, kā pilsētas centram piesaistīt jaunus radošos uzņēmējus. Līdzīgs mērķis ir arī Siguldas novadam – ar projekta **“INT-HERIT”** palīdzību siguldieši gatavo rīcības plānu radošo uzņēmēju piesaistīšanai darbam Siguldas pils kompleksā, tādējādi veicinot tūristu interesi uzskatīties Siguldā ilgāk. **“INT-HERIT”** ir vienīgais īstenošanas tīklu projekts, kur piedalās kāda Latvijas pašvaldība.

Vairākas Latvijas pašvaldības strādā pie **sociālās iekļaušanas** tēmām. Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments projektā **“Arrival Networks”** darbojas pie migrācijas sadaļas nākamajai sabiedrības integrācijas programmai. Liepājas pilsētas domes Sporta pārvalde projektā **“Vital Cities”** attīsta sporta iespējas pilsētvidē, tādējādi mazinot sociālo atstumtību un veicinot līdzdalības iespējas. Projekta **“Vital Cities”** ietvaros Liepājā divas reizes viesojušies dažādu nozaru speciālisti – pilsētvides plānotāji, labklājības un pasākumu organizatori, datu analītiķi, pašvaldību darbinieki no partnerpilsētām un projekta eksperti, lai sniegtu idejas un savu skatījumu Beberliņu un Karostas attīstībai. Projektā **“Change!”** Rīgas plānošanas reģions kopā ar Ķekavas, Jaunpils un Carnikavas novada pašvaldībām strādā pie risinājumiem, kā labāk iesaistīt iedzīvotājus viņiem domāto pakalpojumu dizainā, tajā skaitā sadarbojoties ar Rīgas apkaimju biedrībām.

Savukārt Rīgas domes Īpašuma departamenta Būvju sakārtošanas pārvalde URBACT projektā **“REFILL”** strādā pie tādas būtiskas tēmas kā pašvaldību resursu **pārvaldība**. **“REFILL”** projekta fokuss ir tukšo ēku un teritoriju pagaidu lietošana kā jauns pašvaldības instruments ēku degradācijas novēršanai un pilsētvides revitalizācijai.

Kādi ir pašvaldību ieguvumi?

Daugavpils domes priekšsēdētāja vietnieks **Pēteris Dzalbe**: *“URBACT lielākais pluss pašvaldības vadītājam ir tas, ka vari dot iespēju saviem speciālistiem aizbraukt un izpētīt, kā notiek darbs citās valstīs. Viņi*

PROJEKTI

uzzina, kā pašvaldībām aktuālās problēmas risina citi, kādas idejas varētu aizņemties īstenošanai savā pašvaldībā. Mums jau ir konkrētas idejas, ko Daugavpils varētu izmantot. Turklāt URBACT ir lieliska platforma, lai krātu kontaktus un sagatavotos konkurēt par finansējumu programmās, kur piedalās pašvaldības no visas Eiropas. Nākotnē šāda sadarbība kļūs aizvien būtiskāka, lai piesaistītu finansējumu.”

Tātad URBACT sniedz **iespēju iepazīties ar citu Eiropas pašvaldību pieredzi** un saņemt starptautisko kolēģu un **ekspertu atbalstu** pašvaldībām būtisku jautājumu risināšanā.

Dalība URBACT, kā arī citās starptautiskās iniciatīvās palīdz veidot Latvijas pašvaldību **atpazīstamību Eiropas līmenī** un sadarboties ar līdzīgām pašvaldībām, kā arī ar lielajām pilsētām. Tā, piemēram, pašreizējos projektos Daugavpils sadarbojas ar Dženovu, Rīga – ar Drēzdeni un Atēnām, Liepāja – ar Budapeštu.

URBACT projektos Latvijas pašvaldībām pieejams Eiropas Reģionālā attīstības fonda **līdzfinansējums 85%** (papildus iespējams pieteikties uz vēl 5% valsts līdzfinansējuma), kamēr citās līdzīgās iniciatīvās bieži vien var piedalīties tikai lielās metropoles vai arī jāmaksā ievērojamas dalības maksas. URBACT līdzfinansē atalgojumu projektā iesaistītajiem darbiniekiem, ekspertu, kā arī starptautisko un vietējo projekta pasākumu izmaksas.

Eiropas pilsētu piemērs liecina, ka arī nelielas pašvaldības var strādāt kā vadošie partneri – Baenas pašvaldība (Spānijā), kur ir ap 20 tūkstošiem iedzīvotāju, pašlaik vada divus URBACT projektus. Vadošajam partnerim tiek finansēti vairāki darbinieki projekta vadībai uz visu projekta norises laiku, kas ir divarpus gadi.

Kad plānots nākamais konkurss?

URBACT programmā konkursi parasti notiek vienu reizi gadā. Tuvākais konkurss par dalību URBACT projektos plānots **2017. gada rudenī**.

Šoreiz tas būs **labās prakses konkurss** – tiks veidoti URBACT tīkli, kuros pašvaldības varēs pārņemt konkrētu labo praksi sev aktuālā jomā. Līdz jūnijam URBACT sekretariāts Parīzē izvērtēs pašvaldību iesniegtos labās prakses piemērus. Pašvaldības, kas iegūs URBACT Labās prakses pilsētas nosaukumu, varēs startēt konkursā kā vadošie partneri. Savukārt tās pašvaldības, kas vēlas ieviest konkrēto labo praksi pie sevis, varēs pieteikties kā *saņemošie* partneri.

Uzzināt par konkrētiem labās prakses piemēriem, ko varētu pārņemt, būs iespējams **4. un 5. oktobrī Tallinā URBACT City festival** laikā un sekojot URBACT nacionālā kontaktpunkta Latvijā informācijai.

Sīkaka informācija par URBACT programmu: <http://urbact.eu/urbact-latvija/>;

Facebook lapās: <https://www.facebook.com/URBACTLatvija/> un <https://www.facebook.com/ETCInterregLatvia/>;

Twitter: [@URBACT_LV](https://twitter.com/URBACT_LV);

http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/pilsetvides_attistibas_programma_urbact_3/?doc=18279.

MAZO PROJEKTU SKATE LĪVĀNOS

Gunta Klismeta

Ierasts, ka “dvēsēliskāko” pašvaldību jeb apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” (SDL) kopāšanās mājvieta ik pavasari bijusi Lielvārde, kas ilgus gadus bija arī Nīderlandes fonda KNHM (*Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij* – Karaliskā holandiešu viršu biedrība) atbalsta punkts Latvijā un SDL šūpulis. KNHM fonds Latvijā ievieša un iedzīvināja patiesi lielisku iniciatīvu, mudinot iedzīvotājus rakstīt projektus un piešķirot līdzekļus to īstenošanai. Naudas izteiksmē tie nav mērāmi miljonus, taču ar katru realizēto ideju iegūstam sakoptāku un skaistāku apkārtni un ar interesantiem pasākumiem dažādojam savu ikdienu. Pēc fonda aiziešanas no Latvijas to turpina pašvaldības, kas Latvijas Pašvaldību savienības paspārnē izveidojušas apvienību “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija”, un fonda iedibinātā tradīcija reizi gadā aicināt kopā labākos mazo projektu dalībniekus, izvērtēt to sniegumu, dalīties pieredzē un priekā par paveikto – turpinās.

Šoreiz pašvaldību apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” gada noslēguma pasākums 18. martā notika Līvānos, ko dēvē par atslēgu Latgales vārtos. Un ciemiņiem vārtus pie Līvānu kultūras centra namdurvīm vēra vietējie pašdarbnieki – folkloras kopa “Ceiruleits”.

Savukārt pasākuma atslēga ar muzikālu sveicienu “Mazu brīdi pirms” tika uzticēta jaunajam Līvānu dziedātājam **Kristiānam Jasiniskim**.

Namamāte un šā pasākuma vadītāja – Līvānu novada kultūras centra direktore **Aija Smirnova** kopā ar partneri – Līvānu grupas “Jauda” solistu un ģitāristu **Gati Pastaru** sveica “*atbildīgāko, darbīgāko, radošāko Latvijas sabiedrības daļu*”, kas pulcējusies Līvānos, kur Daugavas un Dubnas satekas krastā Latgales mākslas un amatniecības centra audēju darbnīcā tapusi unikāla tautiskā josta, kuras garums ir 294 pēdas, 174 oļekti, 94 metri. Tāpat kā Daugava savus viļņus rakstus maina katru dienu, arī audējas tautiskajā jostā ielikušas daudz un dažādas rakstu zīmes. Šie īpašie raksti spēj sildīt, nomierināt, stiprināt apmeklētāju sirdis. Tāpat kā Līvānu stikls, tāpat kā Līvānu strūklaka, tāpat kā Līvānu tematiskie soliņi, tāpat kā pērn uzņemta filma “Līvānu leģenda”, tāpat kā vairāki mazie projekti, arī 20 pērn realizētie, no kuriem labākie – biedrības “Līvāni” projekts stikla kausēšanas krāsns materiālu iegādei, kas ir kā simbols Līvānu stikla atdzimšanai, iedzīvotāju grupas “Līvānu vēsturisko vietu pētnieki” projekts par Līvānu vēsturi fotogrāfijās un iniciatīvas grupas “con Amore” organizētie labdarības koncerti “Es topu samīļots mazliet”.

Vislatvijas mazo projektu īstenošanu salīdzinot atklāja namatēvs – Līvānu novada domes priekšsēdētājs **Andris Vaivods**, atzīmējot, ka kopš 2006. gada, kad KNHM fonds ienāca Latvijā, “*mēs visi kopā esam izauguši*”. “Sabiedrībā ar dvēseli – Latvija” apvienojušās 40 pašvaldības. 2016. gadā

ar iedzīvotāju un sabiedrisko organizāciju iniciatīvu Latvijā īstenoti 515 projekti.

“SABIEDRĪBA AR DVĒSELI – LATVIJA”

Apvienības SDL “virs-uzraugs” Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** uzsvēra, cik nozīmīgs ir katrs mazais darbiņš, ko veicam savas un līdzcilvēku dzīves vides uzlabošanai, jo visi mazie darbi, salikti kopā, veido mūsu valsti un mūs pašus. “Nīderlandes fonda atnestā ideja Latvijā turpinās, un paldies pašvaldībām, kas atbalsta šo kustību!” sacīja LPS vadītājs.

Nīderlandes fonda atnestā ideja Latvijā turpinās, un paldies pašvaldībām, kas atbalsta šo kustību!” sacīja LPS vadītājs.

Noslēguma sarīkojumā Līvānos katrs plānošanas reģions prezentēja pagājušā gada labākos veikumus. Pēc tam pasākuma dalībnieki balsoja par kādu no cita reģiona projektiem, tādējādi nacionālās žūrijas lemšanai izvirzot piecas iniciatīvas, no kurām vienai tika piešķirts 2016. gada labākā projekta tituls.

Pirmie savu veikumu atrādīja kurzemnieki. **Kurzemes plānošanas reģionā** apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” biedri ir sešas pašvaldības. Līvānos tika prezentēti trīs, pēc pašu kurzemnieku domām, labākie no 68 īstenotajiem projektiem Kurzēmē.

Kuldīgas novadā – Kables skolas pārzīņa Roberta Filholda kapa vietas sakārtošana, ko īstenojusi biedrība “Mēs – skolas un pagasta vēsturei” **Līgas Bergmanes** vadībā. Ar projekta palīdzību sakārtota bijušā Kables skolas pārzīņa Roberta Filholda kapa vieta un uzstādīts piemiņas akmens. R. Filholds, pirmā Latvijas ārlietu ministra Zigrīda Annas Meierovica mātes brālis un audzētāvs, strādājis Sabiles baznīcas un Pūres pagasta skolā, no 1892. gada līdz pensijai viņa darbavieta bijusi Kabilē, kur viņš uzņēmis arī sabiedriskus pienākumus. Jāpiebilst, ka Kuldīgas novadā pērn realizēti veseli 46 iedzīvotāju projekti!

R. Filholds, pirmā Latvijas ārlietu ministra Zigrīda Annas Meierovica mātes brālis un audzētāvs, strādājis Sabiles baznīcas un Pūres pagasta skolā, no 1892. gada līdz pensijai viņa darbavieta bijusi Kabilē, kur viņš uzņēmis arī sabiedriskus pienākumus. Jāpiebilst, ka Kuldīgas novadā pērn realizēti veseli 46 iedzīvotāju projekti!

Alsungas novads – “Durvis uz Alsungu”. Šo projektu ar mērķi izveidot interesantas vides instalācijas, lai piesaistītu jaunus tūristus un pierādītu, ka Alsungā ir ne tikai suitu tradīcijas vien, īstenojusi darba grupa Alsungas muzeja vadī-

tājas **Ingas Bredovskas** vadībā. Tas viņiem izdevies – vispirms iedzīvotāji ziedojuši durvis, tad iegādāti materiāli un talkā kopīgiem spēkiem nokrāsojuši un apgleznojuši 20 durvis, ko pēc tam izvietojuši pa visu Alsungu. Durvis atspoguļo dažādus laikus un notikumus Alsungā, piemēram, bērnības durvis, durvis uz debesīm. Jaunās vides instalācijas ziemu pārlaida zem jumta, bet šosezon atkal būs apskatāmas brīvā dabā.

Skrundas novads – “Kurmīša OttO meistarklases”. Biedrība “Mini SD” pagājušajā gadā turpināja iepriekšējo gadu iestrādes, lai veidotu jaukus un neaizmirstamus pasākumus ģimenēm, uzsverot bērnu darbošanos kopā ar pieaugušajiem. Tā ar māmiņām un vecmāmiņām darināti skaisti dūrainiši, savukārt ar tēviem un vectēviem tapušas putnu barotavas un būriši, un visa šī darbošanās iemūžināta fotogrāfijās “Ar kājām gaisā”. Projekta laikā papildināts arī bērnu rotaļu laukums pie Skrundas novada Sociālā dienesta, un sadarbībā ar jauniešu centru Skrunda tikusi arī pie kurmīša kostīma, ko Līvānos atrādīja pats **kurmīšs OttO**.

Rīgas plānošanas reģionā apvienības “SDL” biedri ir 13 pašvaldības. Pērn šajos novados un arī Jūrmalā kopīgiem spēkiem realizēti 172 projekti. No Pierīgas uz Līvāniem tika atvesti trīs labākie, kas īstenoti Ogres, Mālpils un Lielvārdes novadā.

Ogres novads – “Bērnu rotaļu laukums pie Plaužu ezera”. Tā kā pie Plaužu ezera izveidotā labiekārtotā

pludmale gūst arvien lielāku popularitāti gan Taurupes un Ķeipenes pagasta iedzīvotāju, gan arī citu atpūtnieku vidū, bet tajā nebija īpaši veidotu iespēju bērnu atpūtai, biedrība "Plaužezeram" **Rolanda Celmiņa vadībā** nolēma piedalīties projektu konkursā. Pērn Ogres novadā tika realizēti pavisam 42 projekti, arī šis, kas kļuva par gada projektu Pierīgā. Pie Plaužu ezera izveidotā rotaļu laukuma centrālais objekts ir stilizēta smilšu kaste kuģa izskatā ar mastu un buru. Tā bērnus pasargā no pusdienu saules svelmes, un uz tās izvietots Taurupes ģerbonis. Izgatavotas un uzstādītas arī divdaļīgas šūpoles, līdzsvara horizontālās trepes un koka klasītes. Bērnu drošībai izveidots neliels koka žogs laukuma norobežošanai un iestādīti dekoratīvi krūmi, lai aizturētu putekļus no tuvējā ceļa. Papildus sākotnēji plānotajam izgatavots arī galdiņš, uz kura virsmas ir spēle "Desas".

vietām, izzinātiem vēstures stāstiem, priecīgiem bērniem un visādi citādi labiem darbiem vairāk. Šogad vidzemnieki īpaši vēlējas atzīmēt trīs projektus, kas realizēti Jērcēnos, Rozulā un Trikātā.

Mālpils novads – "Bērnu un vecāku aktīvās atpūtas un izklaides laukums Mergupes krastā". Šo projektu, ko vadīja **Anita Bīriņa**, īstenoja septiņi pieaugušie un trīs bērni, labiekārtojot atpūtas vietu pie Mālpils gājēju tiltiņa pār Mergupi. Tagad šajā vietā ir arī bērnu aktīvās atpūtas laukums un ugunskura vieta.

Strenču novads – "Daudzdzīvokļu nama pagalma labiekārtošana Jērcēnos" (projekta vadītājs – Jānis Ziediņš). Ar biedrības "Esam Jērcēniem" spēkiem pie daudzdzīvokļu mājas uzstādīti vairāki rotaļu elementi – tornītis ar slīdkalniņu, laipa un bērnu rotaļu mājiņa, turklāt tas darīts, atjaunojot vecās iekārtas un padarot tās gan skaistākas, gan drošākas. Arī pagalms kļuvis daudz pievilcīgāks, jo atjaunoti soliņi, iztīrīti betona celiņi, ierīkotas puķu apdabes un paveikti vēl citi darbiņi. Šis veikums pieteikts ZAAO vides iniciatīvai "100 darbi Latvijai".

Lielvārdes novads – "Vēstures liecības par Lēdmanes Dievnamu". Šajā projektā uzņemta videofilma par Lēdmanes Svēto apustuļu Pētera un Pāvila Romas katoļu baznīcu – unikālu guļbūvi, kas nav raksturīga katoļu baznīcām un šobrīd tāda ir vienīgā Latvijā, turklāt šis nav

tikai dievnams, te notiek arī koncerti. Filmas pamatā ir Lēdmanes iedzīvotāju stāsti par baznīcas tapšanu no idejas līdz būvei, kā arī īss ieskats Lēdmanes pagasta vēsturē. Projekta idejas autore ir baznīcas draudzes priekšsēdētāja **Zenta Dreiska** un "Dziņa", bet **Didzis Pučs** vadīja filmēšanas komandu.

Pārgaujas novads – "Par aktīvu atpūtu Rozulā". Projekta īstenošanai – neformālajai grupai "Rozulas aktivisti" un tās vadītājai **Daigai Hofmanei** talkā nācis un ar finansiālu atbalstu iesaistījies uzņēmējs **Raivis Čačs**. Tā kopīgiem spēkiem tapuši un Stalbes pagasta Rozulas ciemā uzstādīti kvalitatīvi vingrošanas stieņi.

Vidzemes reģionā apvienībai "SDL" pievienojušās 17 pašvaldības. 2016. gadā kopā īstenoti vairāk nekā 70 projektu, un Vidzemē kļuvis tieši par tik sakoptākām

Beverīnas novads – "Atpazīsim kokus skolas teritorijā!". Šo projektu īstenojuši **Trikātas pamatskolas**

"SABIEDRĪBA AR DVĒSELI – LATVIJA"

Ekskolas padomes bērni un skolotājas, apzinot skolas parkā augošos kokus un krūmus. Pēc tam mājturības stundās zēni tiem izgatavoja nosaukumu plāksnītes, kuras izvietoja parkā pie attiecīgajiem augiem. Otrā projekta aktivitāte bija burtu spēles izgatavošana. Burtu spēlē ietilpst 200 burtu kartītes, no kurām var salikt koku un krūmu nosaukumus. Prezentrējot savu projektu noslēguma pasākumā, *Ekskolas* padomes pārstāvji aicināja brīvprātīgos izmēģināt augu nosaukumu salikšanu, kas nebija nemaz tik vienkārši.

Zemgales reģionā sabiedrības iniciatīvas projektus pērn īstenoja desmit pašvaldībās. Kopumā visos Zemgales novados tika realizēti 116 projekti, visvairāk Jelgavas novadā – 22.

Tērvetes novads – "Virziena un attāluma ceļa zīmju izgatavošana un uzstādīšana". Biedrība "Tērvetes mājražotāji un amatnieki" ar projekta palīdzību tikusi pie abpusējām virziena un attāluma ceļa zīmju norādēm uz piecām biedrības dalībnieku saimniecībām: lauku sētu "Ābelītes", mājražotāju sētu "Annenieki", zemnieku saimniecību "Vainadzīņi", ceptuvi "Tērvetes maize" un vīna darītavu "Tērvetes vīni".

Krustpils novads – "Pūču takas izveide Krustpils novada Medņos". Biedrības "Ungurmuiža" biedri valdes priekšsēdētājas **Aijas Prokofjevas** vadībā kopā ar novada iedzīvotājiem un viesiem 2016. gada augustā Variešu pagastā atklāja Pūču taku, kas izveidota Liepenes pamatskolas teritorijā. Taku rotā gan no ziediem, gan koka veidotas pūces, koka sēnes, soliņi, kāpšļu joslas un spēles bērniem.

Krustpils novads – "Dzirkaļu pilskalna informatīvā stenda un norāžu izgatavošana un uzstādīšana". Īstenojot biedrības "Silta sirds" (valdes priekšsēdētāja **Mārīte Pole**) projektu, Kūku pagastā pie Dzirkaļu pilskalna tika uzstādīts informatīvais stends, kurā iekļauta informācija par pilskalna vēsturi un arheoloģisko izrakumu rezultātiem. Māra un Miķelis Urtāni izveidojuši skices ar pils un pilskalna apbūves vīziju un reljefa modeli.

Latgales reģionā sešas apvienības "SDL" pašvaldības 2016. gadā realizējušas 68 iedzīvotāju iniciatīvu projektus par kopējo atbalsta summu vairāk nekā 37 000 eiro.

Krāslavas novads – "Vecāku atelpai un radošai attīstībai "Augsim kopā"". Pirms diviem gadiem novada pašvaldība piešķīra telpas biedrībai "Ģimenes atbalsta centrs "Atvērtība"". Piesaistot dažādu fondu līdzekļus, tās pamazām tika sakārtotas, tikai virtuve bija palikusi nepiemērotā izskatā. Ar šā projekta palīdzību nu arī tā ir kārtībā. "Atvērtības" telpās pērn īstenots vēl viens – Krāslavas Māmiņu kluba izlolots projekts, kurā vecāki kopā ar bērniem izgatavoja sajātu kastes mazākajiem centra apmeklētājiem.

Līvānu novads – “Es topu samījots mazliet”. Iniciatīvas grupa “con Amore” šajā projektā organizēja divus labdarības pasākumus. Pirmais notika septembrī – labdarības pasākums bērniem bāreņiem, bērniem ar veselības problēmām un audžuģimeņu un aizbildnībā

esošo ģimeņu bērniem, kuri varēja darboties kopā zinātniskā centrā ZINOO. Ar emocionāli savīļojošu koncertu oktobrī Līvānu katoļu baznīcā notika vēl viens labdarības pasākums – akcija “Es topu samījots mazliet”, kura laikā četru līdzilvēku atbalstam tika saziēdoti 4276 eiro. Pasākuma organizatoru lūgumam atsaucās un koncertā muzicēja vairāki Latvijā pazīstami mūziķi: populārās latviešu grupas “Prāta vētra” dalībnieki Renārs Kaupers un Jānis Jubalts, novadnieks Juris Kulakovs, pianiste Nora Lūse, “Raxtu Raxti” un citi mūziķi. Pasākumu atbalstīja arī vietējie mākslinieki un uzņēmēji. Katoļu baznīca bija cilvēku pārpilna gluži kā Ziemassvētkos, un cilvēku dāsnums bija apbrīnas vērts – katram no četriem cilvēkiem tika saziēdoti 1069 eiro.

Līvānu novads – “Fotogrāfiju kolekcijas – izstādes “Līvānu izaugsme un attīstība vēsturiskos laikos un tagad”. Iedzīvotāju grupa “Līvānu vēsturisko vietu pētnieki” jeb fotogrāfi ar Jāni Magdaļenoku priekšgalā projekta laikā sagatavoja plašu lielformāta fotoizstādi, kur iemūžinātas vienas un tās pašas Līvānu vietas pirms vairākiem gadu desmitiem un tagad. Vēsturiskie fotoattēli ņemti gan no Latgales mākslas un amatniecības centra, gan no privātkolekcijām.

Pēc visu projektu prezentācijas pasākuma dalībnieki nobalsoja, kurš projekts, katrāprāt, pelnījis būt vislabākais. Tālāk pieci (pa vienam no katra plānošanas reģiona) uzvarētājprojekti nokļuva nacionālās žūrijas vērtēšanas dzirnāvās. Kamēr žūrija apspriedās, sarīkojuma dalībniekus izklaidēja Līvānu grupa “Rūžupis veiri”.

Par 2016. gada labāko Kurzemes plānošanas reģionā tika atzīts Alsungas novada neformālās grupas īstenotais projekts “Durvis uz Alsungu”. Vidzemes reģiona pašvaldību konkurencē pārākais iepriekšējā gada projektu vidū ir Beverīnas novada Trikātas pamatskolā īstenotais “Atpazīsim kokus skolas teritorijā!”. Zemgales reģionā uzvaru ieguva Krustpils novada Variešu pagasta biedrības “Ungurmuiža” īstenotais projekts “Pūču takas izveide Krustpils novada Medņos”. Par labāko Latgales plānošanas reģionā tika atzīts Līvānu novada projekts “Līvānu vēsturisko vietu pētnieki”. Dubultuzvaru – gan Rīgas plānošanas reģionā, gan visā Latvijā – ieguva Ogres

novada Taurupes biedrības “Plaužezeram” projekts par bērnu rotaļu laukumu pie Plaužu ezera. Lielo balvu saņēma projekta koordinators Rolands Celmiņš.

Veicināšanas balvas saņēma arī Aizputes novada Cīravas pagasta attīstības biedrības projekts “Daba ap mums”, Vainodes novada iedzīvotāju grupas “Mēs – Embūtei” projekts “Embūtes pēdas Latvijā” un Ventspils novada Jūrkalnes biedrības “Maģie suiti” projekts “Jūrkalnes sklandu raušu cepšanas meistarklase” Kurzemē; Ropažu novada dzīvojamās mājas “Jasmīni” projekts “Krāsotpriekš”, Ādažu novada vecāku un audzinātāju grupas “Audzītes” projekts “Teātris bērnu priekam” un Jūrmalas biedrības “Erelde” projekts “Mākslas mols” Rīgas plānošanas reģionā; Kocēnu novada iedzīvotāju interešu grupas “Bērzainieši”

“SABIEDRĪBA AR DVĒSELI – LATVIJA”

projekts “Daviņu II dobbumakmens atdzimšana”, **Amatas novada** biedrības “Skujenes kultūrvides attīstība” projekts “Skujenes zaļā rota” un **Rūjienas novada** Jeru pagasta projekts “Nodarbību un atpūtas vieta nometnēm Paipusos” Vidzemē; divi **Ozolnieku novada** projekti – Renātes Kuļominas iesniegtais “Laivu ceļš “Ozolnieki”” un Salgales atbalsta biedrības projekts “Salgales loms” un **Vecumnieku novada** iedzīvotāja Daiņa Kozlovskas projekts “Kurmenes parks” Zemgalē; **Dagdas novada** projekts “Kapličas atjaunošana Muižnieku kapos Šķaunes pagastā” un divi **Riebiņu novada** projekti – iniciatīvas grupas “Kokorieši” projekts “Kokoriešu kapsētas labiekārtošana” un iniciatīvas grupas “Mēs esam, mēs ticam, mēs kalpojam” projekts “Skangeļu vecdicībnieku lūgšanas nama labiekārtošana apmeklētāju ērtības uzlabošanai” Latgalē.

“KNHM fonds ir sadarbojies ar vairāk nekā 50 pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām, un tā pārraudzībā iedzīvotāju grupas īstenojušas vairāk nekā 1500 projektu visā valstī,” gandarīts ir fonda pārstāvis Latvijā un apvienības “SDL” valdes loceklis **Niko Opdams**. *“KNHM iedēstītais stāds zeļ un plaukst, un tas ir liels ieguvums Latvijai un sabiedrībai.”*

Pašvaldību apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” valdes priekšsēdētājs **Edvīns Bartkevičs** uzsvēra, ka katra īstenotā ideja pelnījusi atzinību, jo ikvienā projektā papildus pašvaldības piešķirtajam finansējumam ieguldīts iedzīvotāju darbs un entuziasms. Viņš novēlēja veiksmi mazo ideju lielajos darbos: *“Lai mūsu valsts simtgadi sagaidot, dzimst daudz jaunu ideju, jo Latvijā vēl daudz akmeņu gaida tieši mūsu pieskārienu!”*

18. marta lielo balvu – daudzreizējus aplausus saņēma mazie **“Sienāži”** no **Ķeguma**, kuri dažādos sastāvos, krāsainos tērpos un ar daudzveidīgu repertuāru iepriecināja svētku viesus. Jāpiebilst, ka arī šis bija viens no 2016. gadā īstenojamiem projektiem, jo Ķeguma tautas nama bērnu popgrupa “Sienāži”, ko dibinājusi un jau divus gadus desmitus vada Sarmīte Viļuma kopā ar komponistu Modri Krūmiņu, pērn izveidojuši dziesmu albumu kompaktdiskā “Sienāži skan Ķegumā”.

Ciemakukulim “SDL” dalībnieces saņēma ikgadējo žurnālu “Sabiedrība ar dvēseli”/ “Iedzīvotāji veido savu vidi”, kurā apkopota informācija par visiem 515 īstenojamiem projektiem Latvijas pašvaldībās 2016. gadā. Roku tā tapšanā pielicis gan apvienības “Sabiedrība ar dvēseli – Latvija” valdes priekšsēdētājs **Edvīns Bartkevičs**, gan “SDL” Kurzemes reģiona koor-

dinatore Kuldīgas novada domes priekšsēdētājas vietnieka palidze un projektu vadītāja **Evita Pētersone**, gan jo īpaši apvienības valdes priekšsēdētāja vietniece Beverīnas novada pašvaldības deputāte **Cilda Purgale (pa labi)**, kura ir šā žurnāla redaktore. Šogad žurnāls pieejams arī *elektroniskā versijā*.

Foto no pasākuma šeit: <http://www.lps.lv/lv/profesionalas-apvienibas/sabiedriba-ar-dveseli-latvija/3581-sabiedriba-ar-dveseli-latvija-2017-gada-nosleguma-pasakuma-bildes>

Foto: **Gundars Kaminskis** un **Jānis Magdaļenoks**

KALDABRUŅAI – STARPTAUTISKĀ “LOCAL UP BALVA”

Lai gan mazās pilsētiņās un ciemos bieži vien tiek realizētas interesantas un vērtīgas iniciatīvas, bieži vien ir diezgan grūti atrast informāciju par tām. Iniciatīva “Local Up Balva” vēlējas darīt zināmus vietējos varoņus, iedrošinot turpināt iesāktu darbu, dodot aktīvistiem jaunas prasmes un padarot viņu veikumu redzamu plašākā sabiedrībā. Šo iespēju veiksmīgi izmantoja **biedrība “Īdenszīmes” no Jēkabpils novada Rubenes pagasta Kaldabruņas**.

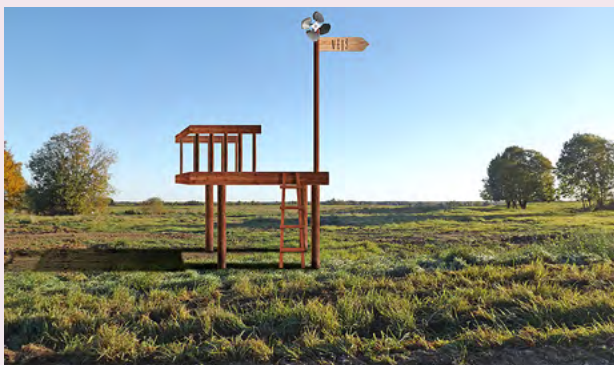
Konkursā varēja piedalīties individuālas personas, neformālas grupas un nevalstiskās organizācijas, kas darbojas Latvijas, Ukrainas vai Polijas ciemos un pilsētās (ne lielākās par 50 000 iedzīvotāju) un kuras 2016. gada laikā realizēja projektus vai pasākumus, pozitīvi ietekmējot vietējos iedzīvotājus šajā pilsētā vai ciemā. Balvai varēja pieteikties līdz šāgada janvāra beigām.

“Local Up Balva” tiek piešķirta trīs kategorijās: “Labākā integrācijas iniciatīva”, “Labākā kultūras iniciatīva” un “Labākā sociālā biznesa iniciatīva”. Biedrība “Īdenszīmes”, pārstāvējot Kaldabruņu, uzvarēja kategorijā **“Labākā kultūras iniciatīva”**. “Local Up Balvas” rīkotāji pateicās biedrībai un tās radošajai vadītājai **Ievai Jātniecei** par lielisko pieteikumu un realizētajiem projektiem “Iezīmē kartē savu ciematu!” un “Latvija sienā, salā un lapās” – projekti pārsteiguši ar drosmi, izdomu un poētiskumu.

Kategorijā “Labākā sociālā biznesa iniciatīva” ar projektu “Create your own wonder land” (“Radi pats savu brīnumzemi”) uzvarēja Borodiankas pilsēta no Ukrainas, bet kategorijā **“Labākā integrācijas iniciatīva”** ar projektu **“100 lietas, vietas, darbi un cilvēki Latvijas jubilejai”** – **Siguldas novads**.

Balvā biedrība “Īdenszīmes” šopavasār varēs iegūt tieši biedrības vajadzībām rūpīgi pielāgotu ekspertu vadītu meistarklašu paketi par šādām tēmām: biznesa attīstība, biznesa modeļi un inovācija; dizaina pieeja problēmu risināšanā; mājaslapu veidošana un digitālā klātbūtne; projektu vadīšana un sadarbības partneru piesaistīšana.

Ar biedrības “Īdenszīmes” paveikto elektroniski var iepazīties šeit: www.udenszimes.lv/cms/; [facebook.com/Udenszimes](https://www.facebook.com/Udenszimes).

“Local Up Balvas” mērķis ir padarīt vietējās kopienas spēcīgākas un iedrošināt tās veidot savas vietas nākotni. Fokusēšanās uz attiecībām starp vietējiem iedzīvotājiem un viņu iedrošināšana veidot kvalitatīvu sociālu, kultūras un biznesa vidi ir veids, kā attīstīt sociālo aktivitāti. Papildu informācija: <http://localup.eu/lv/>; www.facebook.com/localupprize/.

Sagatavojis **Kaspars Sēlis**,
Jēkabpils novada
informācijas un sabiedrisko attiecību speciālists

ATPŪTAI, ATELPAI, SMAIDAM

Auto signalizācija naktī auroja ne jau tāpēc, ka automašīnai izsita stiklu, bet automašīnai stiklu izsita tāpēc, ka auroja signalizācija.

☺ ☺ ☺

No rīta jābūt ļoti uzmanīgam. Viena neveikla kustība, un tu jau guli.

☺ ☺ ☺

Britu zinātnieki izstrādājuši un uz pelēm veiksmīgi izmēģinājuši līdzekli pret vecumu: neviena pele līdz vecumam nenodzīvoja.

☺ ☺ ☺

Manuprāt, veltīgi smejas par vegāniem. Ēdot šašliku un piedzerot alu, visi vegānu ēdieni aiziet uz urrā.

☺ ☺ ☺

1. aprīlī mani pameta meitene, bet 3. aprīlī zvana un saka, ka pajokoja. Bet es jau paguvu atrast citu... Cik neveikli sanāca...

☺ ☺ ☺

Gribu iemācīties vakaros iemigt tikpat ātri kā no rītiem pēc modinātāja zvana.

☺ ☺ ☺

Pienāca pavasaris, pirmais izkusa asfalts.

☺ ☺ ☺

Inženieru galvenā problēma: taisīt pēc rasējuma vai taisīt tā, lai viss strādātu?

☺ ☺ ☺

Ģimenes strīds – tā ir jūsu attiecību tehniskā apskate.

☺ ☺ ☺

Padoms mājsaimniecēm: ūdens filtrs kalpos ilgāk, ja nav naudas jaunam filtram.

☺ ☺ ☺

Cik naudas vajag laimei, vīrietis saprot tikai tad, kad ir apprecējis šo laimi.

☺ ☺ ☺

Attālums no Parīzes līdz Dakārai ir nieks salīdzinājumā ar attālumu no avansa līdz algai.

☺ ☺ ☺

“Dzīvo ātri. Mirsti jauns!”

Pensiju fonds

☺ ☺ ☺

Es piekopju veselīgu dzīvesveidu. Es pat dzeru uz veselību!

☺ ☺ ☺

Sakāve ir tad, kad tu ar to esi samierinājies. Ja nesamierinies, tad tā ir īslaicīga neveiksme.

☺ ☺ ☺

Puisītis mammai:

– Ja valstī ir tāds haoss, tad kāpēc *man* ir jākārto sava istaba?

Būtu kurmītim riteņi, būtu metro.

☺ ☺ ☺

Optimists ir vīrietis, kas neizslēdz mašīnas motoru tad, kad sieva ieskrien veikalā nopirkt kādu nieciņu.

☺ ☺ ☺

Skolēna vakara lūgšana:

– Mīļais Dieviņ, izdari tā, lai Daugava ietek Klusajā okeānā, kā es šodien uzrakstīju kontrol darbā...

☺ ☺ ☺

Jau kuro gadu absolūtais līderis disku pārdošanā ir grupa “CD-R” ar savu albumu “700 MB”.

☺ ☺ ☺

Jānītis aiziet mājās un iedod mammai sekmju izrakstu. Mamma prasa:

– Ko nozīmē “nv”?

– “Normāls vērtējums”.

☺ ☺ ☺

Neviens nebrauc tik uzmanīgi kā cilvēks, kurš mājās ir aizmirsis tiesības un tehnisko apliecību.

☺ ☺ ☺

Divi ķeksiņi cepas krāsnī, pēkšņi viens ķeksiņš saka otram:

– Te nu gan ir karsti!

Otrs pārbijies:

– Ak šausmas, runājošs ķeksiņš!

☺ ☺ ☺

– Kā vakar beidzās strīds ar sievu?

– Lieliski! Viņa manā priekšā rāpoja uz ceļiem!

– Un ko viņa teica?

– Lien ārā no pagultes, lupata!

☺ ☺ ☺

Vīrs sūdzas ārstam, ka nepārtraukti strīdoties ar sievu.

Ārsts viņam iesaka nervu sistēmas nostiprināšanai katru dienu doties vismaz 5 km garā pastaigā. Pēc divām nedēļām vīrs zvana ārstam:

– Paldies, dakter, jūs man tiešām palīdzējāt.

– Vai tagad jūs vairs ar sievu nestrīdaties?

– Protams, ka ne. Nu jau esmu aizgājis kādus 70 km no mājām.

☺ ☺ ☺

Arī vīriešu dzīvē ir periodi, kad viņi kļūst absolūti vienaldzīgi pret sievietēm. Parasti tie ir hokeja otrie un trešie periodi.

☺ ☺ ☺

Bērnodārzā māca skaitīt līdz 6. Visi labi izskaitījuši, bet Pēterītis vēl saka:

– Es protu arī tālāk.

– Nu tad noskaiti!

– 7, 8, 9, 10, kalps, dāma, kungs, dūzis.

22. APRĪLĪ – LIELĀ TALKA

Piedalīties talkā un rūpēties par vidi katru dienu aicina Lielās Talkas vadītāja VITA JAUNZEME:
“Latvija būs zaļa, ja mēs paši tam ticēsim. Latvijai ir jābūt zaļai!”
Ieskaties arī: <http://talkas.lv/>!

Foto: Sniedze Sprōģe

Priecīgas Lieldienas!

“LOGS”

Mazajā Pils ielā 1, Rīgā, LV 1050, tālr. 6732 6634